

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΤΟΥ COVID-19 ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2021

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Κεντρικής Μακεδονίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Σκοπός της μελέτης είναι η έρευνα, η καταγραφή και η αξιολόγηση των επιπτώσεων του κορωνοϊού και των μέτρων υγειονομικής πολιτικής στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας στους τρεις τομείς ενδιαφέροντος (Τουρισμός, Βιομηχανία και Λιανικό Εμπόριο). Οι επιπτώσεις των μέτρων αναμένεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην κατανάλωση των πολιτών και στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων της περιφέρειας, ειδικότερα των ΜΜΕ καθώς και στην αύξηση της ανεργίας των πολιτών της Περιφέρειας.

Η μελέτη βασίζεται σε στοιχεία για τους τρεις Κλάδους από την Ελληνική Στατιστική Αρχή η οποία και τα παρείχε προς την επιστημονική ομάδα του έργου. Αυτό πραγματοποιήθηκε βάση Σύμβασης που υπογράφηκε μεταξύ του Οικονομικού Επιμελητηρίου της Ελλάδος και της ΕΛΣΤΑΤ.

Κεντρική ιδέα είναι ότι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, μπορεί συντεταγμένα να συμβάλει στο μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομία υιοθετώντας στρατηγικές περιφερειών κρατών-μελών της Ε.Ε. προκειμένου να στηριχτεί η ζήτηση προς τις επιχειρήσεις και να αντιμετωπιστεί το φάσμα της ανεργίας που πρόκειται να πλήξει διεθνώς το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα.
Τα στοιχεία που εξάγονται από την πρωτογενή έρευνα αναμένεται να συμβάλλουν στη διαμόρφωση περιφερειακών πολιτικών οι οποίες θα ενισχύσουν το ρόλο των επιστημονικών και κλαδικών οργανώσεων της Περιφέρειας αλλά και την υποβολή προτάσεων σε κεντρικό επίπεδο για την διαμόρφωση πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης.

Η μελέτη δομείται στους παρακάτω άξονες:
Α Μέρος: Στατιστική ανάλυση των δεικτών των επιχειρήσεων για την περίοδο αναφοράς με αναφορά στη γεωγραφική περιοχή της οικονομικής δραστηριότητας και τον κλάδο στον υπό εξέταση γεωγραφικό χώρο.

Β Μέρος: Σύνταξη μελέτης με την αξιολόγηση των ευρημάτων της πρωτογενούς έρευνας και την καταγραφή προτάσεων στρατηγικής και νομοθετικής παρέμβασης προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις του Covid-19 στους τρεις τομείς ενδιαφέροντος.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ ΤΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ, ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης
Κεντρικής Μακεδονίας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ **2**

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ **5**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ **7**

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ **11**

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΣΕ ΚΛΑΔΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ **14**

ΜΕΡΟΣ Α ΚΛΑΔΟΣ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ **16**

1. ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020
2. ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020
3. ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020
3.1. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΡΙΜΗΝΩΝ ΚΑΘΕ ΕΤΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΒΑΣΗ ΤΖΙΡΟΥ
3.2. ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΖΙΡΟΥ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΡΙΜΗΝΩΝ
3.3. ΑΠΟΛΥΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ (%) ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟΝ ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
4. ΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ Β ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ **43**

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Β. ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020
Γ. ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΜΕΡΟΣ Γ ΚΛΑΔΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ **70**

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
Β. ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020
Γ. ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΥΝΟΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ **80**

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Σουμπενιώτης Δημήτριος, Καθηγητής Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Ταμπακούδης Ιωάννης, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Κόνιαρης Βασίλειος, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής, Τμήμα Βαλκανικών και Σλαβικών Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η μελέτη συντονίστηκε εκ μέρους του Οικονομικού Επιμελητηρίου
Γεωργιάδης Βασίλειος, Πρόεδρος Παραρτήματος Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, Κεντρικής Μακεδονίας

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Κεντρικής Μακεδονίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εποχή μετά την πανδημία του Covid-19 θα είναι διαφορετική όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας των κοινωνιών μας. Για πολλούς αναλυτές, οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης ως απόρροια της πανδημίας δεν μπορούν να συγκριθούν με αυτές που προκλήθηκαν από την κατάρρευση της Lehman Brothers το 2008, των επιθέσεων της 9/11 το 2001 ή του πετρελαϊκού σοκ του 1973. Τα μακροπρόθεσμα φαινόμενα της παρούσης κρίσης θα είναι πιο δύσκολο να προβλεφθούν και ως εκ τούτου να αντιμετωπιστούν.

Κατά τη διάρκεια μίας οικονομικής κρίσης όπως αυτή κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η υψηλή εξάρτηση των επιχειρήσεων από την τραπεζική χρηματοδότηση σε συνδυασμό με την αδυναμία εξεύρεσης άλλων πηγών χρηματοδότησης αφενός επιδεινώνει το επίπεδο ρευστότητας και αφετέρου δημιουργεί πρόβλημα φερεγγυότητας.

Η αντιμετώπιση αυτή της νέας κατάστασης αποτελεί πρωταρχικό μέλημα για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής σε παγκόσμιο επίπεδο. Εάν προκύψει ένα κύμα πτωχεύσεων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), οι προσπάθειες για τον περιορισμό των οικονομικών συνεπειών της πανδημίας θα έχουν αποτύχει, ενώ η απώλεια των φορολογικών εσόδων ενδεχομένως να προκαλέσει μία επιδείνωση της φορολογικής πολιτικής για τις επιχειρήσεις που θα έχουν επιβιώσει.

Η δημόσια υποστήριξη για την αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας των ΜΜΕ αποτελεί απαραίτητη συνθήκη για την ομαλή ανάκαμψη της οικονομίας και την ομαλοποίηση της οικονομίας.

Σε κάθε περίπτωση, είναι ακόμη πολύ νωρίς για να έχουμε ιδέα για τον πλήρη αντίκτυπο της πανδημίας σε ολόκληρη την παγκόσμια οικονομία. Το σοκ μιας πανδημίας και των μέτρων περιορισμού αρκούν από μόνα τους για να προκαλέσουν σημαντική μείωση της παραγωγής, αλλά ο συνδυασμός της χρηματοπιστωτικής κρίσης, της κακής κατάστασης των δημόσιων οικονομικών πολλών κρατών που δεν έχουν ανακάμψει πλήρως από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και των διαταραχών στην πραγματική οικονομία οι οποίες θα οδηγήσουν, κατά πάσα πιθανότητα, σε μια ύφεση άνευ προηγουμένου, βαθύτερη ακόμα και από την ύφεση κατά τη διάρκεια του Β` Παγκόσμιου Πολέμου.

Στις 6 Μαΐου 2020, ο Ευρωπαίος Επίτροπος Gentiloni παραδέχτηκε επίσημα μια ύφεση άνω του 7% για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2020. Το ποσοστό ανεργίας στις Ηνωμένες Πολιτείες έφτασε το 14,7% τον Μάιο του 2020, ένα πρωτοφανές επίπεδο μετά την κρίση του 1930.

Μέρος της πτώσης της παγκόσμιας ζήτησης προέρχεται από την αναβαλλόμενη κατανάλωση, η οποία θα μπορούσε να αναζωογονήσει τη ζήτηση όταν η κατάσταση εξομαλυνθεί ή όταν η παραγωγή και η διανομή προσαρμοστούν καλύτερα στις ανάγκες των μέτρων περιορισμού. Παράλληλα, ο εμβολιασμός των πολιτών προσδίδει μία σημαντική αισιοδοξία όσον αφορά την αντιμετώπιση της πανδημίας, γεγονός που επιδρά θετικά και αναμένεται να αναζωογονήσει την παγκόσμια ζήτηση.

Η διάρκεια των μέτρων περιορισμού και η ικανότητα των επιχειρήσεων και των κρατών να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες θα καθορίσει τη σοβαρότητα αυτής της κρίσης.

Σε κάθε περίπτωση, οι προβλέψεις για τη διεύρυνση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων των χωρών του ΟΟΣΑ είναι πολύ ανησυχητικές. Κατά μέσο όρο, τα δημόσια χρέη των κρατών είχαν ήδη αρχίσει να αυξάνονται κατά τα έτη 1970-1980, και ειδικά μετά την κρίση του 2008 (αν και ορισμένα κράτη όπως η Γερμανία κατάφεραν να επιστρέψουν σε ένα επίπεδο χρέους κάτω από το 2008). Η έκρηξη των δημόσιων ελλειμμάτων μπορεί να προκαλέσει μεγάλες οικονομικές και κοινωνικές ανισορροπίες.

Στις παγκόσμιες χρηματοοικονομικές αγορές, τα κράτη επωφελήθηκαν από τα πολύ χαμηλά πραγματικά επιτόκια, ακόμη και μηδενικά ή αρνητικά, για να εκδώσουν νέα ομόλογα ή να αναχρηματοδοτήσουν τα υφιστάμενα που λήγουν. Εκείνοι των οποίων το δημόσιο χρέος ήταν ήδη πολύ μεγάλο όπως η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία και σε μικρότερο βαθμό η Γαλλία και το Βέλγιο κινδυνεύουν να φθάσουν σε επίπεδα χρέους που θα εγείρουν ανησυχίες αναφορικά με τη βιωσιμότητά του, γεγονός που αναμένεται να αυξήσει τα επιτόκια και άρα το κόστος δανεισμού των κρατών. Αυτό με τη σειρά του θα αυξήσει το κόστος δανεισμού και των επιχειρήσεων προκαλώντας αλυσιδωτές αντιδράσεις στην οικονομία ανάλογα με αυτές που παρατηρήθηκαν κατά την κρίση της ευρωζώνης στις αρχές του 2010.

Οι λεγόμενες «χιονοστιβάδες» του δημόσιου χρέους θα μπορούσαν σε πτώχευση ή/και αναδιάρθρωση χρέους ορισμένων υπερχρεωμένων χωρών. Οι κυριότεροι κάτοχοι αυτών των κρατικών ομολόγων, ιδίως οι εθνικές τράπεζες σε ορισμένα από αυτά τα κράτη, όπως η Ιταλία, θα υποστούν επιδείνωση των ισολογισμών τους. Αυτό με τη σειρά του θα περιορίσει την ικανότητα των τραπεζών να χρηματοδοτούν τις επιχειρήσεις και τους ιδιώτες με αποτέλεσμα την περαιτέρω επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης.

Ο τρόπος με τον οποίο οι χώρες θα αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της πανδημίας, θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από το κατά πόσο είναι εντάσεως εργασίας ή κεφαλαίου. Ορισμένες οικονομίες όπως η Ισπανία, η Κροατία, το Ντουμπάι ή το Μαρόκο εξαρτώνται πολύ, περισσότερο από το 10% του ΑΕΠ τους, από τομείς που πλήττονται περισσότερο από την τρέχουσα κρίση, όπως ο τουρισμός και οι μεταφορές. Άλλοι εξαρτώνται πολύ από τις εξαγωγές ενεργειακών προϊόντων και ορυκτών, ιδίως για την ισορροπία των δημόσιων οικονομικών τους.

Η προηγούμενη δημοσιονομική κατάσταση θα καθορίσει το περιθώριο ελιγμών των κυβερνήσεων και την ικανότητά τους να υποστηρίξουν οικονομικά όσους πλήττονται από τα μέτρα περιορισμού. Κράτη όπως η Βενεζουέλα, η Αργεντινή, η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό και ο Λίβανος έχουν ήδη καταστροφικές αξιολογήσεις με τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (S&P, Moody`s, Fitch) να μην τους αξιολογούν. Άλλα κράτη έχουν καλύτερη φορολογική βάση, αλλά δεν έχουν περιθώριο εάν θέλουν να αποφύγουν τις επιπτώσεις της "χιονοστιβάδας" όπως η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Ιταλία.

Τέλος, ένας αποσταθεροποιητικός παράγοντας θα είναι ο βαθμός εξάρτησης από τις εισαγωγές τροφίμων. Όπως και το 2008, η κρίση θα μπορούσε να επηρεάσει τις τιμές των τροφίμων. Αν και τα αποθέματα τροφίμων το 2020 θεωρούνται υψηλά από την Παγκόσμια Τράπεζα, ορισμένες κρατικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στον περιορισμό των εξαγωγών για εθνικούς κοινωνικούς ή στρατηγικούς λόγους ή διάφορες κερδοσκοπικές κινήσεις, θα μπορούσαν να προκαλέσουν αυξήσεις των τιμών που θα δημιουργούσαν καταστάσεις υποσιτισμού και πιθανές ταραχές πείνας, όπως το 2008 σε δεκάδες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Αιγύπτου, του Μπαγκλαντές και του Καμερούν.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Όπως προαναφέρθηκε, πολλά κράτη αναμένεται να υποστούν μια έντονη επιδείνωση της κατάστασης των δημόσιων οικονομικών τους. Για ορισμένες χώρες όπως η Ιταλία ή οι Ηνωμένες Πολιτείες, ενδέχεται να διαμορφωθούν καταστάσεις που δεν έχουν υπάρξει ξανά μετά τον Β 'Παγκόσμιο Πόλεμο. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν διαθέσει ένα ποσό κοντά στο 22% του ΑΕΠ για την υποστήριξη επιχειρήσεων και ατόμων που πλήττονται από την οικονομική κρίση και τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας. Το ποσό αυτό ομοιάζει με το κόστος διάσωσης, κατά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008- 2009.

Αρκετά κράτη όπως η Ιταλία και η Ισπανία αναμένεται να δουν τα ελλείμματά τους να φτάνουν ή να υπερβαίνουν το 10% του ΑΕΠ, στοιχεία παρόμοια με αυτά της Ελλάδας στην αρχή της κρίσης στην ευρωζώνη. Έτσι, η ιταλική κυβέρνηση προέβλεψε ότι το δημόσιο χρέος της θα ανέβει από 134,8 σε 155,7% φέτος, επίπεδο ακόμη υψηλότερο από το ελληνικό δημόσιο χρέος του 2010.

Αντιμέτωποι με αυτήν την επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών, μπορούμε να περιμένουμε την υιοθέτηση πολιτικών λιτότητας ανάλογα με την ένταση της οικονομικής κρίσης σε κάθε χώρα. Βέβαια το τελικό μείγμα μέτρων θα προσδιοριστεί και από τη γενικότερη οικονομική κατάσταση, όπως για παράδειγμα το κόστος χρηματοδότησης. Σε αυτό το πλαίσιο οι χώρες που βλέπουν μια επιτάχυνση της αύξησης του κόστους της χρηματοδότησής τους λόγω του αυξημένου κινδύνου θα προσπαθήσουν να επιτύχουν πλεονάσματα τα επόμενα χρόνια.

Αυτό εμπεριέχει τον κίνδυνο επιβολής πολιτικών λιτότητας, παρόμοιες με εκείνες που επιβλήθηκαν μετά το 2008 στην Ιρλανδία, στην Πορτογαλία, στην Ισπανία, στην Ελλάδα, στη Λετονία ή στη Ρουμανία. Αυτές οι πολιτικές λιτότητας θα πραγματοποιηθούν μέσω περικοπών στις δημόσιες δαπάνες ή αύξησης των φορολογικών συντελεστών (συμπεριλαμβανομένου των άμεσων και έμμεσων φόρων). Όπως μας δίδαξε η πρόσφατη οικονομική κρίση στη χώρα μας, αλλά και στις άλλες χώρες της ευρωζώνης, οι πολιτικές λιτότητας αναμένεται να αυξήσουν το επίπεδο φτώχειας και να αποδυναμώσουν τον κοινωνικό ιστό, προκαλώντας σημαντική κοινωνική και πολιτική αστάθεια. Σε μία τέτοια κατάσταση η κρίση γίνεται ανατροφοδοτούμενη, δημιουργώντας πολλαπλασιαστικές αρνητικές συνέπειες σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οι πολιτικές λιτότητας αναμένεται επίσης να αποδυναμώσουν την επιστημονική βάση των κρατών λόγω αφενός περικοπών στον προϋπολογισμό στην έρευνα και αφετέρου διαρροής επιστημόνων στο εξωτερικό (brain drain).

Αυτό με τη σειρά του θα έχει ως αποτέλεσμα να αυξηθεί το επιστημονικό χάσμα μεταξύ των πιο ανεπτυγμένων χωρών και των χωρών με περιορισμένη επιστημονική βάση.

Ορισμένες χώρες θα μπορούσαν ακόμη και να βρεθούν σε μια κατάσταση παρόμοια με αυτήν που βίωσε η Ελλάδα, αλλά με πολύ μεγαλύτερο χρέος όπως στην περίπτωση της Ιταλίας ή της Ισπανίας. Το χρέος της Ιταλίας αναμένεται να προσεγγίσει τα 3 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2020, ένα επίπεδο πέντε φορές υψηλότερο από το αντίστοιχο της Ελλάδας στη χειρότερη στιγμή της κρίσης του ευρώ. Σε περίπτωση που οι χρηματοπιστωτικές αγορές εκτιμήσουν ότι η αναχρηματοδότηση αυτών των κρατών είναι μη βιώσιμη, όπως συνέβη για την Ελλάδα αλλά και την Ιταλία στην αρχή της δεκαετίας του 2010, δεν μπορούμε να αποκλείσουμε την πιθανότητα αναδιάρθρωσης ή ακόμα και αθέτησης του χρέους τους με σοβαρές επιπτώσεις για τους ισολογισμούς των τραπεζών. Ενδεικτικά, αναφέρεται πως οι ιταλικές τράπεζες κατέχουν σχεδόν 700 δισεκατομμύρια ευρώ κρατικού χρέους.

750 δισεκατομμύρια χρέους της Ιταλίας κατέχεται από άλλες ευρωπαϊκές τράπεζες και ταμεία (ή ιταλικά κεφάλαια που έχουν εγγραφεί για φορολογικούς λόγους στο Λουξεμβούργο ή την Ιρλανδία), τα οποία θα μπορούσαν να προκαλέσουν ένα μεγάλο σοκ σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, ειδικά εάν άλλες χώρες αποτύχουν ταυτόχρονα στις πληρωμές των χρεών τους.

Μια άλλη λύση στο αυξανόμενο χρέος που θα επηρεάσει τις κυβερνήσεις, αλλά και πολλές επιχειρήσεις και ιδιώτες, είναι η αύξηση του πληθωρισμού. Αλλά σε ένα πλαίσιο πιθανού αποπληθωρισμού και χαμηλής ζήτησης, αυτό θα απαιτούσε αύξηση της προσφοράς χρήματος. Θα χρειαζόταν μια νέα ισορροπία εξουσίας και πιθανώς μια συμμαχία ισχυρών κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων με σκοπό την επιβολή στους εθνικούς πιστωτές, ειδικά στον χρηματοπιστωτικό τομέα αλλά και σε άλλους ομολογιούχους, μίας νέας συνθήκης.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η πρόληψη των απωλειών θέσεων εργασίας και η ενίσχυση του δυναμικού των υγιών επιχειρήσεων με σκοπό να διατηρήσουν τις παραγωγικές τους ικανότητες βρίσκεται στον πυρήνα των κυβερνητικών πολιτικών. Από αυτή την άποψη, τα κίνητρα για τις επιχειρήσεις να διατηρήσουν υπαλλήλους του τουρισμού, καθώς και προγράμματα αναβάθμισης που καθοδηγούνται από την κυβέρνηση, μπορούν ευρέως να χρησιμοποιηθούν για τον μετριασμό πιθανών μακροπρόθεσμων απωλειών.

Τα μέτρα τόνωσης για τις τουριστικές επιχειρήσεις μπορούν να συμπεριληφθούν σε μέτρα οικονομικής κλίμακας ή να είναι τομεακά. Ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους, οι κυβερνήσεις ενδέχεται να εξετάσουν το ενδεχόμενο χρήσης ενέσεων ρευστότητας, ρήτρες πρόληψης αφερεγγυότητας, φορολογικών περικοπών, πάγωμα πληρωμών και καθυστερημένων τόκων και άλλα μέτρα οικονομικής στήριξης. Η ειδική οικονομική υποστήριξη στους παρόχους τουριστικών υπηρεσιών μπορεί να είναι είτε άμεση (δηλαδή μέσω ειδικών πιστωτικών ορίων, δάνεια με ευνοϊκούς όρους, επιδοτήσεις κ.λπ.) ή έμμεση (δηλαδή μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων, αναβολής τόκων και πληρωμών φόρου κ.λπ.).

Επιπλέον, εκτός από την οικονομική υποστήριξη προς τις επιχειρήσεις, οι κυβερνήσεις πρέπει να ανταποκριθούν στις άμεσες οικονομικές ανάγκες των απολυμένων, μερικών και εποχιακών εργαζομένων. Μπορούν να αντισταθμιστούν εν μέρει ή πλήρως μέσω άμεσης χρηματοδοτικής στήριξης ή να συμπεριληφθούν σε ειδικά προγράμματα κατάρτισης για την ενίσχυση της πιθανής μελλοντικής απασχολησιμότητας (συστήματα κουπονιών, επιδοτούμενη εκπαίδευση κ.λπ.).

Ορισμένες υπηρεσίες, ωστόσο, επωφελούνται από την κρίση. Αυτό ισχύει για τις υπηρεσίες τεχνολογίας πληροφοριών, η ζήτηση για την οποία έχει αυξηθεί καθώς οι εταιρείες επιτρέπουν στους υπαλλήλους να εργάζονται από το σπίτι και καθώς οι άνθρωποι κοινωνικοποιούνται εξ αποστάσεως.

Ταυτόχρονα, τα μέτρα πρέπει να βελτιώσουν την παραγωγικότητα και να διασφαλίσουν την κοινωνική συνοχή. Ένας πρώτος πυλώνας στον οποίο μπορούν να οικοδομήσουν οι κυβερνήσεις είναι η υποστήριξη της ανάπτυξης δεξιοτήτων για εποχιακούς εργαζόμενους ή εργαζόμενους μερικής απασχόλησης στον τομέα του τουρισμού. Καθώς αυξάνεται η ανεργία, ενδέχεται να προκύψουν ανησυχίες για την απώλεια ειδικευμένου και έμπειρου προσωπικού.

Οι κυβερνήσεις μπορούν να ενισχύσουν τις δεξιότητες των υπαλλήλων του τουρισμού και να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την επιτάχυνση της ψηφιακής μετατροπής του κλάδου. Κουπόνια εκμάθησης, διαδικτυακή εκπαίδευση και κίνητρα μεταφοράς γνώσεων μπορούν να ενσωματωθούν σε στρατηγικές διά βίου μάθησης.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνάφεια, είναι σημαντικό οι στρατηγικές αυτές να σχεδιαστούν σε στενή διαβούλευση με τον ιδιωτικό τομέα.

Σε κάθε περίπτωση, η διεθνής συνεργασία σχετικά με το σχεδιασμό και την εφαρμογή πρωτοκόλλων υγείας είναι ζωτικής σημασίας για την ελαχιστοποίηση των διαφορών που υπάρχουν ανάμεσα στα κράτη. **Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τον κλάδο του τουρισμού, δηλαδή η υιοθέτηση κοινών πρωτοκόλλων υγείας ή πιστοποιητικών εμβολιασμού.**

Τέλος, οι κυβερνήσεις πρέπει να συνεργαστούν στενά για να επιτύχουν ρυθμιστική σύγκλιση και εξάλειψη των εμποδίων στο διεθνές εμπόριο.

Όπως και σε προηγούμενες κρίσεις, μπορεί κανείς να αναμένει περισσότερα προστατευτικά μέτρα από πολλές εθνικές οικονομίες. Οι Διεθνείς Οργανισμοί αποδυναμώθηκαν τόσο από την αδυναμία σύναψης εμπορικών συμφωνιών, ιδιαίτερα στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) αλλά και λόγω της ασάφειας των πολιτικών και δράσεων αντιμετώπισης της πανδημίας από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ).

Εάν το επιτρέψει η κατάσταση των δημόσιων οικονομικών τους και το μέγεθος της εθνικής τους οικονομίας, αναμένεται από τις κυβερνήσεις να προσπαθήσουν να σώσουν τους "εθνικούς πρωταθλητές" τους προκειμένου να αποφύγουν την εξαφάνιση βιομηχανικών ή χρηματοοικονομικών τομέων που είναι στρατηγικοί για την οικονομία.

Υπάρχει σίγουρα μια δραστική πτώση των 'Αμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) σε όλο τον κόσμο, αλλά αυτό δεν αντισταθμίζεται από την αύξηση των επενδύσεων σε εθνικό επίπεδο.

Εκτός από την πρωταρχική επίδραση στις ΑΞΕ των πολυεθνικών επιχειρήσεων που καθυστερούν συγκεκριμένα τις κεφαλαιουχικές δαπάνες, ένας περαιτέρω (έμμεσος) μηχανισμός μέσω του οποίου οι ροές ΑΞΕ θα μπορούσαν να επηρεαστούν την επόμενη περίοδο είναι μέσω χαμηλότερων κερδών σε ξένες θυγατρικές που οδηγούν σε χαμηλότερα επανεπενδυόμενα κέρδη, τα οποία είναι ένα στοιχείο των ΑΞΕ.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, μακροπρόθεσμα, η πανδημία μπορεί να οδηγήσει τις εταιρείες να αλλάξουν τη γεωγραφική κατανομή της δραστηριότητάς τους στο εξωτερικό. Για παράδειγμα, οι πολυεθνικές επιχειρήσεις ενδέχεται να επανεξετάσουν και ενδεχομένως να μικρύνουν τις παγκόσμιες αλυσίδες Αξίας τους για να προστατευθούν από διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού. Εναλλακτικά, θα μπορούσαν να επιδιώξουν τη γεωγραφική διαφοροποίηση για να μειώσουν την έκθεση σε σοκ που σχετίζονται με την τοποθεσία και να μειώσουν το κόστος για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις κρίσεις.

Τέτοιες μεταβολές θα μπορούσαν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις οικονομικές προοπτικές των χωρών, καθώς οι πολυεθνικές επιχειρήσεις είναι υπεύθυνες για ένα μεγάλο μερίδιο της παγκόσμιας προστιθέμενης αξίας, του εμπορίου, της απασχόλησης και της Ε & Α. Πέρα από τις άμεσες επιπτώσεις, οι ΑΞΕ μπορούν επίσης να έχουν δυνητικά σημαντικές έμμεσες επιπτώσεις στην τοπική οικονομία. Για παράδειγμα, μπορεί να έχουν επιπτώσεις στην οικονομία όταν οι τοπικά εγκατεστημένες πολυεθνικές εισέρχονται σε σχέσεις αγοραστή-προμηθευτή ή ανταγωνίζονται με τοπικές εταιρείες, προσλαμβάνουν και εκπαιδεύουν τοπικούς εργαζόμενους και διευκολύνουν τις εξαγωγές.

Παρατηρείται ότι η θέση υπέρ της πολυμερούς ελευθέρωσης του εμπορίου αποδυναμώθηκε από την άνοδο του προστατευτισμού και από την υιοθέτηση βιομηχανικών και εμπορικών πολιτικών από το 2008, ιδιαίτερα από τη διοίκηση του Trump, και σε μικρότερο βαθμό από τον Xi Jinping (που σε αντίθεση με τον ομόλογο του , δεν αμφισβητεί άμεσα την ύπαρξη ή τη χρηματοδότηση ορισμένων Διεθνών Οργανισμών).

Έχουν γίνει προσπάθειες ορισμένων μεγάλων οικονομιών, κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ιαπωνίας να ξαναρχίσουν τις συζητήσεις για την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου.

Παρά τις πρωτοβουλίες αυτές υπέρ της υπεράσπισης της πολυμερούς προσέγγισης, θα πρέπει να συνεχίσουμε να παρακολουθούμε την επιδίωξη της εμπορικής διπλωματίας των τελευταίων δύο δεκαετιών, όπου οι μεγάλες οικονομικές δυνάμεις επιβάλλουν διμερείς εμπορικές συμφωνίες στους μικρότερους εταίρους τους προς το συμφέρον των πρώτων.

Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες θα είναι ιδιαίτερα ευάλωτες και επομένως θα βρεθούν σε κακή διαπραγματευτική θέση έναντι των μεγάλων οικονομικών δυνάμεων.

Με τις καταστροφικές οικονομικές επιπτώσεις του COVID-19, αυτή η κατάσταση ανταγωνισμού μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων, και κυρίως μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και της Κίνας, γίνεται όλο και πιο ανησυχητική, όχι μόνο εμπορικά, αλλά και γεωπολιτικά.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Σε πολλές χώρες, οι εθνικές πολιτικές στήριξαν τον εταιρικό τομέα προκειμένου να αποφευχθούν οι πτωχεύσεις, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής ρευστότητας και της χαλάρωσης των χρηματοοικονομικών συνθηκών. Η ροή νέων πιστώσεων προς μη χρηματοπιστωτικές εταιρείες σημείωσε ισχυρή ανάπτυξη και η έκδοση χρέους αυξήθηκε απότομα το 2020.

Διάφορες πρωτοβουλίες ελήφθησαν στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της πλήρους ευελιξίας στους δημοσιονομικούς κανόνες της ΕΕ, της υιοθέτησης ενός προσωρινού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων και του φιλόδοξου ταμείου ανάκαμψης της ΕΕ, οι οποίες βοήθησαν τις χώρες να αναπτύξουν την απαιτούμενη υποστήριξη για τις επιχειρήσεις τους.

Παράλληλα, οι κεντρικές τράπεζες μείωσαν τα επιτόκια και παρείχαν προγράμματα έκτακτης ανάγκης για τη διατήρηση της προσφοράς πιστώσεων, μέσω αγορών περιουσιακών στοιχείων, παρεμβάσεων ορισμένων κεντρικών τραπεζών σε αναδυόμενες ευρωπαϊκές οικονομίες και πράξεων μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, με παράλληλη χρηματοδότηση υπό όρους πίστωσης στις επιχειρήσεις.

Οι χώρες χρησιμοποίησαν ένα ευρύ φάσμα μέτρων ενίσχυσης για να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να αντέξουν το σοκ της πανδημίας του COVID-19. Ορισμένα μέτρα βοήθησαν τις επιχειρήσεις απέναντι στα μέτρα περιορισμού που επιβλήθηκαν για το κλείσιμο επιχειρήσεων ή τη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Για παράδειγμα, τα προγράμματα διατήρησης θέσεων εργασίας που χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση επέτρεψαν στις εταιρείες να προσαρμόσουν τις ώρες εργασίας και να μειώσουν το μισθό των υπαλλήλων τους, διατηρώντας παράλληλα την απασχόληση. Οι κρατικές επιχορηγήσεις σε εταιρείες χρησιμοποιήθηκαν για την αποζημίωση των επιχειρήσεων για συγκεκριμένα πάγια έξοδα, όπως ενοίκια ή τόκους δανείων.

Αυτές οι πολιτικές στοχεύουν συχνά μικρότερες επιχειρήσεις και αυτοαπασχολούμενους ή επιχειρήσεις με μεγάλες απώλειες εσόδων. Μερικές φορές η ενίσχυση χορηγήθηκε με τη μορφή φορολογικών περικοπών, αναβολών φόρου και πλεονεκτημάτων πληρωμής, ιδίως για τομείς που πλήττονται. Άλλα μέτρα έδωσαν προσωρινή ανακούφιση ρευστότητας παρέχοντας νομοθετική αναστολή αποπληρωμής δανείων. Για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε ρευστότητα σε εταιρείες που αντιμετωπίζουν ξαφνική έλλειψη, δόθηκαν δημόσιες εγγυήσεις για δάνεια ή επίσημη πίστωση με επιδοτούμενα επιτόκια.

ΣΕΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ Ε.Ε.

1 Ευρώπη δύο ταχυτήτων: κέντρο και περιφέρεια

Αντιμέτωποι με αυτό το οικονομικό σοκ, μπορούμε να διακρίνουμε τρεις ομάδες κρατών μελών της ΕΕ οι οποίες διαφέρουν ως προς τις πιθανές επιπτώσεις της τρέχουσας κρίσης. Η πρώτη ομάδα αποτελείται από τα πιο προηγμένα τεχνολογικά κράτη-μέλη, των οποίων οι μεγάλες πολυεθνικές ελέγχουν τις διεθνείς αλυσίδες και δημιουργούν υψηλή προστιθέμενη αξία. Αυτά τα κράτη μέλη θα έχουν ένα ορισμένο περιθώριο ελιγμών στη δημοσιονομική τους πολιτική για να επιτρέψουν την αύξηση του δημόσιου χρέους τους προκειμένου να μετριαστούν οι επιπτώσεις της κρίσης, παρόλο που θα υποφέρουν από μεγάλα προβλήματα ανεργίας, οικονομικής δυσχέρειας πολλών επιχειρήσεων και ατόμων, την αύξηση της φτώχειας μεταξύ των ανέργων, των επισφαλών εργαζομένων και των συνταξιούχων.

Τα κράτη μέλη της δεύτερης ομάδας, εκείνα της Ανατολικής Ευρώπης, θα βρίσκονται σε πιο δύσκολη κατάσταση. Βεβαίως, η ταχεία αντίδρασή τους για το κλείσιμο των συνόρων και την επιβολή αυστηρών μέτρων περιορισμού φαίνεται να είχε ευνοϊκά αποτελέσματα όσον αφορά την καταπολέμηση της εξάπλωσης της επιδημίας. Η χαμηλότερη έκθεσή τους στη διεθνή εναέρια κυκλοφορία που συνδέεται με την περιφερειακή οικονομική τους θέση εξηγεί επίσης γιατί επηρεάζονται λιγότερο από τα μεγάλα κοσμοπολίτικα κέντρα της παγκόσμιας οικονομίας.

Η τρίτη ομάδα, αποτελούμενη από τα κράτη μέλη του νότου θα είναι σε μια κατάσταση ιδιαίτερα προβληματική. Ήδη αποδυναμωμένα σοβαρά από την κρίση του 2008 και τις πολιτικές λιτότητας που προέκυψαν από αυτήν, τα κράτη αυτά έχουν επηρεαστεί ιδιαίτερα από την πανδημία και τα πολύ μακρά και σκληρά μέτρα περιορισμού, τα οποία ήδη επιβαρύνουν ακόμη περισσότερο τα δημόσια οικονομικά τους. Η σημασία του τουριστικού τομέα στις οικονομίες τους, ένας από τους πιο επηρεαζόμενους κλάδους από τα μέτρα περιορισμού, επιδεινώνει περαιτέρω αυτήν την κατάσταση.

ΣΕΝΑΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ Ε.Ε.

2 Εάν δεν ληφθούν μέτρα πολιτικής, η ζώνη του ευρώ θα μπορούσε να αντιμετωπίσει μια πιο σοβαρή κρίση από το 2011

Είναι αποδεκτό ότι δεν έχουν αντιμετωπιστεί ακόμα πολλές διαρθρωτικές αδυναμίες στη ζώνη του ευρώ. Για να καταστεί το ευρώ μια βέλτιστη νομισματική ζώνη όπου κάθε κράτος μέλος θα μπορεί να εξοφλήσει το χρέος του δημιουργώντας εξαγωγές και μειώνοντας την κατανάλωσή του, η ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι κυβερνήσεις των ενδιαφερόμενων κρατών μελών επέβαλαν οδυνηρές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας στην Ισπανία, στην Ελλάδα ή στην Ιταλία.

Καθιστώντας τις συμβάσεις εργασίας πιο επισφαλείς τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, αυτές οι μεταρρυθμίσεις διευκολύνουν τις εσωτερικές υποτιμήσεις, δηλαδή ουσιαστικά να επιτύχουν κέρδη ανταγωνιστικότητας μειώνοντας τους μισθούς.

Αυτές οι οικονομικές πολιτικές που έχουν επιδεινώσει σημαντικά την κατάσταση του ενεργού πληθυσμού αύξησαν το μερίδιο των εξαγωγών στο ΑΕΠ σε όλα τα νότια κράτη-μέλη. Ωστόσο, παρά τις μεταρρυθμίσεις και την αύξηση των εξαγωγών στο ΑΕΠ τους, αυτά τα κράτη-μέλη συνέχισαν να συσσωρεύουν εμπορικά ελλείμματα και η ικανότητά τους να απορροφούν το χρέος τους παρέμεινε αδύναμη με πολύ υψηλότερα επίπεδα χρέους από αυτά το 2008.

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΣΕ ΚΛΑΔΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Η πανδημία του Covid-19 έχει διαφορετικές επιπτώσεις όταν αυτές εξετάζονται σε επίπεδο κλάδων, λόγω της διακοπής της δραστηριότητας σε ορισμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, της μετάβασης σε μαζική τηλεργασία, την αύξηση της ζήτησης για ορισμένα αγαθά όπως τα τρόφιμα, ενώ η κατανάλωση άλλων αγαθών έχει υποχώρησε απότομα.

Οι περιορισμοί δημιούργησαν επίσης ένα αρνητικό σοκ στην προσφορά για όλες τις δραστηριότητες όπου η απομακρυσμένη εργασία δεν ήταν δυνατή.

Από τη μία πλευρά, ένα μέρος των νοικοκυριών που εμποδίστηκαν να καταναλώνουν έχουν συσσωρεύσει "αναγκαστικές" εξοικονομήσεις. Από την άλλη πλευρά, οι εταιρείες κατέφυγαν στη συσσώρευση φθηνού χρέους για να αντιμετωπίσουν τους πιθανούς κινδύνους της ταμειακής τους ροής.

Για να απαντήσουμε σε αυτές τις πρωτοφανείς ερωτήσεις, οι «παραδοσιακές» έρευνες και οι στατιστικές παραγωγές αποδείχθηκαν επιτέλους οι πιο χρήσιμες και αξιόπιστες πηγές. Η καινοτομία, επομένως, πρωτίστως συνίστατο σε μια νέα χρήση δεδομένων, προσθέτοντας ad-hoc και συγκεκριμένες ερωτήσεις σχετικά με την κρίση. Αυτή η προσαρμογή της συλλογής δεδομένων κατέστησε δυνατή την παρακολούθηση των αλλαγών στο επίπεδο δραστηριότητας και την καθαρή ταμειακή θέση των οικονομικών δρώντων σε μηνιαία βάση.

Η μείωση της δραστηριότητας είναι πολύ ετερογενής ανάλογα με τον κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Μετά από αυτήν την ξαφνική πτώση της δραστηριότητας κατά τη διάρκεια των μέτρων περιορισμού, η αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας λαμβάνει χώρα σταδιακά και με διαφοροποιημένο τρόπο ανάλογα με τον κάθε κλάδο.

Αντιμέτωποι με ένα τέτοιο οικονομικό σοκ, προβλέπεται σημαντική αύξηση της ανεργίας, η οποία θα μπορούσε να διατηρήσει ένα πραγματικό έλλειμμα ζήτησης. Επιπλέον, η ξαφνική πτώση των βιομηχανικών παραγγελιών μπορεί να ωθήσει ακόμη και αποτελεσματικές εταιρείες σε πτώχευση.

Η μεγαλύτερη επίδραση στην οικονομία ήταν η κατάρρευση της τουριστικής βιομηχανίας. Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί και οι ανησυχίες τον Covid-19 οδήγησαν σε μειώσεις των εισερχόμενων τουριστών και των ακυρώσεων κρατήσεων σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς. Ακόμα και μετά την αναβάθμιση των ταξιδιωτικών περιορισμών τους καλοκαιρινούς μήνες, οι διεθνείς αφίξεις στη χώρα μειώθηκαν κατά περισσότερο από 70%.

Το πλήρες αποτέλεσμα του αντίκτυπου στην οικονομία αναμένεται να είναι εξίσου σοβαρό με το άμεσο εισόδημα του τουριστικού τομέα να μειώνεται κατά παρόμοιο ποσοστό 75% (31,35 εκατομμύρια αφίξεις και 18,15 δισεκατομμύρια ευρώ το 2019 έναντι 7,36 εκατομμύρια αφίξεις και 4,32 δισεκατομμύρια ευρώ το 2020, αντίστοιχα). Ως εκ τούτου, η πολύ υψηλή μείωση του ΑΕΠ κατά περισσότερο από 10% που προβλέπεται τώρα για το 2020 τόσο από την Κυβέρνηση όσο και από την Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς και από το ΔΝΤ, και με την ανάκαμψη το 2021 προβλέπεται να μειωθεί επίσης από + 5,1% σε + 4,2%, παρά την εκτιμώμενη.

Τα κρατικά κονδύλια στήριξης για τους υπαλλήλους και τις επιχειρήσεις που επηρεάζονται φτάνουν τα 23,9 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου, με επιπλέον 7,5 δισεκατομμύρια ευρώ για τον προϋπολογισμό του 2021.

ΜΕΡΟΣ Α
ΚΛΑΔΟΣ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1. Ετήσια Στοιχεία Πωλήσεων Κλάδου Λιανικού Εμπορίου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για τη χρονική περίοδο 2015-2020

2. Εξαμηνιαία Στοιχεία Πωλήσεων Κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για τη χρονική περίοδο 2015-2020

3. Τριμηνιαία Στοιχεία Πωλήσεων Κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για τη χρονική περίοδο 2015-2020.

   3.1. Κατάταξη τριμήνων κάθε έτους της περιόδου αναφοράς βάση τζίρου.

   3.2. Διαχρονική σύγκριση τζίρου των αντίστοιχων τριμήνων.

   3.3. Απόλυτες και ποσοστιαίες (%) μεταβολές στον τριμηνιαίο κύκλο εργασιών του κλάδου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

4. Μηνιαία στοιχεία πωλήσεων κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για τη χρονική περίοδο 2015-2020

5. Συμπεράσματα

Η Στατιστική Ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση φέρει τη συντομογραφία NACE η οποία παράγεται από το Γαλλική Φρασεολογία Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté européenne. Η εν λόγω κωδικοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων διαμορφώθηκε το 1970 και έκτοτε προέκυψαν οι κάτωθι αναθεωρήσεις:

·NACE (1970)
·NACE Rev. 1, the first revision of the original NACE (1970);
·NACE Rev. 1.1, a minor revision of NACE Rev. 1.
·NACE Rev. 2.

Η τελευταία εξ αυτών υιοθετήθηκε το 2006, εφαρμόσθηκε για πρώτη φορά το 2007 ενώ από το 2008 και μετά αξιοποιήθηκε συστηματικά από το σύνολο των χωρών της ΕΕ. Η ταξινόμηση NACE είναι ένας δείκτης τεσσάρων ψηφίων ο οποίος επιτρέπει την συλλογή και παρουσίαση μεγάλου όγκου στατιστικών δεδομένων για τις οικονομικές δραστηριότητες των χωρών μελών.

Στο πλαίσιο του συστήματος NACE (2η αναθεώρηση) και σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1398/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Λιανικό Εμπόριο κωδικοποιείται ως κλάδος 47.

Προκειμένου απολύτως να κατανοηθεί η έκταση των δραστηριοτήτων εμπορίου οι οποίες εμπεριέχονται στον κλάδο του Λιανικού Εμπορίου και άρα πληρέστερα να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις των περιοριστικών μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας επί των μακροοικονομικών μεγεθών και όχι μόνο, στο Πίνακα ΛΕ Εισαγωγής 1 που ακολουθεί καταγράφουμε το σύνολο των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στον κλάδο NACE 47. Εκ των όσων αναφέρονται στον εν λόγω πίνακα γίνεται κατανοητό ότι ο κλάδος Λιανικού Εμπορίου εκπροσωπεί ένα πολύ σημαντικό μέρος της οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα και προφανώς είναι εντυπωσιακός ο αριθμός των «τάξεων» ή των υποκλάδων που εμπεριέχονται σε αυτόν.

Ως προοίμιο, να αναφέρουμε ότι το Λιανικό Εμπόριο εμπίπτει στον τριτογενή τομέα παραγωγής (τομέας παροχής υπηρεσιών) του οποίου η συμμετοχή στο ΑΕΠ της χώρας ενισχύεται συνεχώς κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Είναι χαρακτηριστικό για παράδειγμά ότι το 1990, σύμφωνα με στοιχεία του CIA World Factbook, ο τομέας των υπηρεσιών στην Ελλάδα συνεισέφερε το 56% του ΑΕΠ της χώρας, ο δευτερογενής τομέας (βιομηχανία) συνεισέφερε το 30,5% του ΑΕΠ της χώρας ενώ ο πρωτογενής τομέας μόνο το 13,5%. Η κατανομή αυτή άλλαξε δραματικά για το έτος 2017 όπου ο τομέας των υπηρεσιών συμμετέχει πλέον στο ΑΕΠ της χώρας με 79,1%, ο δευτερογενής τομέας συρρικνώθηκε σχεδόν υποδιπλασιαζόμενος και ανέρχεται πλέον μόλις στο 16,9% ενώ ο πρωτογενής τομέας παραγωγής σχεδόν υποτριπλασιάσθηκε φθάνοντας μόλις στο 4,1%.

Κατά συνέπεια, ο κλάδος του Λιανικού Εμπορίου ανήκει σε ένα τομέα παραγωγής ο οποίος πλέον κυριαρχεί στη διαμόρφωση του ΑΕΠ της χώρας αφού, κατά προσέγγιση, συνεισφέρει ποσοστό της τάξεως του 80% , (βλέπε Πίνακα ΛΕ Εισαγωγής 2)

ΑΕΠ ανά τομέα 1990[24]

Τομέας	Ποσοστό
Υπηρεσίες	56%
Βιομηχανία	30,5%
Γεωργία	13,5%

ΑΕΠ ανά τομέα 2017[25]

Τομέας	Ποσοστό
Υπηρεσίες	79,1%
Βιομηχανία	16,9%
Γεωργία	4,1%

Πίνακας ΛΕ Εισαγωγής 2

24. ↑ Γεωργακοπούλου, Θεοδώρα (1994). *Ελληνική Οικονομία*.
25. ↑ CIA World Factbook

Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις επιπτώσεις του COVID 19 στο κλάδο του Λιανικού Εμπορίου επειδή ανέκαθεν αποτελούσε ένα σημαντικό πυλώνα της Ελληνικής οικονομίας προσφέροντας περί τις 660.000 θέσεις εργασίας και συμμετέχοντας στο ΑΕΠ με ποσοστό της τάξεως του 4% με 5%. Το Λιανικό Εμπόριο ήταν, είναι και θα είναι ένας «μάχιμος» κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, με πλήθος προκλήσεων που καθημερινά θα πρέπει να αντιμετωπίζονται, με τεράστια εξάρτηση από τις τεχνολογικές καινοτομίες και την παγκοσμιοποίηση, ευαίσθητος και άμεσα εξαρτώμενος από κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις, αυστηρότατα ελεγχόμενος από τις φορολογικές αρχές, συμπληρωματικός άλλων δραστηριοτήτων, (όπως για παράδειγμα των τουριστικών δραστηριοτήτων) και άρα επηρεαζόμενος τα μέγιστα από τις θετικές ή αρνητικές εξελίξεις σε αυτούς και τέλος, βαθύτατα διαφοροποιημένος και «διχασμένος» αφού αναφέρεται στη διακίνηση πλήθους διαφορετικών προϊόντων (βλέπε επόμενο πίνακα) ενώ ταυτόχρονα εκπροσωπεί πολύ μικρές, μικρές αλλά και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

Η πορεία του κλάδου παρουσιάζει σημαντικές διακυμάνσεις.

Σε μια σύντομη επισκόπηση της πορείας αλλά και των προοπτικών που διαγράφονται θα αναφέρουμε ότι ο κλάδος φαίνεται να έχει έντονα ανοδική πορεία μεταξύ των ετών 2000 – 2008, εν συνεχεία παρουσιάζει συρρίκνωση όγκου της τάξεως του 5% ετησίως για την επταετία 2008 – 2015, ενώ κατά τα έτη 2016 – 2018 παρατηρείται μικρή αλλά σταθερή αύξηση του όγκου πωλήσεων και της απασχόλησης παρά τους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές.

Οι διακυμάνσεις στη πορεία του κλάδου διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των διαφόρων «τάξεων» ή υποκλάδων. Κάποιες τάξεις αναπτύσσονται εντονότερα έναντι άλλων και κάποιες άλλες αποδεικνύονται περισσότερο ανθεκτικές στις πιέσεις τις αγοράς έναντι των υπολοίπων. Χαρακτηριστικά, ανθεκτικότερες στις πιέσεις της κρίσης αποδείχθηκαν οι υποκλάδοι ειδών πρώτης ανάγκης (λιανεμπόριο τροφίμων και σούπερ μάρκετ) οι οποίοι κατά τη περίοδο της κρίσης 2008 - 2015 εμφάνισαν πτώση πωλήσεων κατά 25%, ενώ οι πωλήσεις των ειδών οικιακού εξοπλισμού (διαρκή καταναλωτικά αγαθά) κατέγραψαν απώλειες της τάξεως του 60% . Ομοίως, κατά τη περίοδο 2016 – 2018, όταν ο κλάδος είχε ανοδική πορεία, τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι υποκλάδοι/τάξεις των μεγάλων επιχειρήσεων πώλησης τροφίμων (super market), τα βιβλιοχαρτοπωλεία και η «ομάδα» των αποκαλούμενων «μικρών επιχειρήσεων» του κλάδου.

Το γεγονός ότι διαφορετικές τάξεις/υποκλάδοι επιδεικνύουν διαφορετική ικανότητα προσαρμογής στις αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντος, η προφανώς διαφορετική ελαστικότητα ζήτησης ανά προϊόν και ιδιαίτερα μεταξύ των προϊόντων «πρώτης ανάγκης» και των «αγαθών πολυτελείας», όπως και, μεταξύ των άλλων, το διαφορετικό επίπεδο αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών ανά «τάξη», συνηγορεί υπέρ μιας ανάλυσης δεδομένων που θα εξειδικεύεται ανά κλάδο και υπέρ της λήψης μέτρων στήριξης που επίσης θα εξειδικεύονται ανά τάξη και υποκλάδο.

Ακόμη, διαφορετική είναι η υπόσταση και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της πορείας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων του κλάδου έναντι αυτών που θεωρούνται μεγάλοι παίχτες της αγοράς. Στην Ελλάδα, οι μικρές επιχειρήσεις Λιανικού Εμπορίου αντιπροσωπεύουν το 71% περίπου της απασχόλησης του κλάδου, όταν το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο ευρωπαϊκής ένωσης ανέρχεται στο 37% ενώ επί του συνόλου των ΜμΕ όλων των κλάδων της χώρας μας τι αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται στο 56%. Ομοίως, στην Ελλάδα, οι μικρές επιχειρήσεις Λιανικού Εμπορίου αντιπροσωπεύουν το 66% των πωλήσεων του κλάδου όταν το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο ευρωπαϊκής ένωσης ανέρχεται στο 25% ενώ επί του συνόλου των ΜμΕ όλων των κλάδων της χώρας μας το αντίστοιχο ποσοστό ανέρχεται στο 34%.

Τέλος, οι επιχειρήσεις του κλάδου Λιανικού Εμπορίου θα πρέπει συνεχώς να αναθεωρούν και να επικαιροποιούν στη στάση και την πολιτική που εφαρμόζουν απέναντι στους πελάτες των οποίων οι επιθυμίες, οι ανάγκες και η συμπεριφορά μεταλλάσσονται αδιαλείπτως. Για παράδειγμα, οι εταιρείες λιανικού εμπορίου θα πρέπει να προσαρμόσουν τη λειτουργία τους ώστε καλλίτερα να ανταποκριθούν στις αλλαγές της καταναλωτικής συμπεριφοράς η οποία τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζεται από την τάση να στηρίζονται τα προϊόντα «Made in Greece» και άρα η βιομηχανική και η γεωργική εγχώρια παραγωγή και κατ επέκταση οι θέσεις εργασίας. Ομοίως, τα τελευταία χρόνια οι Έλληνες καταναλωτές στηρίζουν τα τοπικώς παραγόμενα προϊόντα, όπως πχ τα αναγνωρισμένα ως ΠΟΠ, τα οποία εκλαμβάνονται ως αγνά, παραδοσιακά και ανόθευτα προϊόντα. επιβεβαιώνοντας τις αρχικές ενδείξεις περί διαμόρφωσης αλλά και παγιοποίησης της «πράσινης καταναλωτικής συμπεριφοράς».
Επιπρόσθετα, οι εταιρείες του Λιανικού Εμπορίου θα πρέπει να ανταποκριθούν τόσο στην τάση των καταναλωτών, λόγω κρίσης, να προτιμούν τα οικονομικότερα προϊόντα όσο και στη επιθυμία τους να επιλέγουν προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας. Επίσης, τα τελευταία έτη καταγράφεται μια σημαντική στροφή προς τα υγιεινά προϊόντα και τον υγιεινό τρόπο ζωής αλλά και μια άκρως εντυπωσιακή αύξηση της ζήτησης για προϊόντα οικιακής ψυχαγωγίας .

Σε κάθε περίπτωση και επιπρόσθετα στα ανωτέρω, οι εταιρίες Λιανικού Εμπορίου θα πρέπει να ανταποκριθούν στις τεχνολογικές προκλήσεις και να απαντήσουν στη προτίμηση των καταναλωτών να αγοράζουν προϊόντα εξ αποστάσεως σύγχρονα και ασύγχρονα αξιοποιώντας τις δυνατότητες του e-business και του e-commerce για ένα πολύ μεγάλο φάσμα προϊόντων, όπως τα είδη τροφίμων, η ένδυση-υπόδηση, τα βιβλία, τα φαρμακευτικά προϊόντα, τα είδη pet, τα είδη καμπινγκ και διαβίωσης κτλ.

Α. ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020

Πίνακας 1. Ετήσιος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε ετήσια βάση για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Έτος	Κύκλος Εργασιών	Μεταβολή (€)	Μεταβολή (%)
2015	5,222,177,908 €		
2016	5,071,811,012 €	-150,366,895 €	-2.88%
2017	5,014,067,433 €	-57,743,579 €	-1.14%
2018	5,498,380,828 €	484,313,395 €	9.66%
2019	5,683,656,138 €	185,275,310 €	3.37%
2020	*5,849,593,047 €*	*165,936,909 €*	*2.92%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ο Πίνακας 1 εμπεριέχει δεδομένα που αφορούν τις πωλήσεις (τζίρος) του κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) κατά τη χρονική περίοδο 2015-2020. Στην πρώτη στήλη του Πίνακα εμφανίζεται το έτος αναφοράς των συνολικών εσόδων, στη δεύτερη στήλη καταγράφεται ο ετήσιος τζίρος σε ευρώ, στην τρίτη στήλη αποτυπώνεται σε απόλυτα ποσά η μεταβολή του τζίρου μίας χρονιάς σε σχέση με αυτόν της προηγούμενης χρονιάς ενώ στην τέταρτη στήλη έχει υπολογισθεί η ποσοστιαία μεταβολή του τζίρου μίας χρονιάς σε σχέση με αυτόν του προηγούμενου έτους.

Τα δεδομένα για τα έτη 2015-2017 έχουν ως έτος βάσης το 2015 ενώ τα δεδομένα των ετών 2018-2020 έχουν ως έτος βάσης το 2018. Η ΕΛΣΤΑΤ δεν διέθετε ενοποιημένη χρονολογική σειρά ώστε τα έσοδα όλων των ετών να εκφράζονται στο ίδιο έτος βάσης ούτε και ετέθησαν στη διάθεσή μας πωλήσεις κάποιου έτους υπολογισμένες με αμφότερες τις βάσεις ώστε να καταστεί εφικτή η ενοποίηση της χρονολογικής σειράς.

Τα ανωτέρω αναφέρονται προκειμένου ο αναγνώστης να γνωρίζει την, καθ` υπερβολή χαρακτηριζόμενη και προκύπτουσα μερική "ασυμβατότητα" μεταξύ των δεδομένων. Παρά το γεγονός ότι οι δύο χρονολογικές σειρές δεν είναι ενοποιημένες, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το συνεπαγόμενο σφάλμα θα μπορούσε εύκολα να θεωρηθεί αμελητέο καθώς το επίπεδο πληθωρισμού για τα έτη 2018 και 2019 ανήλθε σε 0,77% και 0,52% αντιστοίχως.

Έχοντας ήδη επισημάνει τις όποιες δυσκολίες και περιορισμούς που προέκυψαν κατά τη συλλογή των δεδομένων, θα προχωρήσουμε στο σχολιασμό του Πίνακα 1 ώστε σταδιακά να αποκωδικοποιήσουμε τις επιπτώσεις της Πανδημίας του Covid-19 στον τζίρο του συγκεκριμένου κλάδου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 1 μπορούμε να υπογραμμίσουμε τα ακόλουθα:

1. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, ο τζίρος του κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ ποτέ δεν έπεσε κάτω από τα 5 δις ευρώ αλλά και ποτέ δεν υπερέβη τα 6 δις ευρώ. Για την ακρίβεια, ο τζίρος κυμάνθηκε μεταξύ των 5,14 δις και των 5,849 δις.

2. Μεταξύ των ετών 2015-2017, ο τζίρος του Λιανικού Εμπορίου είχε πτωτική (φθίνουσα) τάση ενώ μεταξύ των ετών 2017-2020 η τάση είναι αύξουσα.

3. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2015-2020, τα χαμηλότερα έσοδα καταγράφονται το έτος 2017 ανερχόμενα στα 5,014 δις ευρώ, ενώ τα υψηλότερα έσοδα αφορούν το έτος 2020 παρά το γεγονός ότι το εν λόγω έτος (2020) η ελληνική οικονομία δέχτηκε ισχυρότατο πλήγμα από τις συνέπειες της πανδημίας του Covid-19 και τα επακόλουθα περιοριστικά μέτρα.

4. Το 2019 και το 2020 ο κλάδος Λιανικού Εμπορίου, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, καταγράφει τα υψηλότερα έσοδα της περιόδου αναφοράς, γεγονός που εκ πρώτης όψεως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως παράδοξο αφού για μεγάλες χρονικές περιόδους του 2020 είχαν επιβληθεί σκληρά περιοριστικά μέτρα τα οποία κατά κύριο λόγο αφορούσαν το λιανικό εμπόριο (και όχι μόνο) και την περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στα καταστήματα του κλάδου. Σε μια πρώτη προσπάθεια ερμηνείας του φαινομένου θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι ναι μεν επλήγησαν οι πωλήσεις που γινόταν "δια ζώσης και σύγχρονα" (φυσική παρουσία αγοραστή ή πωλητή στο κατάστημα κατά τις ώρες λειτουργίας) αλλά προφανώς αυξήθηκαν οι πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν «εξ αποστάσεως και σύγχρονα» (ήτοι αγοράζω εξ αποστάσεως τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων), όπως και οι πωλήσεις «εξ αποστάσεως και ασύγχρονα» (όταν κάποιος αγοράζει εμπορεύματα ή υπηρεσίες εξ αποστάσεως και εκτός ωραρίου λειτουργίας των επιχειρήσεων.

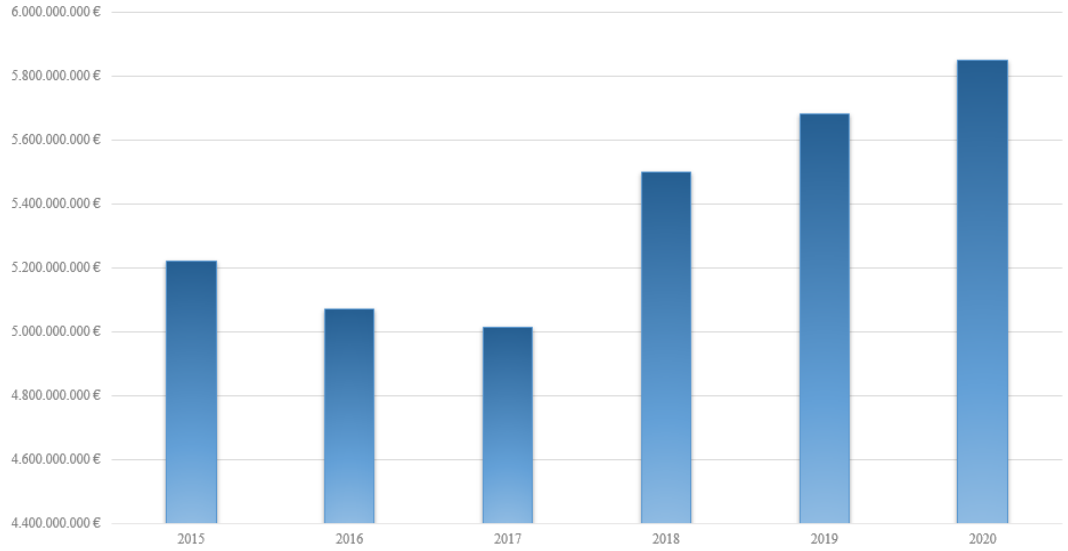
5. Κατά τη χρονική περίοδο που λόγω της πανδημίας του Covid-19 επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα στις δραστηριότητες του λιανικού εμπορίου η μείωση των πωλήσεων που αφορούν πωλήσεις δια ζώσης και σύγχρονα, ήταν μικρότερη από την αύξηση των εξ αποστάσεως πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν είτε στο πλαίσιο των σύγχρονων ωραρίων είτε στο πλαίσιο των ασύγχρονων ωραρίων.

6. Αυτό σημαίνει ότι στο χώρο του λιανικού εμπορίου παρατηρήθηκε μία δομική αναδιάρθρωση στα πλαίσια της οποίας ναι μεν επλήγησαν επιχειρήσεις που κατά κύριο λόγο χρησιμοποιούσαν παραδοσιακές μορφές ή τεχνικές πωλήσεων αλλά την ίδια ώρα ωφελήθηκαν τα μέγιστα επιχειρήσεις που διέθεταν ηλεκτρονικά καταστήματα και πλατφόρμες εξυπηρέτησης πελατών με ηλεκτρονικά μέσα.

7. Η αύξηση των πωλήσεων στον κλάδο θα μπορούσε μεταξύ άλλων εύκολα να ερμηνευτεί και ως μια ψυχολογική αντίδραση των καταναλωτών οι οποίοι μέσω των αγορών πιθανώς να αναζήτησαν μια ψυχαγωγική διέξοδο. Η συμπεριφορά αυτή θα μπορούσε πιθανώς να αιτιολογηθεί από το γεγονός ότι για μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού, λόγω των περιοριστικών μέτρων, μειώθηκαν οι δαπάνες για π.χ. εσωτερικό τουρισμό, μεταφορές και άλλες δραστηριότητες με αποτέλεσμα το «πλεονάζον» διαθέσιμο εισόδημα να δαπανηθεί στο λιανικό εμπόριο. Επίσης, οι καταναλωτές μπορεί να χρησιμοποίησαν μέρος των αποταμιεύσεων τους για αγορά από το λιανικό εμπόριο ειδών πρώτης ανάγκης για τη δημιουργία αποθεμάτων ασφαλείας. Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός ότι τα έσοδα του κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ αυξάνονται σημαίνει ότι η κατανομή δαπανών που επέλεξαν τα νοικοκυριά ή οι επιχειρήσεις κατά την περίοδο 2019-2020 έπληξε άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Κατά επέκταση, η εκ πρώτης όψεως αύξηση πωλήσεων στο κλάδο του Λιανικού Εμπορίου μπορεί κατά περίπτωση να προήλθε είτε από την επιβαλλόμενη αύξηση του «διαθέσιμου» εισοδήματος, είτε από τη μείωση των αποταμιεύσεων είτε ακόμη και από τον κανιβαλισμό άλλων κλάδων.

8. Αναφορικά με τις ποσοστιαίες μεταβολές στα έσοδα του Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ παρατηρούμε ότι μεταξύ των ετών 2015-2016 και 2016-2017 έχουμε μία ***ποσοστιαία μείωση των πωλήσεων με φθίνοντα ρυθμό*** της τάξεως του -2,88% και -1,14% αντίστοιχα, ενώ μεταξύ των ετών 2017-2018, 2018-2019 και 2019-2020 έχουμε μία αύξηση πωλήσεων με φθίνοντα ρυθμό της τάξεως του 9,66%, 3,37% και 2,92%, αντίστοιχα

Διάγραμμα 1. Ετήσιος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

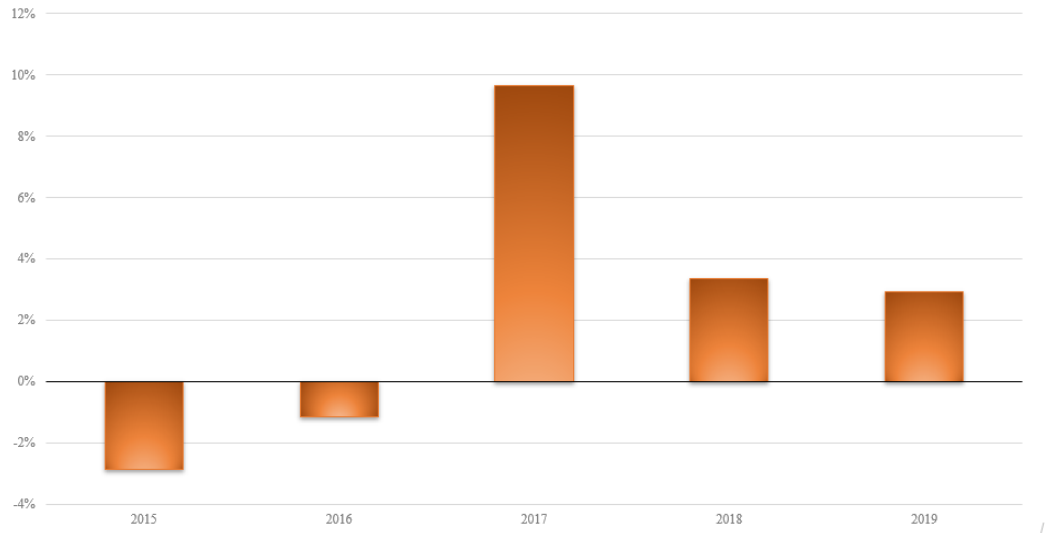

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τα δεδομένα του Πίνακα 1 απεικονίζονται στο Διάγραμμα 1 όπου και επιβεβαιώνεται ότι, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, τα υψηλότερα έσοδα πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος εμφάνισης της πανδημίας του Covid-19, ήτοι το 2020. Κατά τα άλλα, το Διάγραμμα 2 επιβεβαιώνει ότι μεταξύ των ετών 2015-2017, ο τζίρος μειώνεται με φθίνοντα ρυθμό και ότι μεταξύ των ετών 2017-2020 ο τζίρος αυξάνεται, ωστόσο, με φθίνοντα ρυθμό.

Στην πρώτη περίπτωση ο φθίνων ρυθμός προδιέγραφε το τέλος της πτωτικής τάσης ενώ στη δεύτερη περίπτωση ομοίως προϊδεάζει ότι και η ανοδική τάση είναι «ασθενική» και συντόμως θα τερματιστεί αγγίζοντας τα μέγιστα δυνατά επίπεδα.

Διάγραμμα 2. Ποσοστιαία μεταβολή ετήσιου κύκλου εργασιών για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Έχοντας ολοκληρώσει το σχολιασμό του Πίνακα 1 και των Διαγραμμάτων 1 και 2, συμπερασματικά θα μπορούσε κανείς να επισημάνει ότι το έτος 2020, ήτοι το έτος με τις τεράστιες επιπτώσεις στην οικονομία λόγω της πανδημίας του Covid-19, τα έσοδα του κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ όχι μόνο δεν συρρικνώθηκαν αλλά αντιθέτως έστω και οριακά αυξήθηκαν.

Κατ` επέκταση θα μπορούσε κανείς να θεωρήσει ότι οι επιπτώσεις από τα περιοριστικά μέτρα λόγω της Πανδημίας ήταν αμελητέες.

Πόση αλήθεια όμως εκπροσωπεί μια τέτοια θέση ή παρατήρηση;

Πόσο αξιόπιστο θα μπορούσε να ήταν ένα τέτοιο συμπέρασμα όταν αυτό εδράζεται σε ετήσια στοιχεία τα οποία σε κάθε περίπτωση εξομαλύνουν εποχιακά δεδομένα ή εποχιακές αποκλίσεις;

Απαντήσεις στο σχετικό ερώτημα θα αναζητηθούν στον επόμενο πίνακα, βλέπε Πίνακα 2, όπου καταγράφεται ο εξαμηνιαίος κύκλος εργασιών του κλάδου στη ΠΚΜ.

2. ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020

Πίνακας 2. Εξαμηνιαίος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο και το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Εξάμηνο	Κύκλος Εργασιών	Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(προηγούμενο εξάμηνο)*		Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(αντίστοιχο εξάμηνο προηγούμενου έτους)*	
A/2015	2,558,709,390 €				
B/2015	2,663,468,517 €	104,759,127 €	4.09%		
A/2016	2,419,221,893 €	-244,246,625 €	-9.17%	-139,487,498 €	-5.45%
B/2016	2,652,589,120 €	233,367,227 €	9.65%	-10,879,397 €	-0.41%
A/2017	2,343,598,062 €	-308,991,057 €	-11.65%	-75,623,830 €	-3.13%
B/2017	2,670,469,371 €	326,871,308 €	13.95%	17,880,251 €	0.67%
A/2018	2,515,179,332 €	-155,290,039 €	-5.82%	171,581,270 €	7.32%
B/2018	2,983,201,496 €	468,022,164 €	18.61%	312,732,126 €	11.71%
A/2019	2,668,180,109 €	-315,021,387 €	-10.56%	153,000,777 €	6.08%
B/2019	3,015,476,028 €	347,295,919 €	13.02%	32,274,532 €	1.08%
A/2020	*2,985,286,307 €*	*-30,189,721 €*	*-1.00%*	*317,106,198 €*	*11.88%*
B/2020	*2,864,306,740 €*	*-120,979,567 €*	*-4.05%*	*-151,169,289 €*	*-5.01%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στην *πρώτη* στήλη του Πίνακα 2 αναφέρεται το πρώτο (Α) ή δεύτερο (β) εξάμηνο κάθε έτους της περιόδου αναφοράς, στη *δεύτερη* στήλη καταγράφεται ο κύκλος εργασιών σε ευρώ, στην *τρίτη* στήλη υπολογίζεται η απόλυτη θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός εξαμήνου σε σχέση με τις πωλήσεις του προηγούμενου εξαμήνου, στην *τέταρτη* στήλη υπολογίζεται η ποσοστιαία θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός εξαμήνου σε σχέση με τις πωλήσεις του προηγούμενου εξαμήνου, στη *πέμπτη* στήλη καταγράφεται η απόλυτη θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός εξαμήνου σε σχέση με τις πωλήσεις του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους, ενώ στην τελευταία στήλη εμφανίζεται η ποσοστιαία θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός εξαμήνου σε σχέση με τις πωλήσεις του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους.

Τα δεδομένα του Πίνακα 2 περιέχουν σημαντική πληροφόρηση η οποία αλλάζει την αρχική εικόνα των συμπερασμάτων.

Ειδικότερα, πρέπει να επισημάνουμε τα κάτωθι:

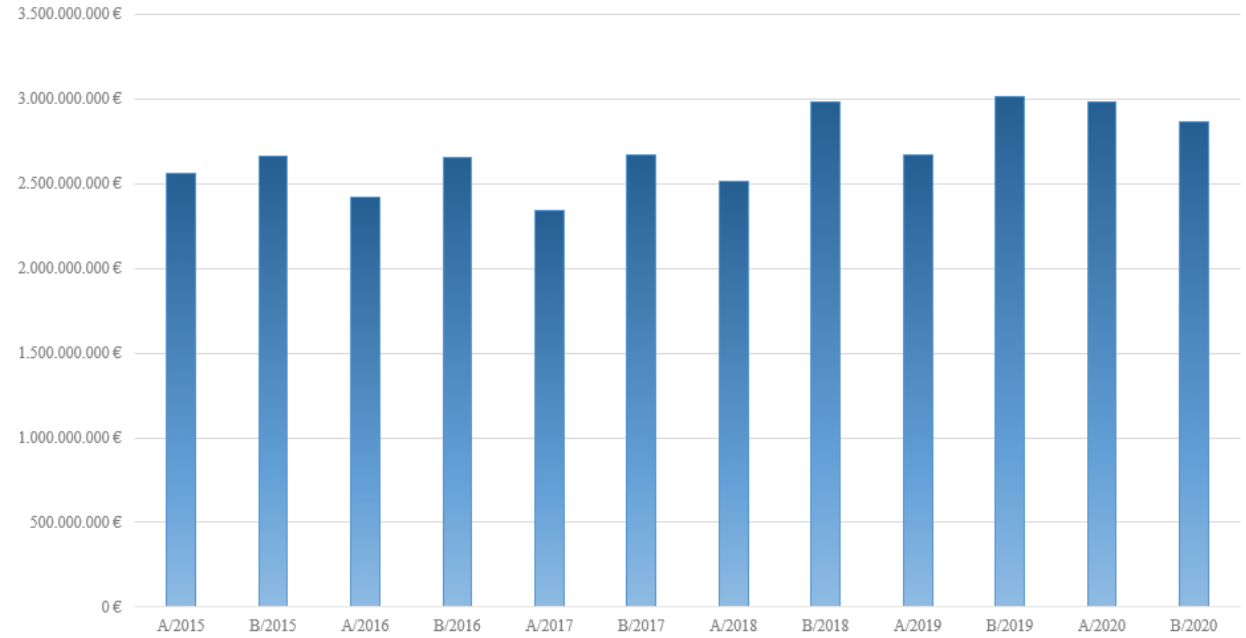
Σύμφωνα με τα στοιχεία της δεύτερης στήλης, οι πωλήσεις κατά το δεύτερο εξάμηνο ενός έτους είναι πάντα υψηλότερες από τις πωλήσεις του πρώτου εξαμήνου του ίδιου έτους. Με άλλα λόγια, κατά το Β` εξάμηνο κάθε έτους της περιόδου αναφοράς, ο κλάδος Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ πραγματοποιεί έσοδα που υπερβαίνουν αυτά του Α` εξαμήνου. Η παρατήρηση αυτή επιβεβαιώνεται από τα δεδομένα όλων των ετών της περιόδου αναφοράς πλην του έτους 2020 όπου κατά το Β` εξάμηνο οι πωλήσεις υστέρησαν έναντι αυτών του Α` εξαμήνου.

Η παρατήρηση αυτή και τα δεδομένα από τα οποία αυτή εκπορεύεται αποτελούν μια ισχυρή απόδειξη ότι τελικά, τα μέτρα κατά του Covid-19 επηρέασαν σημαντικά και αρνητικά τα έσοδα του λιανικού εμπορίου στην ΠΚΜ. Να υπενθυμίσουμε ασφαλώς στο σημείο αυτό ότι η πρώτη απαγόρευση κυκλοφορίας (lockdown) στη χώρα μας ανακοινώθηκε στις 13 Μαρτίου 2020 και αφορούσε το κλείσιμο της εστίασης ενώ στις 18 Μαρτίου του 2020 ανακοινώθηκαν μέτρα που αφορούσαν το κλείσιμο του λιανικού εμπορίου.

Κατά συνέπεια η δυναμική του Α` τριμήνου του 2020 συμπαρέσυρε σε θετικά αποτελέσματα ολόκληρο το Α` εξάμηνο του 2020 και σε πολύ σημαντικό βαθμό αντιστάθμισε τα αρνητικά αποτελέσματα του Β` εξαμήνου του ιδίου έτους.

Συμπερασματικά, θα μπορούσε κανείς να ισχυριστεί ότι ναι μεν το 2020 ως έτος έκλεισε με θετικό πρόσημο αλλά αυτό οφείλεται στα πολύ θετικά αποτελέσματα του πρώτου εξαμήνου και όχι στον τρόπο που τα μέτρα κατά του Covid-19 επηρέασαν τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου.

Διάγραμμα 3: Εξαμηνιαίος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

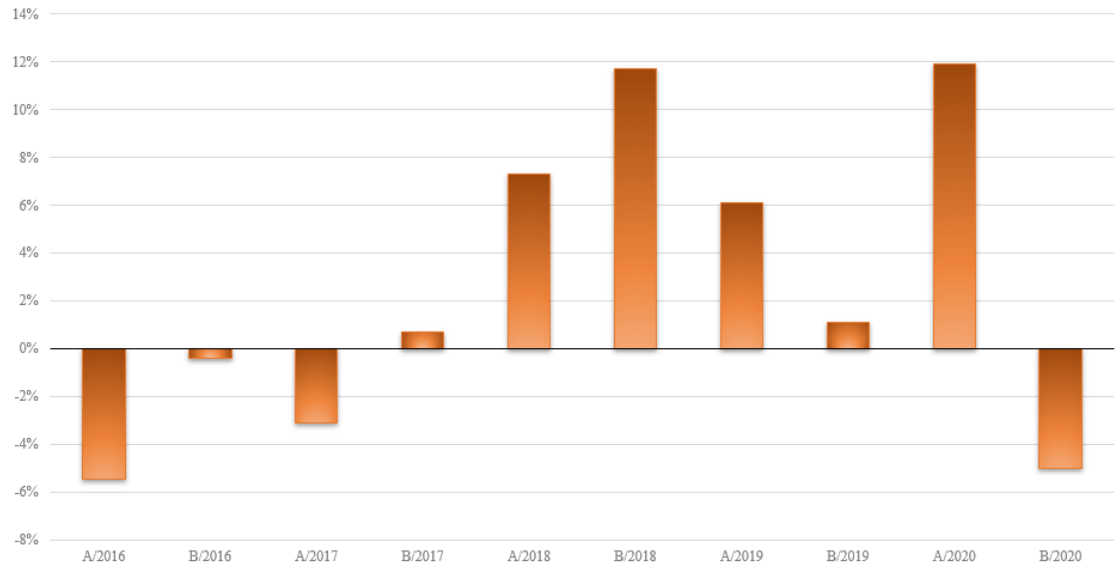
Συγκρίνοντας μεταξύ τους τις πωλήσεις του κλάδου Λιανικού Εμπορίου των πρώτων εξαμήνων των ετών της περιόδου 2015-2020 διαπιστώνουμε ότι οι πωλήσεις του Α` εξαμήνου του 2020 (2.985.286 ευρώ) ήταν οι υψηλότερες μεταξύ όλων των αντίστοιχων εξαμήνων της περιόδου αναφοράς.

Συγχρόνως οι πωλήσεις του Α` εξαμήνου του 2020 παρουσίασαν αύξηση (βλέπε 6η στήλη του Πίνακα 2) σε σχέση με αυτές του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενο έτους της τάξεως του 11,88%.

Η αύξηση αυτή είναι η μεγαλύτερη αύξηση πωλήσεων εξαμήνου, μεταξύ αντίστοιχων εξαμήνων, για όλη τη χρονική διάρκεια της περιόδου αναφοράς, ήτοι της εξαετίας 2015-2020.

Αν στην παραπάνω παρατήρηση προσθέσουμε ότι και οι πωλήσεις του Α` εξαμήνου του 2019 σε σχέση με τις πωλήσεις του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους (2018) επίσης παρουσίαζαν μία θετική ποσοστιαία μεταβολή της τάξεως του 6,08% τότε εύλογα θα μπορούσε κανείς να ανιχνεύσει ενδείξεις έναρξης μιας ισχυρής οικονομικής ανάκαμψης. Πορεία ανάκαμψης η οποία όμως με βάση τα δεδομένα ανακόπηκε κατά το Β` εξάμηνο του 2020.

Διάγραμμα 4. Ποσοστιαία μεταβολή εξαμηνιαίου κύκλου εργασιών σε σχέση το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Όπως επίσης συνάγεται εκ των δεδομένων του Πίνακα 2 (βλέπε 6η στήλη), οι πωλήσεις του Β` εξαμήνου του 2020 (2.864.306.740 ευρώ) ήταν μειωμένες κατά -5,01% σε σχέση με αυτές του αντίστοιχου εξαμήνου του 2019. Ήτοι, ενώ το Α` Εξάμηνο του 2020 είχαμε την ισχυρότερη άνοδο στα έσοδα του κλάδου μεταξύ όλων των εξαμήνων της περιόδου αναφοράς, το Β` εξάμηνο του 2020 είχαμε την ισχυρότερη πτώση στα έσοδα του κλάδου μεταξύ όλων των εξαμήνων της περιόδου αναφοράς, πλην αυτών του Α` εξαμήνου του 2016 όταν η οικονομία αντιμετώπιζε το σοκ των μνημονίων και των κλειστών ή σε υπολειτουργία τραπεζών.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το Β` εξάμηνο του 2020 η πτώση των εσόδων σε απόλυτους αριθμούς ήταν της τάξεως των -151.169.289 ευρώ (βλέπε 5η στήλη του Πίνακα 2) και ότι αυτή η πτώση είναι η μεγαλύτερη μεταξύ όλων όσων παρατηρήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα αναφοράς, ήτοι 2015-2020. Η δεύτερη μεγαλύτερη πτώση εσόδων παρατηρείται μεταξύ του πρώτου εξαμήνου του 2016 και του πρώτου εξαμήνου του 2015.

Αυτή η δεύτερη στην "τάξη" πτώση των εσόδων μεταξύ των Α` εξαμήνων του 2016 και του 2015 ανήλθε στον ποσό των -139.487.498 ευρώ και ήταν αποτέλεσμα των αλλεπάλληλων σοκ της Ελληνικής οικονομίας εξαιτίας της υπογραφής των μνημονίων και της τραπεζικής κρίσης, η οποία προκάλεσε τεράστια κρίση ρευστότητας.

3. ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020.

Πίνακας 3. Τριμηνιαίος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Τρίμηνο	Κύκλος Εργασιών	Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(προηγούμενο τρίμηνο)*		Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(αντίστοιχο τρίμηνο προηγούμενου έτους)*	
1/2015	1,254,725,151 €				
2/2015	1,303,984,240 €	49,259,089 €	3.93%		
3/2015	860,888,738 €	-443,095,502 €	-33.98%		
4/2015	1,802,579,780 €	941,691,042 €	109.39%		
1/2016	1,170,683,378 €	-631,896,402 €	-35.06%	-84,041,773 €	-6.70%
2/2016	1,248,538,514 €	77,855,136 €	6.65%	-55,445,725 €	-4.25%
3/2016	886,523,804 €	-362,014,711 €	-29.00%	25,635,066 €	2.98%
4/2016	1,766,065,316 €	879,541,512 €	99.21%	-36,514,464 €	-2.03%
1/2017	1,139,049,354 €	-627,015,962 €	-35.50%	-31,634,024 €	-2.70%
2/2017	1,204,548,708 €	65,499,354 €	5.75%	-43,989,806 €	-3.52%
3/2017	881,263,630 €	-323,285,078 €	-26.84%	-5,260,173 €	-0.59%
4/2017	1,789,205,740 €	907,942,110 €	103.03%	23,140,424 €	1.31%
1/2018	1,188,409,076 €	-600,796,664 €	-33.58%	49,359,722 €	4.33%
2/2018	1,326,770,256 €	138,361,180 €	11.64%	122,221,547 €	10.15%
3/2018	1,078,743,711 €	-248,026,545 €	-18.69%	197,480,081 €	22.41%
4/2018	1,904,457,785 €	825,714,074 €	76.54%	115,252,045 €	6.44%
1/2019	1,241,822,076 €	-662,635,709 €	-34.79%	53,413,000 €	4.49%
2/2019	1,426,358,033 €	184,535,957 €	14.86%	99,587,777 €	7.51%
3/2019	977,696,279 €	-448,661,754 €	-31.46%	-101,047,432 €	-9.37%
4/2019	2,037,779,749 €	1,060,083,470 €	108.43%	133,321,964 €	7.00%
1/2020	*1,569,445,155 €*	*-468,334,595 €*	*-22.98%*	*327,623,078 €*	*26.38%*
2/2020	*1,415,841,153 €*	*-153,604,002 €*	*-9.79%*	*-10,516,881 €*	*-0.74%*
3/2020	*918,262,373 €*	*-497,578,779 €*	*-35.14%*	*-59,433,906 €*	*-6.08%*
4/2020	*1,946,044,366 €*	*1,027,781,993 €*	*111.93%*	*-91,735,383 €*	*-4.50%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στον Πίνακα 3 καταγράφεται ο κύκλος εργασιών (τζίρος) του κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ ανά τρίμηνο. Στην *πρώτη* στήλη του Πίνακα εμφανίζονται διαδοχικά τα τρίμηνα των ετών της περιόδου αναφοράς, στη *δεύτερη* στήλη καταγράφεται ο κύκλος εργασιών κάθε τριμήνου σε ευρώ, στην *τρίτη* στήλη υπολογίζεται η απόλυτη θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός τριμήνου σε σχέση με τις πωλήσεις του προηγούμενου τριμήνου, στην *τέταρτη* στήλη καταγράφεται η ποσοστιαία θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός τριμήνου σε σχέση με τις πωλήσεις του προηγούμενου τριμήνου, στην *πέμπτη* στήλη εμφανίζονται σε απόλυτους αριθμούς οι μεταβολές στον τζίρο μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων διαδοχικών ετών (π.χ. μεταβολή στον τζίρο του πρώτου τριμήνου του έτους t σε σχέση με τον τζίρο του πρώτου τριμήνου του έτους t-1), ενώ στη *έκτη* στήλη καταγράφεται η ποσοστιαία θετική ή αρνητική μεταβολή στον τζίρο μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων δύο διαδοχικών ετών.

Βάση αυτών των δεδομένων, όπως αυτά έχουν παραχωρηθεί από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, οδηγούμαστε στα κάτωθι συμπεράσματα:

3.1. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΡΙΜΗΝΩΝ ΚΑΘΕ ΕΤΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΒΑΣΗ ΥΨΟΥΣ ΕΣΟΔΩΝ

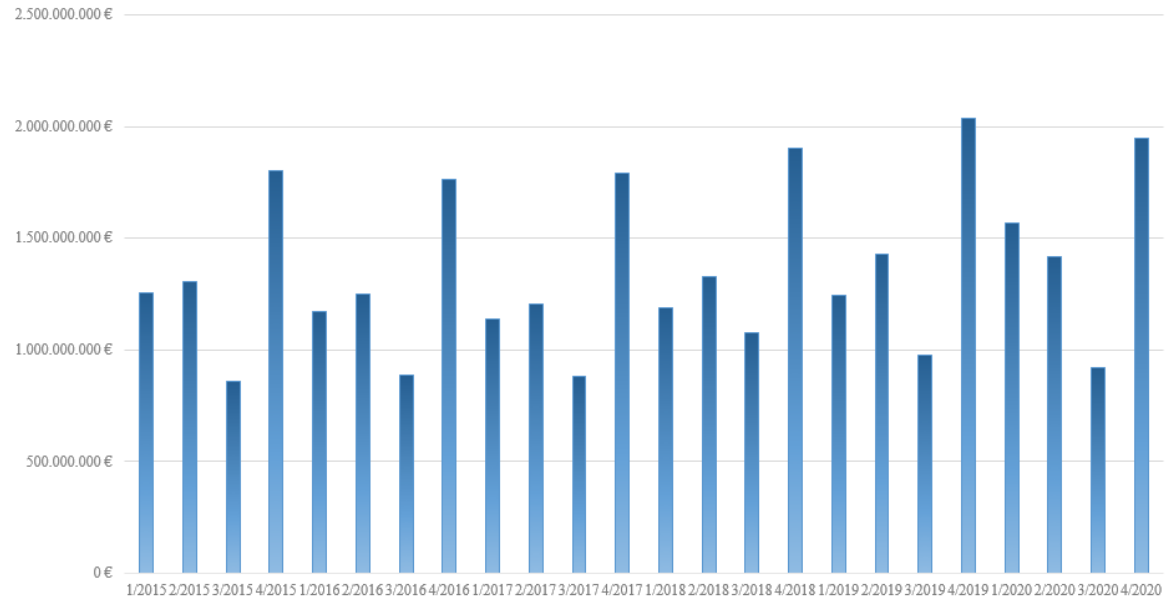
- Για όλα τα έτη της περιόδου αναφοράς, ο τζίρος του Β` τριμήνου είναι πάντα μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο τζίρο του Α` τριμήνου. Η παρατήρηση αυτή επαληθεύεται από όλες τις συγκρίσεις των δύο τριμήνων πλην αυτής του έτους 2020 όπου ο τζίρος του Β` τριμήνου για πρώτη και μοναδική φορά καθόλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς εμφανίζεται μικρότερος από αυτόν του Α` τριμήνου. Αυτό το αποτέλεσμα προφανώς και οφείλεται στα μέτρα περιορισμού της πανδημίας του Covid-19 που ανακοινώθηκαν και εφαρμόστηκαν στο τέλος του Α` τριμήνου του 2020 και αφορούσαν: (α) το κλείσιμο της Εστίασης στις 13 Μαρτίου 2020, (β) το κλείσιμο του Λιανικού Εμπορίου στις 18 Μαρτίου 2020 και (γ) την πρώτη απαγόρευση κυκλοφορίας (lockdown) στις 23 Μαρτίου 2020.

- Το Γ` τρίμηνο κάθε έτους εμφανίζει πάντα το μικρότερο τζίρο μεταξύ όλων των τριμήνων ενός και κάθε έτους.

- Το Δ` τρίμηνο κάθε έτους έχει πάντα το μεγαλύτερο τζίρο μεταξύ όλων των τριμήνων ενός και κάθε έτους, Όπως τα στοιχεία επίσης δείχνουν, για τα έτη 2015-2019 ισχύει ο γενικός κανόνας σύμφωνα με τον οποίο:

Τζίρος Δ`t τριμ > τζίρος Β`t τριμ >τζίρο Α`t τριμ > τζίρος Γ`t τριμ
όπου t = 2015, …., 2019

Διάγραμμα 5. Τριμηνιαίος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Το παραπάνω συμπέρασμα επιβεβαιώνεται από το Διάγραμμα 5 όπου για τα έτη από 2015 έως και 2019 οι στήλες των Δ` τριμήνων βρίσκονται υψηλότερα από αυτές των Β` τριμήνων, οι οποίες με τη σειρά τους είναι υψηλότερες από αυτών των Α` τριμήνων και αυτές με τη σειρά τους βρίσκονται σε υψηλότερη θέση των Γ` τριμήνων. Ο κανόνας αυτός ανατρέπεται μερικώς κατά το έτος 2020 κατά τη διάρκεια του οποίου:

(α) Στο Α` τρίμηνο έχουμε μια τεράστια αύξηση των εσόδων του κλάδου της τάξεως του 26,38% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Αυτή η τεράστια δυναμική που έδειξε ο κλάδος Λιανικού Εμπορίου κατά το Α` τρίμηνο του 2020 δυστυχώς ανακόπηκε λόγω των μέτρων του Μαρτίου με αποτέλεσμα για πρώτη φορά ο τζίρος του Β` τριμήνου να πέσει κάτω από αυτόν του Α` τριμήνου.

(β) Ο τζίρος του Γ` τριμήνου του 2020 διαμορφώθηκε σε χαμηλότερα επίπεδα από αυτόν του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους. Ακριβώς το ίδιο συνέβη και με τον τζίρο του Δ` τριμήνου όπως επίσης και με το τζίρο του Β` τριμήνου .

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΡΙΜΗΝΩΝ

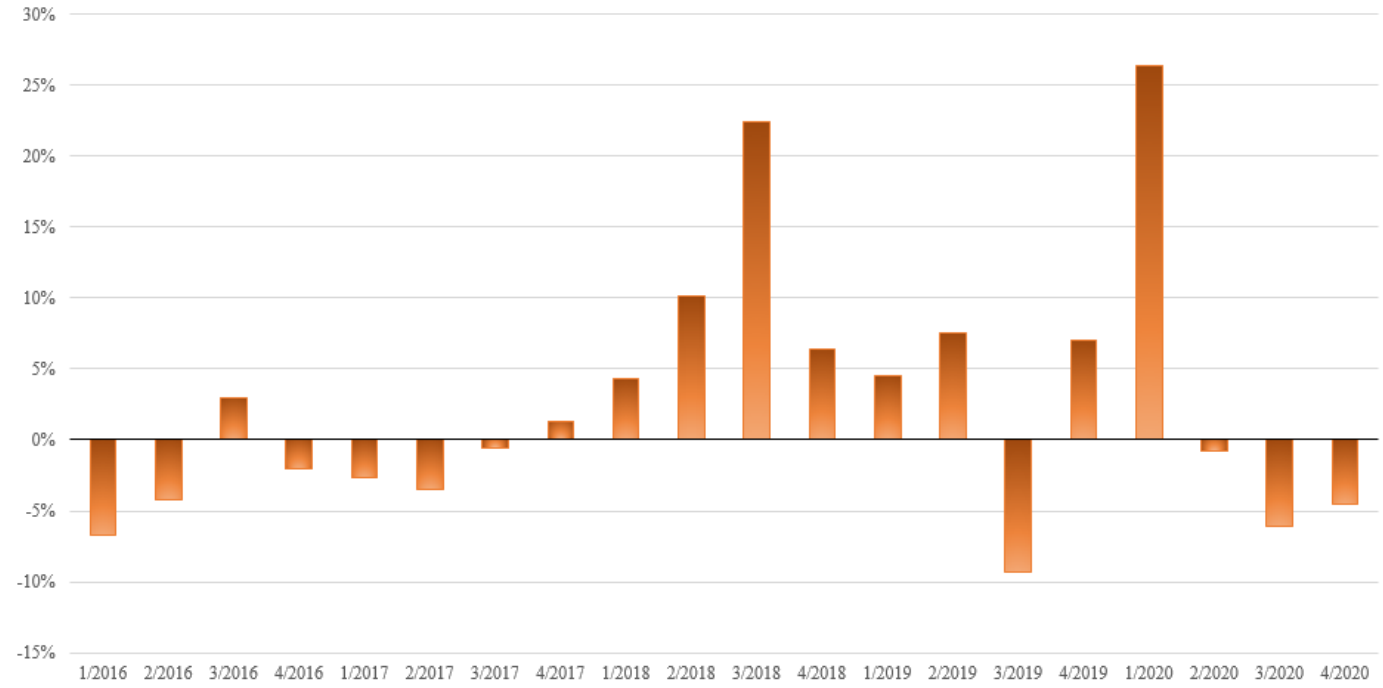
Η διαχρονική σύγκριση του τζίρου μεταξύ των αντίστοιχων κάθε φορά τριμήνων κατά την περίοδο αναφοράς καταγράφεται στο Διάγραμμα 5. Ήτοι, ο τζίρος των Α` τριμήνων μειώνεται κατά τη χρονική περίοδο 2015-2017 και παρουσιάζει ανοδική πορεία για όλη την υπόλοιπη περίοδο.

Ο τζίρος των Β` τριμήνων επίσης μειώνεται κατά τη χρονική περίοδο 2015-20217, αυξάνεται κατά την περίοδο 2017-2019 ενώ έχει φθίνουσα πορεία το έτος 2020. Αντιστοίχως, ο τζίρος των Γ` τριμήνων έχει ανοδική πορεία την περίοδο 2015-2018 και πτωτική πορεία από αυτό το χρονικό σημείο και έπειτα.

Τέλος, ο τζίρος των Δ` τριμήνων έχει πτωτική τάση την περίοδο 2015-2016, ανοδική τάση κατά τη χρονική περίοδο 2016-2019 και πτωτική τάση το έτος 2020. Ενδεικτικά για τις επιπτώσεις των μέτρων περιορισμού της πανδημίας Covid-19, θα μπορούσαμε να επισημάνουμε ότι ενώ το 2019 τρία από τα τέσσερα τρίμηνα (Α` τριμ, Β` τριμ και Δ` τριμ) παρουσιάζουν αυξημένο τζίρο σε σχέση με τα αντίστοιχα τρίμηνα του προηγούμενου έτους, κατά το 2020 τρία από τα τέσσερα τρίμηνα παρουσιάζουν μειωμένο τζίρο (Β` τριμ, Γ` τριμ και Δ` τριμ) σε σχέση με τον τζίρο των αντίστοιχων τριμήνων του προηγούμενου έτους.

ΑΠΟΛΥΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟΝ ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΚΥΚΛΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗ ΠΚΜ

Διάγραμμα 6. Ποσοστιαία μεταβολή τριμηνιαίου κύκλου εργασιών σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα 3 η μεγαλύτερη αύξηση πωλήσεων τριμήνου είναι αυτή του Α` τριμήνου του 2020 η οποία ανήλθε στα 327.623.078 ευρώ ή σε ποσοστό της τάξεως του 26,38%. Η τεράστια αυτή άνοδος στις πωλήσεις του Α` τριμήνου επηρέασε στο μέγιστο την εικόνα των αποτελεσμάτων του έτους 2020 και ως ένα σημείο υπονόμευσε την άποψη αλλά και την αλήθεια ότι τα μέτρα περιορισμού της πανδημίας του Covid-19 έπληξαν πολύ σημαντικά τον τζίρο. Η δεύτερη μεγαλύτερη ποσοστιαία μεταβολή στον τζίρο του Λιανικού Εμπορίου παρατηρείται το Γ` τρίμηνο του 2018 και ανέρχεται στο 22,41%. Ωστόσο, σε απόλυτους αριθμούς ήταν της τάξεως των 197.480.081 ευρώ και ασφαλώς πολύ μικρότερη από αυτή του Α` τριμήνου του 2020.

Η μεγαλύτερη ποσοστιαία πτώση στις τριμηνιαίες πωλήσεις του κλάδου σε σχέση με τις πωλήσεις του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους, σημειώθηκε μεταξύ του Γ` τριμήνου του 2019 και του αντίστοιχου τριμήνου του 2018 και ανήλθε στο -9,37% ενώ σε απόλυτους αριθμούς έφτασε τα -101.047.432 ευρώ. Η εν λόγω πτώση του τζίρου είναι και η μεγαλύτερη παρατηρούμενη πτώση σε απόλυτους αριθμούς καθόλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

Η δεύτερη μεγαλύτερη πτώση για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου σε απόλυτους αριθμούς παρατηρείται μεταξύ του Δ` τριμήνου του 2020 και του αντίστοιχου τριμήνου του 2019 και ανέρχεται σε -91.735.383 ευρώ ή σε ποσοστό της τάξεως του 4,5%. Πτώση των πωλήσεων κατά -59.433.906 ευρώ καταγράφεται και κατά το Γ` τρίμηνο του 2020. Αυτή η πτώση του τζίρου είναι η 4η μεγαλύτερη σε απόλυτους αριθμούς κατά την περίοδο αναφοράς, ενώ είναι και η 3η μεγαλύτερη ποσοστιαία πτώση αγγίζοντας το – 6,08%.

Αναφορικά με τα τριμηνιαία στοιχεία και τις απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές στις πωλήσεις μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων διαδοχικών ετών, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι κατά τη διάρκεια του τελευταίου τριμήνου του 2019 (Δ` τρίμηνο) οι πωλήσεις του κλάδου Λιανικού Εμπορίου εμφανίζουν μία ποσοστιαία άνοδο της τάξεως του 7% ή κατά 133.321.964 ευρώ η οποία μέχρι εκείνη τη στιγμή είναι η τρίτη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση για την περίοδο αναφοράς. Να θυμίσουμε βεβαίως ότι εκείνο το τρίμηνο η ανθρωπότητα άρχισε να συνειδητοποιεί ότι έχει κάνει την εμφάνισή του ένας νέος ιός, αλλά τα κρούσματα του ακόμη είναι περιορισμένα αριθμητικά και οριοθετημένα γεωγραφικά. Η πολύ καλή πορεία του κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2019 συνεχίζεται και κατά τη διάρκεια του Α` τριμήνου του 2020 (μεταβολή μεταξύ Α` τριμήνων 2019 και 2020) όταν καταγράφεται ανεπανάληπτη αύξηση πωλήσεων της τάξεως του 26,38% ή κατά 327.623.078 ευρώ. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε ένα πρώτο υπεραισιόδοξο μήνυμα για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας οι οποίες όμως δεν επιβεβαιώθηκαν λόγω της εμφάνισης της πανδημίας Covid-19.

Ήδη, η ελληνική κυβέρνηση υπό την πίεση των υγειονομικών δεδομένων στις 13 Μαρτίου 2020 ανακοινώνει το κλείσιμο της εστίασης, στις 18 Μαρτίου ανακοινώνει το κλείσιμο του Λιανεμπορίου, ενώ στις 23 Μαρτίου επιβάλλεται απαγόρευση των μετακινήσεων. Ο ιός εξαπλώνεται, η παγκόσμια κοινότητα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) σημαίνουν συναγερμό, τα θύματα και οι φόβοι πολλαπλασιάζονται και η απαισιοδοξία αρχίζει πλέον να κυριαρχεί μεταξύ των οικονομικών μονάδων. Κατά τη διάρκεια του Β` εξαμήνου του 2020, το παγκόσμιο αλλά και το ελληνικό υγειονομικό περιβάλλον χειροτερεύει, η απαισιοδοξία φωλιάζει στις ψυχές και στις δραστηριότητες των παραγόντων της αγοράς, τα κρούσματα εκτινάσσονται και οι δυσοίωνες προβλέψεις επιβεβαιώνονται.

Αυτή η αλληλουχία γεγονότων έχει αρνητικότατες συνέπειες στην ελληνική οικονομία και κατ` επέκταση επιδρά αρνητικά στο Λιανικό Εμπόριο στην ΠΚΜ. Η τεράστια αύξηση των πωλήσεων κατά 26,38% στο Α` τρίμηνο του 2020 όχι απλά μηδενίζεται κατά το Β τρίμηνο του 2020 (μεταβολή Β` τριμήνων 2019-2020), αλλά καταγράφει και αρνητική επίδοση της τάξεως του -0,74% ή -10.516.881 ευρώ.

Οι αρνητικές επιπτώσεις δεν εξαντλούνται στο Β` τρίμηνο, καθώς στο Γ` τρίμηνο του έτους οι επιδόσεις του κλάδου Λιανικού Εμπορίου χειροτερεύουν ακόμη περισσότερο.

Ήτοι, το Γ` τρίμηνο του 2020 οι πωλήσεις καταγράφουν νέες απώλειες που ως ποσοστό ξεπερνούν το -6% ενώ σε απόλυτους αριθμούς η πτώση σχεδόν αγγίζει τα 60.000.000 ευρώ. Να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ότι η ποσοστιαία πτώση πωλήσεων του -6% είναι η *τρίτη* μεγαλύτερη πτώση κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς μετά το -9,37% του Γ` τριμήνου του 2019 και το -6,7% του Α` τριμήνου του 2016.

Επίσης, θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι η προαναφερθείσα πορεία του Γ` τριμήνου και τα αρνητικά αποτελέσματα που αναφέραμε καταγράφονται παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση στις 4 Μαΐου του 2020, ήτοι στα μέσα του Β` τριμήνου επιτρέπει πλέον τις μετακινήσεις και την επανέναρξη του Λιανεμπορίου (4 Μαΐου 2020), ενώ στις 15 Μαΐου επιτρέπεται και η επανέναρξη της εστίασης.

Στις 30 Οκτωβρίου του 2020 εφαρμόζεται απαγόρευση κυκλοφορίας σε τοπικό επίπεδο για τη Θεσσαλονίκη που αφορά την εστίαση, στις 3 Νοεμβρίου η απαγόρευση επεκτείνεται και στο Λιανικό Εμπόριο, ενώ στις 7 Νοεμβρίου επιβάλλεται απαγόρευση κυκλοφορίας σε εθνικό επίπεδο.

Το μείγμα της πολιτικής των περιοριστικών μέτρων και οι αλλεπάλληλες κυβερνητικές παρεμβάσεις υπέρ της δημόσιας υγείας έχουν αρνητικές επιπτώσεις στον τζίρο του Λιανικού Εμπορίου της ΠΚΜ και κατά το Δ` τρίμηνο του 2020 κατά τη διάρκεια του οποίου καταγράφεται νέα πτώση των πωλήσεων σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους κατά -4,5% ή κατά -91.735.383 ευρώ.

Η πτώση των -91 εκατομμυρίων ευρώ είναι η δεύτερη μεγαλύτερη παρατηρηθείσα πτώση πωλήσεων κατά τη διάρκεια όλης της περιόδου αναφοράς.

Στο 2020 και λόγω της πανδημίας του Covid-19 είναι το μόνο έτος της περιόδου αναφοράς όπου καταγράφονται αρνητικές επιδόσεις για τρία συνεχόμενα τρίμηνα.

Δ. ΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020

Πίνακας 4. Μηνιαίος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα και τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Μήνας	Κύκλος Εργασιών	Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(προηγούμενο μήνα)*		Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(αντίστοιχο μήνα προηγούμενου έτους)*	
1/2015	420,508,424 €				
2/2015	401,737,352 €	-18,771,072 €	-4.46%		
3/2015	432,479,374 €	30,742,022 €	7.65%		
4/2015	425,074,787 €	-7,404,587 €	-1.71%		
5/2015	431,122,264 €	6,047,477 €	1.42%		
6/2015	447,787,188 €	16,664,924 €	3.87%		
7/2015	422,334,179 €	-25,453,009 €	-5.68%		
8/2015	438,554,559 €	16,220,380 €	3.84%		
9/2015	435,163,163 €	-3,391,396 €	-0.77%		
10/2015	416,094,182 €	-19,068,981 €	-4.38%		
11/2015	435,287,391 €	19,193,209 €	4.61%		
12/2015	516,035,045 €	80,747,654 €	18.55%		
1/2016	348,212,457 €	-167,822,588 €	-32.52%	-72,295,967 €	-17.19%
2/2016	399,888,875 €	51,676,418 €	14.84%	-1,848,477 €	-0.46%
3/2016	422,582,046 €	22,693,171 €	5.67%	-9,897,328 €	-2.29%
4/2016	428,699,484 €	6,117,438 €	1.45%	3,624,697 €	0.85%
5/2016	397,295,888 €	-31,403,596 €	-7.33%	-33,826,376 €	-7.85%
6/2016	422,543,142 €	25,247,254 €	6.35%	-25,244,046 €	-5.64%
7/2016	450,981,061 €	28,437,919 €	6.73%	28,646,882 €	6.78%
8/2016	435,542,743 €	-15,438,318 €	-3.42%	-3,011,816 €	-0.69%
9/2016	427,709,019 €	-7,833,724 €	-1.80%	-7,454,143 €	-1.71%
10/2016	405,254,703 €	-22,454,316 €	-5.25%	-10,839,479 €	-2.61%
11/2016	434,726,121 €	29,471,418 €	7.27%	-561,270 €	-0.13%
12/2016	498,375,473 €	63,649,352 €	14.64%	-17,659,572 €	-3.42%
1/2017	344,728,148 €	-153,647,325 €	-30.83%	-3,484,309 €	-1.00%
2/2017	375,525,318 €	30,797,170 €	8.93%	-24,363,557 €	-6.09%
3/2017	418,795,888 €	43,270,570 €	11.52%	-3,786,158 €	-0.90%
4/2017	374,091,702 €	-44,704,186 €	-10.67%	-54,607,782 €	-12.74%
5/2017	406,502,780 €	32,411,078 €	8.66%	9,206,892 €	2.32%
6/2017	423,954,226 €	17,451,446 €	4.29%	1,411,084 €	0.33%
7/2017	426,970,542 €	3,016,316 €	0.71%	-24,010,519 €	-5.32%
8/2017	454,293,089 €	27,322,547 €	6.40%	18,750,346 €	4.31%
9/2017	432,260,996 €	-22,032,093 €	-4.85%	4,551,976 €	1.06%
10/2017	396,841,143 €	-35,419,853 €	-8.19%	-8,413,560 €	-2.08%
11/2017	438,714,432 €	41,873,289 €	10.55%	3,988,311 €	0.92%
12/2017	521,389,169 €	82,674,737 €	18.84%	23,013,696 €	4.62%
1/2018	366,126,814 €	-155,262,355 €	-29.78%	21,398,666 €	6.21%
2/2018	368,635,193 €	2,508,379 €	0.69%	-6,890,125 €	-1.83%
3/2018	453,647,069 €	85,011,876 €	23.06%	34,851,181 €	8.32%
4/2018	430,857,880 €	-22,789,189 €	-5.02%	56,766,177 €	15.17%
5/2018	438,819,808 €	7,961,928 €	1.85%	32,317,028 €	7.95%
6/2018	457,092,568 €	18,272,760 €	4.16%	33,138,342 €	7.82%
7/2018	591,833,450 €	134,740,882 €	29.48%	164,862,908 €	38.61%
8/2018	486,910,261 €	-104,923,189 €	-17.73%	32,617,173 €	7.18%
9/2018	451,297,674 €	-35,612,587 €	-7.31%	19,036,678 €	4.40%
10/2018	466,865,222 €	15,567,548 €	3.45%	70,024,080 €	17.65%
11/2018	454,374,270 €	-12,490,952 €	-2.68%	15,659,838 €	3.57%
12/2018	531,920,618 €	77,546,348 €	17.07%	10,531,449 €	2.02%
1/2019	413,408,231 €	-118,512,387 €	-22.28%	47,281,417 €	12.91%
2/2019	393,929,211 €	-19,479,020 €	-4.71%	25,294,018 €	6.86%
3/2019	434,484,634 €	40,555,423 €	10.30%	-19,162,436 €	-4.22%
4/2019	477,738,663 €	43,254,029 €	9.96%	46,880,783 €	10.88%
5/2019	471,611,691 €	-6,126,972 €	-1.28%	32,791,883 €	7.47%
6/2019	477,007,679 €	5,395,988 €	1.14%	19,915,111 €	4.36%

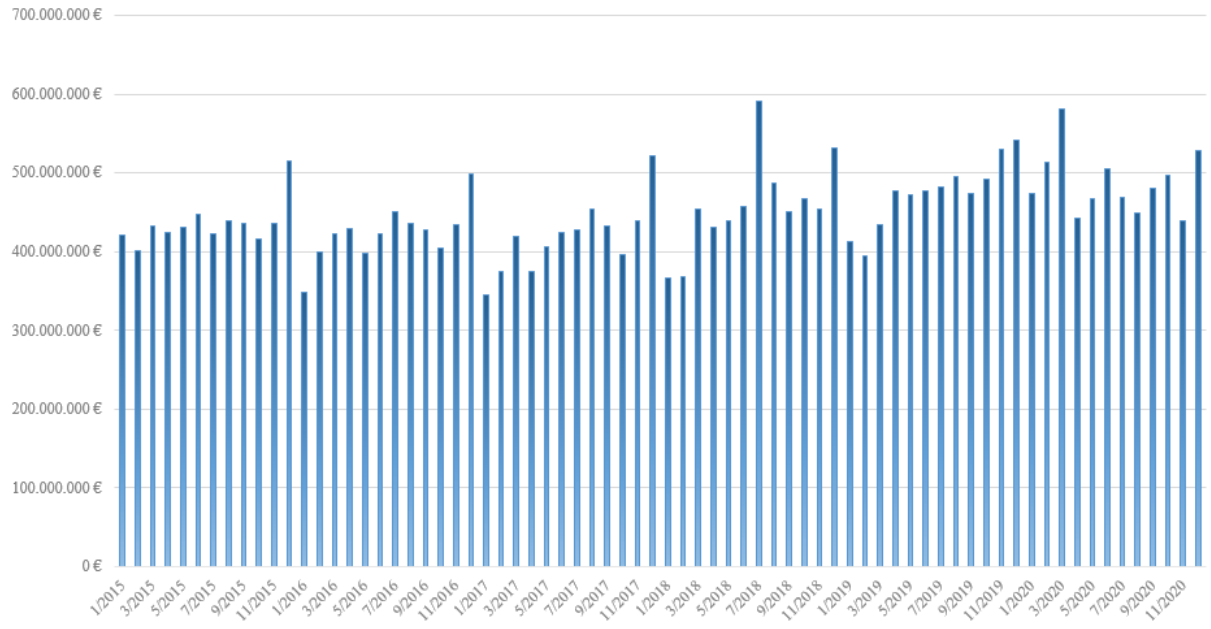
7/2019	481,807,778 €	4,800,099 €	1.01%	-110,025,672 €	-18.59%
8/2019	495,888,501 €	14,080,723 €	2.92%	8,978,240 €	1.84%
9/2019	474,420,597 €	-21,467,904 €	-4.33%	23,122,922 €	5.12%
10/2019	492,587,487 €	18,166,890 €	3.83%	25,722,265 €	5.51%
11/2019	529,921,321 €	37,333,834 €	7.58%	75,547,050 €	16.63%
12/2019	540,850,345 €	10,929,024 €	2.06%	8,929,726 €	1.68%
1/2020	*473,794,600 €*	*-67,055,745 €*	*-12.40%*	*60,386,368 €*	*14.61%*
2/2020	*514,202,780 €*	*40,408,180 €*	*8.53%*	*120,273,569 €*	*30.53%*
3/2020	*581,447,774 €*	*67,244,994 €*	*13.08%*	*146,963,141 €*	*33.82%*
4/2020	*442,656,573 €*	*-138,791,201 €*	*-23.87%*	*-35,082,090 €*	*-7.34%*
5/2020	*467,842,883 €*	*25,186,310 €*	*5.69%*	*-3,768,808 €*	*-0.80%*
6/2020	*505,341,697 €*	*37,498,814 €*	*8.02%*	*28,334,017 €*	*5.94%*
7/2020	*469,505,997 €*	*-35,835,700 €*	*-7.09%*	*-12,301,781 €*	*-2.55%*
8/2020	*448,756,376 €*	*-20,749,621 €*	*-4.42%*	*-47,132,125 €*	*-9.50%*
9/2020	*480,769,997 €*	*32,013,621 €*	*7.13%*	*6,349,401 €*	*1.34%*
10/2020	*496,306,793 €*	*15,536,796 €*	*3.23%*	*3,719,305 €*	*0.76%*
11/2020	*439,707,444 €*	*-56,599,349 €*	*-11.40%*	*-90,213,876 €*	*-17.02%*
12/2020	*529,260,132 €*	*89,552,688 €*	*20.37%*	*-11,590,212 €*	*-2.14%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στο βαθμό που τα μηνιαία στοιχεία πωλήσεων του Κλάδου Λιανικού Εμπορίου στην ΠΚΜ για την περίοδο 2015-2020, μπορούν να συνδράμουν στην αποκωδικοποίηση των επιπτώσεων που τα μέτρα κατά της πανδημίας του covid-19 είχαν επί του τζίρου αυτών των επιχειρήσεων, αυτό θα επιτευχθεί μέσω των δεδομένων που καταγράφονται αφενός μεν στον Πίνακα 4 και αφετέρου στο Διάγραμμα 7.

Στον Πίνακα 4 καταγράφεται ο τζίρος σε ευρώ ενώ το διάγραμμα ΛΕ7 αποτελεί τη γραφική παράσταση του. Παρατηρώντας τα εν λόγω δεδομένα εντοπίζονται τα κάτωθι:

Διάγραμμα 7. Μηνιαίος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

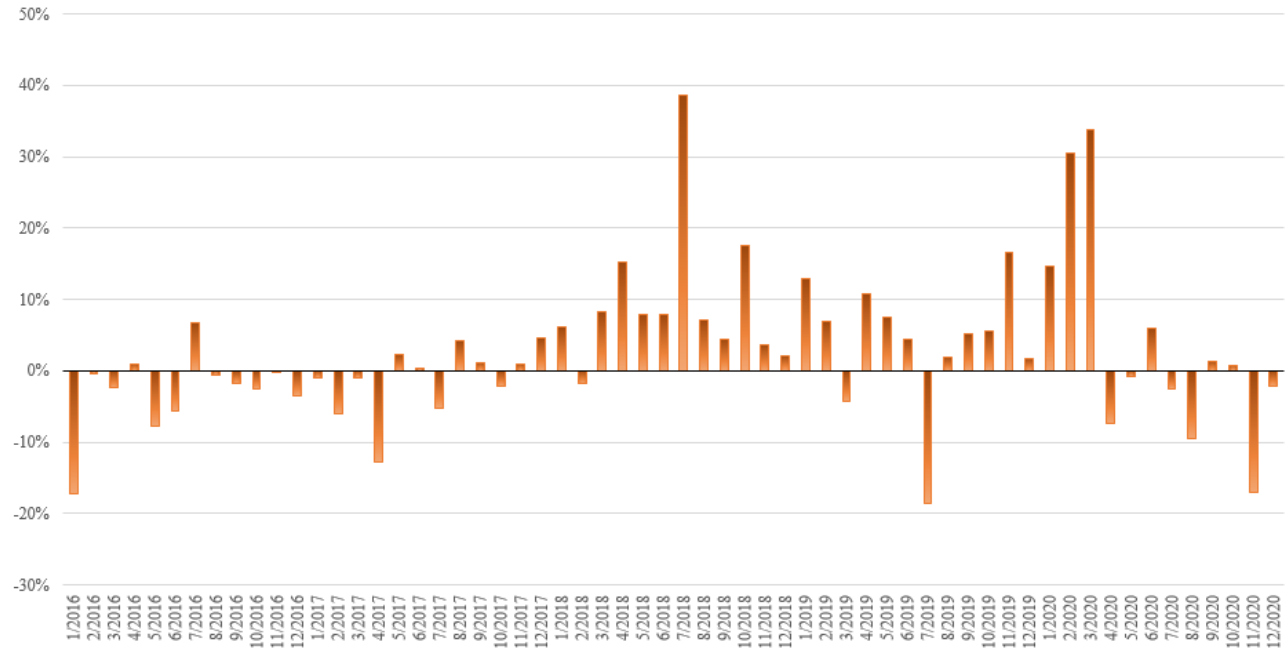
Ο μήνας Δεκέμβριος είναι ο μήνας που αποδίδει τα περισσότερα έσοδα μεταξύ των μηνών ενός έτους. Ο κανόνας αυτός επαληθεύεται σε ολόκληρη την περίοδο αναφοράς με εξαίρεση το έτος 2020 όταν για πρώτη φορά στα χρονικά τα έσοδα του Μαρτίου υπερβαίνουν αυτά του Δεκεμβρίου.

Να υπενθυμίσουμε ότι τα έσοδα αυτού του Δεκεμβρίου έχουν σαφώς επηρεαστεί από την απαγόρευση κυκλοφορίας σε τοπικό επίπεδο για το Λιανικό Εμπόριο που είχε επιβληθεί στις 3 Νοεμβρίου 2020, η οποία στη συνέχεια, και για την ακρίβεια στις 14 Δεκεμβρίου είχε μετατραπεί σε μερικό άνοιγμα μέσω δυνατότητας "παραγγελίας για έξω" (click away).

Ο τζίρος του κλάδου Λιανικού Εμπορίου τον Ιανουάριο του 2020 (473.794.600 ευρώ) είναι ο υψηλότερος μεταξύ όλων των αντίστοιχων μηνών των ετών της περιόδου αναφοράς.

Ομοίως, τα έσοδα του κλάδου στην ΠΚΜ τον Φεβρουάριο του 2020 είναι επίσης τα υψηλότερα που καταγράφονται μεταξύ όλων των αντίστοιχων μηνών των ετών της περιόδου αναφοράς.

Διάγραμμα 8. Ποσοστιαία μεταβολή μηνιαίου κύκλου εργασιών σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τέλος παρατηρούμε ότι ο τζίρος του Μαρτίου 2020, όχι μόνο είναι ο υψηλότερος μεταξύ όλων των αντιστοίχων μηνών των ετών της περιόδου αναφοράς αλλά είναι και ο μήνας με τα δεύτερα μεγαλύτερα έσοδα μεταξύ όλων των μηνών της περιόδου αναφοράς (ήτοι μεταξύ των 72 μηνών για τους οποίους έχουμε στοιχεία).

Τα έσοδα κατά τη διάρκεια των μηνών Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου και Μαρτίου 2020 είναι τα υψηλότερα μεταξύ όλων των αντίστοιχων μηνών της περιόδου αναφοράς. Οι επιδόσεις αυτές παρόλα αυτά δεν έχουν συνέχεια αφού κατά τη διάρκεια του Μαρτίου και κάτω από την υγειονομική πίεση η πολιτική ηγεσία ενεργοποιεί περιοριστικά μέτρα. Συγκεκριμένα, και όπως έχουμε ήδη αναφέρει στις 13 Μαρτίου επιβάλλεται κλείσιμο της Εστίασης, στις 18 Μαρτίου το μέτρο επεκτείνεται ώστε να συμπεριλάβει το Λιανικό Εμπόριο, ενώ στις 23 Μαρτίου 2020 επιβάλλεται απαγόρευση των μετακινήσεων.

Τα μέτρα αυτά είχαν άμεσο αντίκτυπο στον τζίρο του κλάδου τον αμέσως επόμενο μήνα. Ειδικότερα, οι πωλήσεις του Λιανικού Εμπορίου τον Απρίλιο του 2020 εμφανίζουν πτώση της τάξεως των -138.791.201 ευρώ αφού ο τζίρος ανέρχεται πλέον μόλις στα 442.656.573 ευρώ έναντι των 581.447.774 ευρώ του Μαρτίου 2020. Συμπερασματικά, τα περιοριστικά μέτρα του Μαρτίου 2020 είχαν άμεσες αρνητικές επιπτώσεις στα έσοδα του Απριλίου τα οποία εμφανίζονται να είναι κατά 24% χαμηλότερα από τον προηγούμενο μήνα.

Το ότι η επιβολή ή η άρση των περιοριστικών μέτρων έχει άμεσες επιπτώσεις στον τζίρο του Λιανικού Εμπορίου επιβεβαιώνεται και από την πορεία των εσόδων κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών, όταν η άρση των περιοριστικών μέτρων οδήγησε σε μερική άμεση ανάκαμψη των εσόδων.

Συγκεκριμένα, όταν στις 4 Μαΐου του 2020 επετράπησαν οι μετακινήσεις και το άνοιγμα του Λιανικού Εμπορίου, τα έσοδα του Μαΐου αμέσως υπερέβησαν αυτά του Απριλίου ενώ τα έσοδα του Ιουνίου υπερέβησαν αυτά του Μαΐου.

Στην ίδια λογική, όταν στις 30 Οκτωβρίου ανακοινώθηκε απαγόρευση κυκλοφορίας σε τοπικό επίπεδο στη Θεσσαλονίκη για την εστίαση και στις 3 Νοεμβρίου το μέτρο επεκτάθηκε και στο Λιανικό Εμπόριο, τα έσοδα του Νοεμβρίου κατέγραψαν πολύ μεγάλη πτώση.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κατά την εξαετία 2015-2020, ο κλάδος Λιανικού Εμπορίου κατέγραψε τα υψηλότερα ετήσια έσοδα το 2020, όταν και ξέσπασε η πανδημία του Covid-19. Το γεγονός αυτό δημιουργεί μία παραπλανητική εικόνα αναφορικά με τις επιπτώσεις της πανδημίας στα έσοδα του κλάδου, καθώς η αξιοποίηση στατιστικών δεδομένων σε ετήσια βάση εξομαλύνει πιθανές αυξομειώσεις ή αποκλίσεις κατά τη διάρκεια του έτους.

Η αξιολόγηση των πωλήσεων σε εξαμηνιαία, τριμηνιαία και μηνιαία βάση φανερώνει τις πραγματικές συνέπειες της πανδημίας του Covid-19 στον τζίρο των επιχειρήσεων του κλάδου Λιανικού Εμπορίου. Λαμβάνοντας υπόψη τα έσοδα του κλάδου σε εξαμηνιαία βάση, προκύπτει ότι τα έσοδα του Β΄ εξαμήνου του 2020 ήταν χαμηλότερα από τα αυτά του Α΄ εξαμήνου, γεγονός που παρατηρείται για πρώτη και μοναδική φορά κατά την περίοδο αναφοράς (2015-2020). Επιπλέον, τα έσοδα του Α΄ εξαμήνου ήταν τα υψηλότερα συγκριτικά με τα αντίστοιχα εξάμηνα της υπό εξέταση περιόδου, ενώ τα έσοδα του Β΄ εξαμήνου εμφάνισαν την μεγαλύτερη πτώση σε απόλυτους αριθμούς για όλη την περίοδο αναφοράς.

Σε τριμηνιαία βάση, τα έσοδα του Α΄ τριμήνου του 2020 ήταν υψηλότερα από αυτά του Β΄ τριμήνου, ενώ σε όλα τα άλλα έτη συνέβαινε το αντίθετο. Επίσης, τα έσοδα του Α΄ τριμήνου του 2020 εμφάνισαν την μεγαλύτερη ποσοστιαία άνοδο σε ετήσια βάση κατά την περίοδο 2015-2020, γεγονός που καταδεικνύει μία ισχυρή δυναμική ανάπτυξης του κλάδου Λιανικού Εμπορίου.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί πως τα μηνιαία έσοδα των μηνών Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου και Μαρτίου 2020 ήταν τα υψηλότερα μεταξύ όλων των αντίστοιχων μηνών της περιόδου αναφοράς. Το ξέσπασμα της πανδημίας του Covid-19 στα μέσα Μαρτίου και τα επακόλουθα μέτρα περιορισμού που επιβλήθηκαν από την πολιτική ηγεσία όχι μόνο διέκοψαν απότομα τη δυναμική που διαμορφώθηκε κατά τους πρώτους τρεις μήνες του 2020, αλλά προκάλεσαν και μία σημαντική συρρίκνωση του τζίρου του κλάδου στα επόμενα τρία τρίμηνα του έτους.

Συμπερασματικά, η θετική εικόνα που δημιουργούν τα ετήσια στοιχεία για το έτος 2020 οφείλεται στην εξαιρετική απόδοση του κλάδου κατά το Α΄ τρίμηνο, ενώ η πτώση που παρατηρείται μετέπειτα καταδεικνύει τις δραματικές συνέπειες που είχε η πανδημία για τον κλάδο Λιανικού Εμπορίου.

ΜΕΡΟΣ Β
ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

1. Εισαγωγή

2. Ετήσια Στοιχεία Πωλήσεων Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για την περίοδο 2015-2020

3. Εξαμηνιαία Στοιχεία Πωλήσεων Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

4. Τριμηνιαία Στοιχεία Πωλήσεων Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

5. Συμπεράσματα

ΜΕΡΟΣ Β
ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κλάδος ο οποίος πλήττεται πιο άμεσα από τις επιπτώσεις της πανδημίας είναι ο κλάδος Καταλυμάτων και Εστίασης.

Με τόσο σοβαρές επιπτώσεις, ο κλάδος θα πρέπει να μάθει να λειτουργεί με έναν τρόπο διαφορετικό σε σχέση με το παρελθόν. Καθώς η σχέση μεταξύ κάθε επωνυμίας και καταναλωτή ξεκινά με την οικοδόμηση εμπιστοσύνης, η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των πελατών θα είναι το πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Θα πρέπει να εφαρμοστούν αυστηρά μέτρα υγιεινής και ασφάλειας, με την εφαρμογή νέων πρακτικών για την παρακολούθηση και τον έλεγχο του περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργεί η επιχείρηση. Όπως σε όλες τις καταστάσεις κρίσης, η επικοινωνία θα πρέπει να κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσέγγιση των πελατών με ήπιο και μη επιθετικό τρόπο με σκοπό να τους διαβεβαιώσει για την ασφάλεια στην απόφασή τους να αρχίσουν να ταξιδεύουν ξανά και να κάνουν χρήση των υπηρεσιών της εστίασης.

Η προώθηση της επιχείρησης πρέπει να γίνεται με θετικό τρόπο, δείχνοντας το όφελος για τον πελάτη και παρέχοντας στους ταξιδιώτες μία γενικότερη αισιοδοξία όσον αφορά το τέλος της πανδημίας. Οι δρώντες του κλάδου θα πρέπει να σκεφτούν πώς να υποδεχτούν συναισθηματικά και ευαίσθητα τους ταξιδιώτες μετά την άρση των περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας του Covid-19.

Η υγειονομική κρίση που προκλήθηκε από την πανδημία του COVID-19 γρήγορα μετατράπηκε σε οικονομική ύφεση, λόγω των περιοριστικών μέτρων που επέβαλαν οι περισσότερες χώρες για τον έλεγχο της πανδημίας. Αυτή η απροσδόκητη κρίση επηρέασε ιδιαίτερα την τουριστική βιομηχανία και, ως εκ τούτου, είχε άμεση και αρνητική επίπτωση στον κλάδο της Εστίασης.

Τα καταστήματα εστίασης δεδομένης της υπάρχουσας κατάστασης έπρεπε να προσαρμοστούν και να εφαρμόσουν τα μέτρα των εκάστοτε κυβερνήσεων, δηλαδή είτε να αναστείλουν τη λειτουργία τους είτε να λειτουργήσουν με πολλούς περιορισμούς.

Για πρώτη φορά στην ιστορία, ο κόσμος αντιμετωπίζει μια υγειονομική κρίση που έχει επηρεάσει τη λειτουργία όλων των τύπων εστίασης καθώς και τον κλάδο των Καταλυμάτων λόγω του περιορισμού των μετακινήσεων.

Η παρούσα υγειονομική κρίση είχε αρνητικές επιπτώσεις, ειδικά σε προορισμούς με μεγαλύτερη τουριστική απήχηση, καθώς και σε χιλιάδες άτομα που εργάζονται και εξαρτώνται από αυτό τον κλάδο για να επιβιώσουν.

2. ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2015-2020

Πίνακας 5. Ετήσιος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε ετήσια βάση για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Έτος	Κύκλος Εργασιών	Μεταβολή (€)	Μεταβολή (%)
2015	1,293,883,135 €		
2016	1,117,864,488 €	-176,018,647 €	-13.60%
2017	1,122,038,046 €	4,173,558 €	0.37%
2018	1,128,899,584 €	6,861,538 €	0.61%
2019	1,288,264,722 €	159,365,139 €	14.12%
2020	*495,321,915 €*	*-792,942,808 €*	*-61.55%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ο Πίνακας 5 εμπεριέχει δεδομένα που αφορούν τις πωλήσεις (τζίρος) του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) κατά τη χρονική περίοδο 2015-2020. Τα εν λόγω δεδομένα για τα έτη 2015-2017 έχουν ως έτος βάσης το 2015, ενώ για τα έτη 2018-2020 έχουν ως έτος βάσης το 2018.

Η ΕΛΣΤΑΤ δεν διέθετε ενοποιημένη χρονολογική σειρά ώστε τα έσοδα όλων των ετών να εκφράζονται στο ίδιο έτος βάσης ούτε και ετέθησαν στη διάθεσή μας πωλήσεις κάποιου έτους για το οποίο να υπήρχε υπολογισμός με αμφότερα τα έτη βάσης τόσο με έτος βάσης του 2015 όπως και με το έτος βάσης του 2018, ώστε να καταστεί εφικτή η ενοποίηση της χρονολογικής σειράς.

Τα ανωτέρω αναφέρονται προκειμένου ο αναγνώστης να γνωρίζει την, καθ` υπερβολή χαρακτηριζόμενη και προκύπτουσα "ασυμβατότητα" μεταξύ των δεδομένων.

Παρά το γεγονός ότι οι δύο χρονολογικές σειρές δεν είναι ενοποιημένες θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το συνεπαγόμενο σφάλμα θα μπορούσε εύκολα να θεωρηθεί αμελητέο αφού τα επίπεδα πληθωρισμού για τα έτη 2018 και 2019 ανήλθαν σε 0,77% και 0,52% αντιστοίχως. Έχοντας ήδη επισημάνει τις όποιες δυσκολίες και περιορισμούς που προέκυψαν κατά τη συλλογή των δεδομένων, θα προχωρήσουμε στο σχολιασμό του Πίνακα 5 ώστε σταδιακά να αποκωδικοποιήσουμε τις επιπτώσεις της πανδημίας του Covid-19 στον τζίρο του συγκεκριμένου κλάδου.

Στην *πρώτη* στήλη του Πίνακα 5 εμφανίζονται τα έτη, τα οποία διαμορφώνουν ως περίοδο αναφοράς αυτή που εμπεριέχεται μεταξύ των ετών 2015 και 2020. Στη *δεύτερη* στήλη καταγράφεται ο ετήσιος τζίρος του κλάδου σε ευρώ, ενώ στην *τρίτη* στήλη αποτυπώνεται σε απόλυτα ποσά η μεταβολή του τζίρου μίας χρονιάς σε σχέση με αυτόν της προηγούμενης. Στην *τέταρτη* και τελευταία στήλη του Πίνακα έχει μετρηθεί η ποσοστιαία μεταβολή του τζίρου μίας χρονιάς σε σχέση με αυτόν της προηγούμενης χρονιάς.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 5 μπορούμε να υπογραμμίσουμε τα ακόλουθα:

1. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο και ειδικότερα κατά τη χρονική περίοδο 2015-2020 τα έσοδα κυμάνθηκαν μεταξύ του επιπέδου των 1,117 δις ευρώ του έτους 2016 και του επιπέδου των 1,293 δις ευρώ του έτους 2015. Ήτοι, τα υψηλότερα έσοδα καταγράφονται το έτος 2015 ενώ τα χαμηλότερα έσοδα, εξαιρουμένου του έτους 2020, καταγράφονται το έτος 2016.

Αν στην ανάλυση ενσωματώσουμε και τα δεδομένα του 2020, έτος κατά το οποίο επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα πάσης φύσεως, τότε θα παρατηρήσουμε ότι τα έσοδα του έτους 2020 ανήλθαν μόλις στα 495.321.915 ευρώ και είναι μειωμένα κατά -61% σε σχέση με τα έσοδα του προηγούμενου έτους 2019. Η συντριπτική για τον κλάδο μείωση των εσόδων κατά το έτος 2020 απεικονίζεται και στο Διάγραμμα 9 όπου φανερώνεται ότι τα έσοδα του 2020 είναι ίσα με το 38,5% των εσόδων του 2019.

2. Μεταξύ των ετών 2015 έως και 2016, ο τζίρος του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης είχε πτωτική (φθίνουσα) τάση, ενώ μεταξύ των ετών 2016-2019 είχε ανοδική τάση. Η ανοδική αυτή τάση των εσόδων της περιόδου 2016-2019 ανακόπτεται το έτος 2020 όταν λόγω των περιοριστικών μέτρων παρατηρείται μείωση της τάξεως των 792.942.000 ευρώ (ή κατά -61.55%).

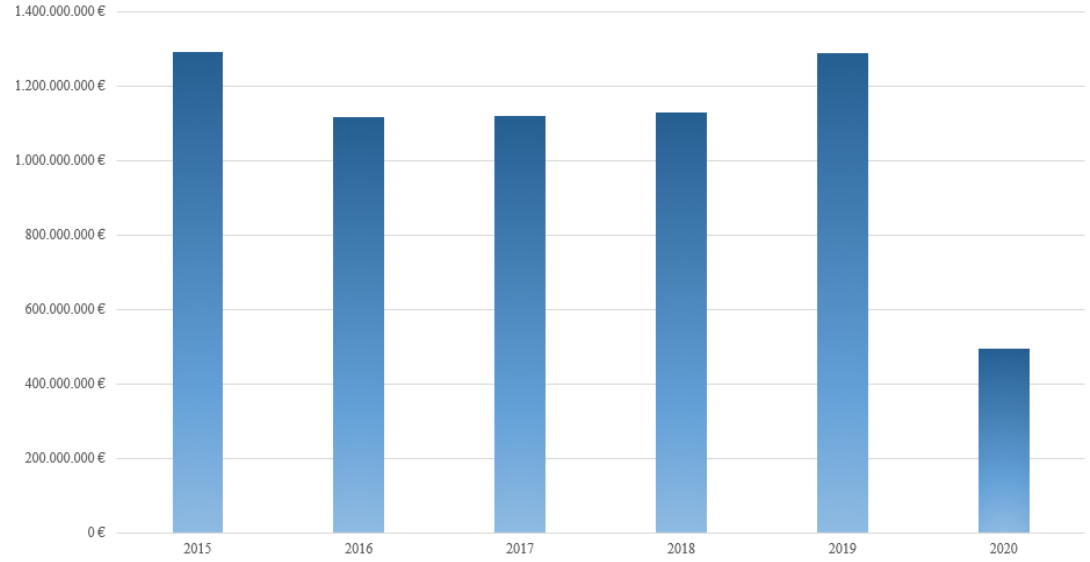
3. Παρατηρώντας την τρίτη στήλη του Πίνακα 5, στην οποία καταγράφονται οι μεταβολές στον τζίρο του κλάδου μεταξύ δύο διαδοχικών ετών, διαπιστώνουμε ότι η μεγαλύτερη θετική μεταβολή του τζίρου της τάξεως των 159.365.139 ευρώ παρατηρείται το έτος 2019 ενώ η μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή του τζίρου της τάξεως των -792.942.808 ευρώ καταγράφεται το έτος 2020. Το αποτέλεσμα αυτό επιβεβαιώνει συμπεράσματα από την ανάλυση και άλλων κλάδων όπου επίσης αποτυπώνεται η τάση για σημαντική αρνητική επίπτωση των περιοριστικών μέτρων.

4. Οι ποσοστιαίες μεταβολές των πωλήσεων του κλάδου κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς απεικονίζονται στο Διάγραμμα 9. Σύμφωνα με το Διάγραμμα, η μεγαλύτερη ποσοστιαία άνοδος των εσόδων κατά 14,12% καταγράφεται το 2019 ενώ η μεγαλύτερη ποσοστιαία πτώση εσόδων είναι αυτή που καταγράφεται μεταξύ των ετών 2019-2020 και ανέρχεται στο -61,55%.

5. Ο τζίρος του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης μεταξύ των ετών 2016-2017, 2017-2018 και 2018-2019 παρουσιάζει αύξηση με αύξοντα ρυθμό. Ήτοι, ενώ η αύξηση του τζίρου μεταξύ των ετών 2016-2017 ανήλθε στο 0,37%, η αύξηση στον τζίρο κατά τα έτη 2017-2018 ήταν της τάξεως του 0,61% ενώ ακόμα μεγαλύτερη ήταν η αύξηση μεταξύ των ετών 2018-2019 η οποία ξεπέρασε το 14%.

6. Η αύξουσα μορφή των αυξήσεων συνήθως διαμορφώνει προσδοκίες για αισιόδοξα σενάρια στην προκείμενη περίπτωση ως προς την εξέλιξη των εσόδων του συγκεκριμένου κλάδου στο μέλλον. Κατ` αναλογία, ως εκ τούτου, με όσα συνέβησαν και παρατηρήθηκαν και σε άλλους κλάδους της Ελληνικής οικονομίας, το έτος 2019 ήταν ένα έτος που διαμόρφωσε αλλά και ανέπτυξε προσδοκίες ανάκαμψης τόσο του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης όσο και του συνόλου της οικονομίας γενικότερα. Οι προσδοκίες αυτές διαψεύστηκαν εξαιτίας των εξελίξεων στο εξωτερικό περιβάλλον των επιχειρήσεων και ειδικότερα λόγω των εξελίξεων στα υγειονομικά δεδομένα της δημόσιας υγείας, όπως βεβαίως συνέβη και με πολλούς άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας.

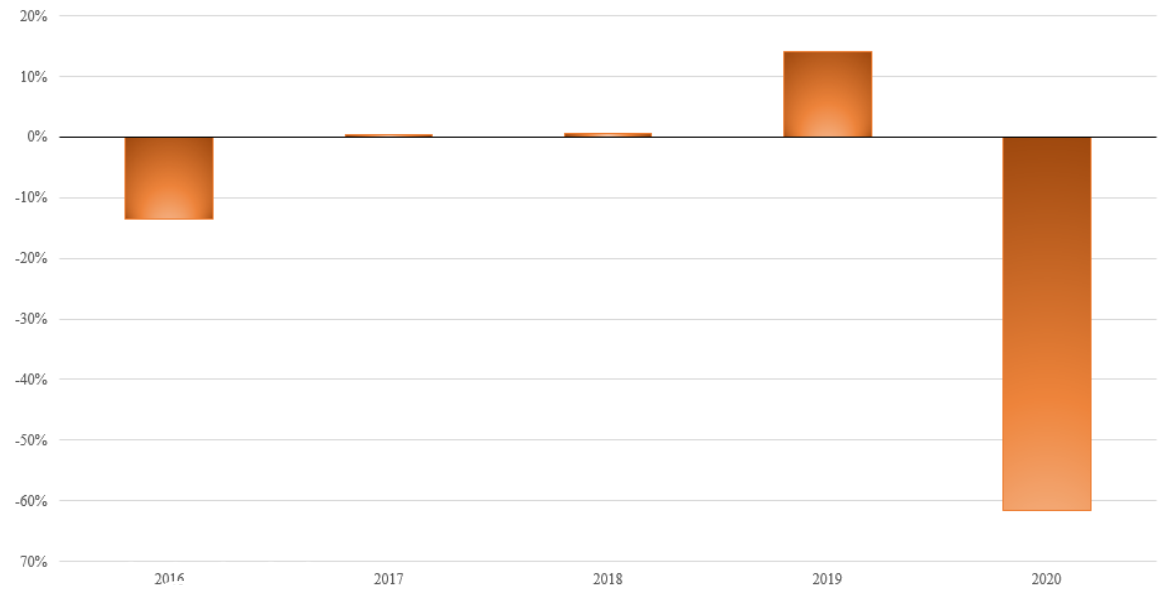
Διάγραμμα 9. Ετήσιος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τα δεδομένα του Πίνακα 5 απεικονίζονται στο Διάγραμμα 9 όπου και επιβεβαιώνεται ότι, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, τα υψηλότερα έσοδα πραγματοποιήθηκαν το έτος 2019, ενώ υπέστησαν σημαντική πτώση το έτος της πανδημίας. Κατά τα άλλα, η γραφική παράσταση επιβεβαιώνει ότι μεταξύ των ετών 2016-2019 ο τζίρος καταγράφει ανοδική τάση, αυξανόμενος με αύξοντα ρυθμό.

Διάγραμμα 10. Ποσοστιαία μεταβολή ετήσιου κύκλου εργασιών για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

3. ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πίνακας 6. Εξαμηνιαίος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο και το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Εξάμηνο	Κύκλος Εργασιών	Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(προηγούμενο εξάμηνο)*		Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(αντίστοιχο εξάμηνο προηγούμενου έτους)*	
A/2015	512,008,380 €				
B/2015	781,874,755 €	269,866,375 €	52.71%		
A/2016	436,967,891 €	-344,906,864 €	-44.11%	-75,040,489 €	-14.66%
B/2016	669,803,787 €	232,835,896 €	53.28%	-112,070,968 €	-14.33%
A/2017	393,580,234 €	-276,223,552 €	-41.24%	-43,387,656 €	-9.93%
B/2017	728,457,812 €	334,877,577 €	85.08%	58,654,025 €	8.76%
A/2018	436,722,776 €	-291,735,036 €	-40.05%	43,142,541 €	10.96%
B/2018	692,176,808 €	255,454,032 €	58.49%	-36,281,004 €	-4.98%
A/2019	493,080,383 €	-199,096,425 €	-28.76%	56,357,607 €	12.90%
B/2019	795,184,339 €	302,103,956 €	61.27%	103,007,532 €	14.88%
A/2020	*267,793,738 €*	*-527,390,601 €*	*-66.32%*	*-225,286,645 €*	*-45.69%*
B/2020	*227,528,176 €*	*-40,265,562 €*	*-15.04%*	*-567,656,163 €*	*-71.39%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

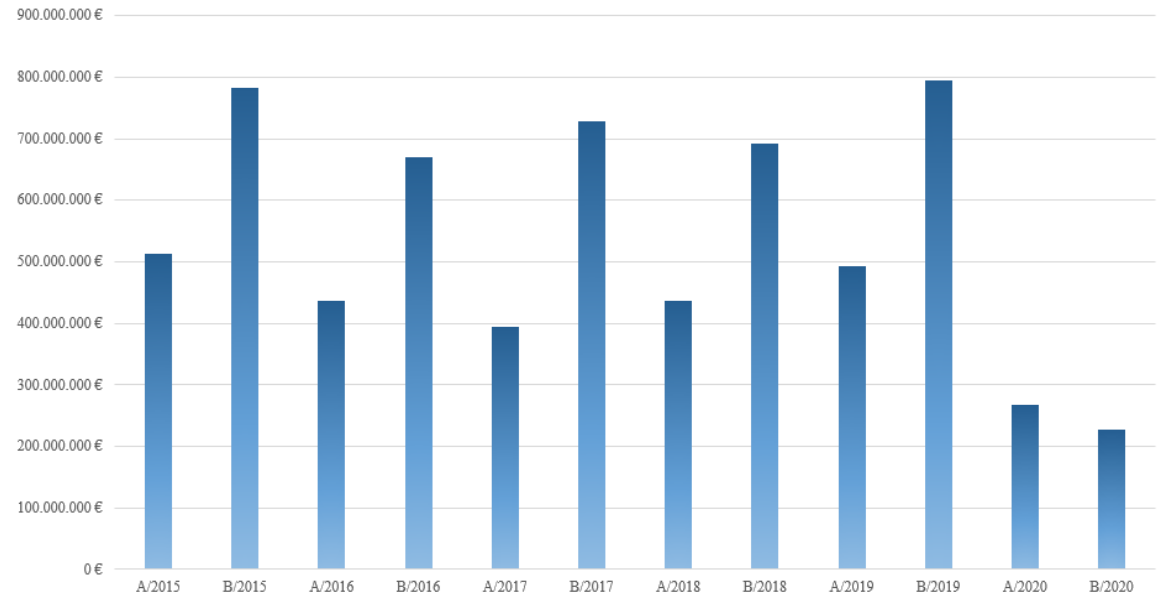
Σύμφωνα με τα δεδομένα του Πίνακα 6, όπως και των Διαγραμμάτων 11 και 12, ο τζίρος του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης του έτους 2020 υπέστη συντριπτικό πλήγμα έναντι των αντιστοίχων εσόδων του προηγούμενου έτους αφού η πτώση του σε απόλυτους αριθμούς ανήλθε στα 792.942.808 ευρώ ή στο -61,55%.

Η αρνητική αυτή εξέλιξη είναι σαφώς χειρότερη από τις αντίστοιχες επιπτώσεις που είχαν τα περιοριστικά μέτρα κατά του Covid-19 επί των εσόδων του κλάδου Λιανικού Εμπορίου, ο οποίος, όπως ήδη έχουμε αναλύσει σε ετήσια βάση, κατά τη διάρκεια του 2020, παρουσίασε μία έστω και ασθενική αύξηση πωλήσεων της τάξεως του 2,92%. Η μικρή θετική μεταβολή των ετήσιων εσόδων του κλάδου Λιανικού Εμπορίου, όπως στη συνέχεια τα εξαμηνιαία στοιχεία είχαν δείξει, οφειλόταν στα πολύ θετικά αποτελέσματα κατά το Α` εξάμηνο του 2020, τα οποία σε μεγάλο βαθμό αντιστάθμισαν τα αρνητικά αποτελέσματα του Β` εξαμήνου του 2020. Η παρατήρηση αυτή, σαφώς προτρέπει στην ανάλυση των εξαμηνιαίων δεδομένων και του Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης, μέσω της οποίας θα μπορούσαν να αντληθούν χρήσιμα και συμπληρωματικά συμπεράσματα.

Τα εξαμηνιαία στοιχεία πωλήσεων του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης στην ΠΚΜ αποτυπώνονται στον Πίνακα 6. Στην *πρώτη* στήλη του Πίνακα αναφέρεται το εξάμηνο Α` ή Β` του κάθε έτους αναφοράς, στη *δεύτερη* στήλη καταγράφεται ο εξαμηνιαίος κύκλος εργασιών σε ευρώ, στην τρίτη στήλη υπολογίζεται η απόλυτη θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός εξαμήνου (t) σε σχέση με τις πωλήσεις του προηγούμενου εξαμήνου (t-1), ενώ στην *τέταρτη* στήλη αυτή η μεταβολή εκφράζεται και με ποσοστιαία μεγέθη.

Επιπλέον, στην *πέμπτη* στήλη υπολογίζονται οι απόλυτες μεταβολές του τζίρου κάθε εξαμήνου σε σχέση με τον τζίρο του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους ενώ στην *έκτη* και τελευταία στήλη αυτές οι μεταβολές αποδίδονται και με ποσοστιαία μεγέθη.

Διάγραμμα 11. Εξαμηνιαίος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τα δεδομένα του Πίνακα 6 αποκαλύπτουν τα κάτωθι όπως απεικονίζονται και στα Διαγράμματα 11 και 12:

Κατά το Β` εξάμηνο των ετών της περιόδου αναφοράς τα έσοδα υπερβαίνουν αυτά του Α` εξαμήνου. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το σύνολο των δεδομένων, πλην αυτών του έτους 2020, όπου οι αρνητικές επιπτώσεις των μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας συντρίβουν τις επιδόσεις του 2020 και ανατρέπουν παγιωμένα στη συνείδηση όλων καταναλωτικά στερεότυπα, όπως για παράδειγμα η πεποίθηση ότι "λόγω του τουρισμού, ο τζίρος του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης του δεύτερου εξαμήνου υπερβαίνει αυτόν του Α` εξαμήνου".

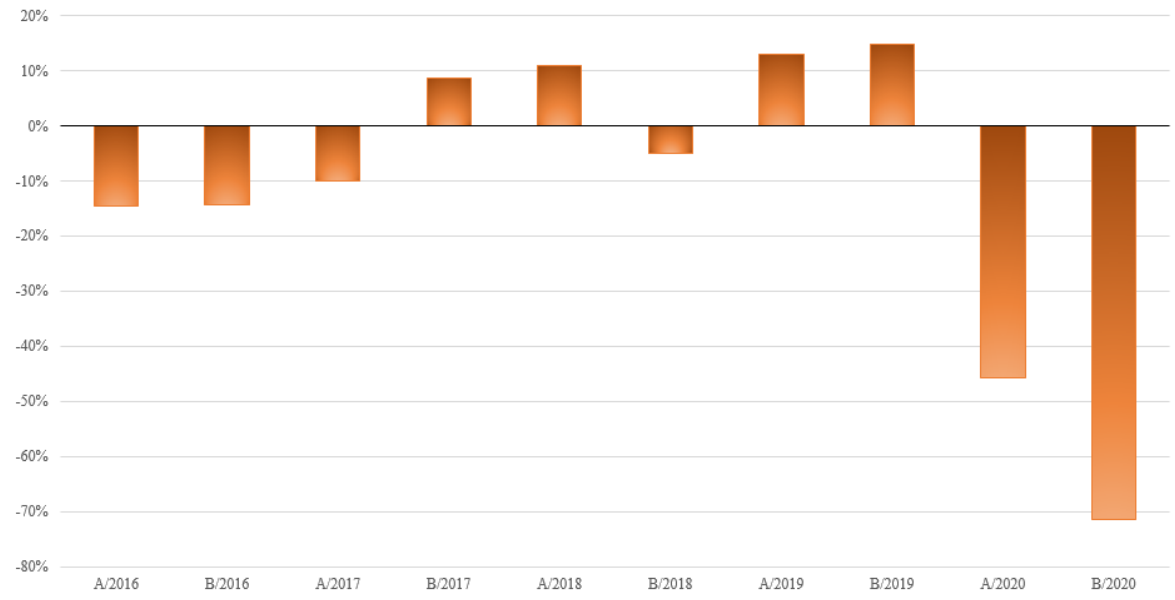
Ο τζίρος του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης κατά το Α` εξάμηνο του 2020 (267.793.738 ευρώ) είναι ο μικρότερος μεταξύ όλων των Α` εξαμήνων της περιόδου αναφοράς. Ήτοι, το Α` εξάμηνο του 2020 είναι το χειρότερο Α` εξάμηνο της περιόδου 2015-2020.

Ομοίως, ο τζίρος του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης κατά το Β` εξάμηνο του 2020 (227.528.176 ευρώ) είναι ο χαμηλότερος τζίρος όλων των Β` εξαμήνων της περιόδου αναφοράς.

Το εξάμηνο με τον υψηλότερο τζίρο για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης, κατά το χρονικό διάστημα 2015-2020 είναι το Β` εξάμηνο του 2019 (795.184.339 ευρώ), ενώ το εξάμηνο με το χαμηλότερο τζίρο κατά την περίοδο αναφοράς είναι αυτό του Β` εξαμήνου του 2020 (227.528.176 ευρώ).

Τα Α` εξάμηνα των ετών της περιόδου αναφοράς είχαν ένα τζίρο που κυμάνθηκε μεταξύ των 393.580.234 ευρώ και των 512.008.380 ευρώ (με εξαίρεση βεβαίως αυτόν του Α` εξαμήνου του 2020). Αντιστοίχως, τα Β` εξάμηνα των ετών της περιόδου αναφοράς κατέγραψαν τζίρους που κυμάνθηκαν μεταξύ των 669.803.787 ευρώ και των 795.184.339 ευρώ (εξαιρουμένου του Β` εξαμήνου του έτους 2020).

Διάγραμμα 12. Ποσοστιαία μεταβολή εξαμηνιαίου κύκλου εργασιών σε σχέση το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ο Πίνακας 6 μεταξύ των άλλων, και όπως ήδη έχουμε αναφέρει, καταγράφει τόσο τις απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές στον τζίρο μεταξύ διαδοχικών εξαμήνων της περιόδου αναφοράς όσο και τις απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές μεταξύ του τζίρου ενός εξαμήνου και του τζίρου του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους.

Σύμφωνα με τα δεδομένα στις στήλες 4 και 5 του εν λόγω Πίνακα:

Η μεγαλύτερη απόλυτη θετική μεταβολή στον τζίρο μεταξύ δύο διαδοχικών εξαμήνων ήταν της τάξεως των 334.877.577 ευρώ και παρατηρήθηκε μεταξύ του Α` και του Β` εξαμήνου του 2017. Η δεύτερη μεγαλύτερη απόλυτη θετική μεταβολή μεταξύ του τζίρου δύο διαδοχικών εξαμήνων παρατηρήθηκε μεταξύ του Α` και Β` εξαμήνου του 2019 και ανήλθε σε 302.103.956 ευρώ. Η αύξηση αυτή ήταν της τάξεως του 61,27% και, λόγω των περιοριστικών μέτρων, την διαδέχτηκε μία επίσης τεράστια πτώση στον τζίρο η οποία άγγιξε το -66,32%.

Η μεγαλύτερη απόλυτη αρνητική μεταβολή τζίρου μεταξύ δύο διαδοχικών εξαμήνων ήταν της τάξεως των -527.390.601 ευρώ και παρατηρήθηκε μεταξύ του Β` εξαμήνου του 2019 και του Α` εξαμήνου του 2020. Η δεύτερη μεγαλύτερη απόλυτη αρνητική μεταβολή μεταξύ του τζίρου δύο διαδοχικών εξαμήνων ήταν της τάξεως των -344.906.864 ευρώ και καταγράφεται μεταξύ του Β` εξαμήνου του 2015 και του Α` εξαμήνου του 2016.

Κατ` αναλογία, η μεγαλύτερη θετική ποσοστιαία μεταβολή στον τζίρο κατά την περίοδο αναφοράς παρατηρείται μεταξύ του Α` και του Β` εξαμήνου του 2017 και ανήλθε στο 85,08%. Η δεύτερη μεγαλύτερη θετική ποσοστιαία μεταβολή ίση με 61,27% καταγράφεται μεταξύ του Α` και του Β` εξαμήνου του 2019. Αντιθέτως, και σύμφωνα με τα δεδομένα, η μεγαλύτερη αρνητική ποσοστιαία μεταβολή του τζίρου είναι αυτή μεταξύ του Β` εξαμήνου του 2019 και του Α` εξαμήνου του 2020 και ανήλθε στο -66,32%.

Συμπερασματικά, και ως προς τις απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές στον τζίρο του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης στην ΠΚΜ, μεταξύ διαδοχικών εξαμήνων της περιόδου αναφοράς, μπορούμε να αναφέρουμε ότι:

- Το έτος 2017 ήταν ένα ιδιαίτερα θετικό έτος αφού μεταξύ του Α` και Β` εξαμήνου παρατηρήθηκε η μεγαλύτερη αύξηση εσόδων τόσο σε απόλυτες τιμές (334.877.577 ευρώ), όσο και σε ποσοστιαία μεγέθη (+85,08%).
- Το δεύτερο καλύτερο έτος της περιόδου αναφοράς ήταν το 2019, αφού μεταξύ του Α` και του Β` εξαμήνου παρατηρήθηκε αύξηση πωλήσεων κατά 302.103.956 ευρώ ή 61,27%.

Τα θετικά όμως αποτελέσματα του 2019 δεν συνοδεύτηκαν από ανάλογες επιδόσεις και κατά το επόμενο έτος. Τα περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας που επιβλήθηκαν το Μάρτιο του 2020, οδήγησαν σε τεράστια και πρωτοφανή μείωση εσόδων, η οποία υπερέβη το μισό δισεκατομμύριο ευρώ. Αναλυτικότερα, τα έσοδα του κλάδου μεταξύ του Β` εξαμήνου του 2019 (795.184.339 ευρώ) και του Α` εξαμήνου του 2020 (267.793.738 ευρώ) παρουσίασαν μία πτώση 527.390.601 ευρώ και σε ποσοστό -66,32%.

Εστιάζοντας εν συνεχεία στις απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές του τζίρου μεταξύ αντίστοιχων εξαμήνων διαδοχικών ετών (βλέπε στήλες 5, 6 του Πίνακα 6), μπορούμε επιπροσθέτως να αναφέρουμε τα κάτωθι:

- Η μεγαλύτερη θετική απόλυτη μεταβολή στα έσοδα του κλάδου μεταξύ αντίστοιχων εξαμήνων, είναι αυτή που καταγράφεται κατά το Β` εξάμηνο του 2019 σε σχέση με το Β` εξάμηνο του 2018. Ήτοι, οι πωλήσεις από 692.176.808 ευρώ το Β` εξάμηνο του 2018 αυξήθηκαν στα 795.184.339 ευρώ το Β` εξάμηνο του 2019, καταγράφοντας θετική απόλυτη μεταβολή της τάξεως των 103.007.532 ευρώ ή ποσοστού 14,88%. Αυτό σημαίνει ότι μέσα από τη σύγκριση "ομοειδών" εξαμήνων της περιόδου αναφοράς, το Β` εξάμηνο του 2019, για μία ακόμη φορά φαίνεται να καταγράφει πολύ θετικές εντυπώσεις, αλλά και να υπόσχεται πολύ θετικές εξελίξεις.
- Το εξάμηνο με τη δεύτερη μεγαλύτερη θετική απόλυτη μεταβολή στα έσοδα του κλάδου, είναι αυτό του Β` εξαμήνου του 2017, το οποίο σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους "επιτυγχάνει" άνοδο εσόδων της τάξεως των 58.654.025 ευρώ ή ποσοστού 8,76%.

Αντιστοίχως, η μεγαλύτερη αρνητική απόλυτη μεταβολή στα έσοδα του κλάδου μεταξύ αντίστοιχων εξαμήνων, είναι αυτή που καταγράφεται κατά το Β` εξάμηνο του 2020 σε σχέση με το Β` εξάμηνο του 2019. Ήτοι, τα έσοδα του κλάδου από 795.184.339 ευρώ το Β` εξάμηνο του 2019 κατακρημνίσθηκαν στα μόλις 227.528.176 ευρώ το Β` εξάμηνο του 2020, καταγράφοντας απώλειες πάνω από μισό δισεκατομμύριο ευρώ (567.656.163 ευρώ) ή ποσοστού της τάξεως του -71,39% (βλέπε Διαγράμματα 11 και 12).

Άξιο επισήμανσης, βεβαίως, είναι και το γεγονός ότι η δεύτερη μεγαλύτερη αρνητική μεταβολή στα έσοδα είναι αυτή που καταγράφεται κατά το Α` εξάμηνο του 2020 σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους. Συγκεκριμένα, τα έσοδα του κλάδου από 493.080.383 ευρώ το Α` εξάμηνο του 2019, μειώθηκαν σε 267.793.738 ευρώ, παρουσιάζοντας πτώση -225.186.645 ευρώ, το οποίο ισοδυναμεί με ποσοστιαία πτώση κατά -45,69%.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των εξαμηνιαίων δεδομένων αναφορικά με τα έσοδα του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης για την περίοδο 2015-2020, πρέπει να εστιάσουμε σε δύο πολύ εντυπωσιακές παρατηρήσεις:

- Η πρώτη αφορά την πέρα από κάθε προσδοκία θετική πορεία των εσόδων του Β` εξαμήνου του 2019 (795.184.339 ευρώ), τα οποία ήταν κατά 61,27% υψηλότερα έναντι αυτών του προηγούμενου εξαμήνου (Α` εξάμηνο 2019) και κατά 14,88% υψηλότερα έναντι αυτών του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους. Να σημειωθεί στο σημείο αυτό, ότι η προαναφερθείσα ποσοστιαία αύξηση του 14,88% είναι η υψηλότερη παρατηρηθείσα αύξηση μεταξύ όλων των αυξήσεων που παρατηρούνται μεταξύ όλων των αντίστοιχων εξαμήνων.
- Η εντυπωσιακή όμως αυτή θετική πορεία των εσόδων κατά το Β` Εξάμηνο του 2019 συνοδεύεται από μία ακόμα πιο εντυπωσιακή ή/και συντριπτική θα λέγαμε πτώση των εσόδων τόσο κατά το Α` εξάμηνο του 2020 όσο και κατά το Β` Εξάμηνο του ίδιου έτους. Συγκεκριμένα, και κατά τα φαινόμενα η πανδημία, τα μέτρα για την αντιμετώπιση και η αλλαγή της καταναλωτικής συμπεριφοράς οδήγησαν σε πραγματική κατάρρευση του κλάδου ανατρέποντας πάσης φύσης προσδοκίες για μια ακόμα πιο θετική, σε σχέση με το Β` Εξάμηνο του 2019 πορεία της οικονομίας.

Χαρακτηριστικά, τα έσοδα του κλάδου κατά του Α` εξάμηνο του 2020 (267.793.738 ευρώ) είναι μειωμένα κατά -66,32% σε σχέση με αυτά του προηγούμενου εξαμήνου, ήτοι Β` εξάμηνο του 2019, και μειωμένα κατά -45,69% σε σχέση με αυτά του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους (ήτοι Α` εξάμηνο του 2019).

Ομοίως, εξαιρετικά αρνητικά αποτελέσματα καταγράφει ο κλάδος και κατά το Β` εξάμηνο του 2020. Ειδικότερα, τα έσοδα του Β` εξαμήνου του 2020 (227.528.176 ευρώ) είναι κατά -15,04% μικρότερα ακόμα και από τα ήδη πολύ χαμηλά έσοδα του προηγούμενου εξαμήνου (Α` εξάμηνο του 2020) και κατά -71,39% χαμηλότερα από τα έσοδα του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους.

4. ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πίνακας 7. Τριμηνιαίος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Τρίμηνο	Κύκλος Εργασιών	Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(προηγούμενο τρίμηνο)*		Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(αντίστοιχο τρίμηνο προηγούμενου έτους)*	
1/2015	218,324,420 €				
2/2015	293,683,960 €	75,359,540 €	34.52%		
3/2015	567,338,537 €	273,654,576 €	93.18%		
4/2015	214,536,219 €	-352,802,318 €	-62.19%		
1/2016	194,798,605 €	-19,737,614 €	-9.20%	-23,525,815 €	-10.78%
2/2016	253,262,097 €	58,463,492 €	30.01%	-40,421,863 €	-13.76%
3/2016	489,151,706 €	235,889,610 €	93.14%	-78,186,830 €	-13.78%
4/2016	180,652,081 €	-308,499,626 €	-63.07%	-33,884,138 €	-15.79%
1/2017	154,288,927 €	-26,363,154 €	-14.59%	-40,509,678 €	-20.80%
2/2017	239,291,308 €	85,002,381 €	55.09%	-13,970,789 €	-5.52%
3/2017	545,130,487 €	305,839,179 €	127.81%	55,978,781 €	11.44%
4/2017	183,327,325 €	-361,803,162 €	-66.37%	2,675,244 €	1.48%
1/2018	168,405,040 €	-14,922,285 €	-8.14%	14,116,113 €	9.15%
2/2018	268,317,736 €	99,912,696 €	59.33%	29,026,428 €	12.13%
3/2018	465,919,012 €	197,601,276 €	73.64%	-79,211,475 €	-14.53%
4/2018	226,257,796 €	-239,661,216 €	-51.44%	42,930,472 €	23.42%
1/2019	197,497,137 €	-28,760,659 €	-12.71%	29,092,097 €	17.28%
2/2019	295,583,246 €	98,086,109 €	49.66%	27,265,510 €	10.16%
3/2019	524,685,133 €	229,101,887 €	77.51%	58,766,121 €	12.61%
4/2019	270,499,206 €	-254,185,926 €	-48.45%	44,241,410 €	19.55%
1/2020	*173,159,278 €*	*-97,339,928 €*	*-35.99%*	*-24,337,859 €*	*-12.32%*
2/2020	*94,634,460 €*	*-78,524,819 €*	*-45.35%*	*-200,948,786 €*	*-67.98%*
3/2020	*227,528,176 €*	*132,893,717 €*	*140.43%*	*-297,156,956 €*	*-56.64%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Εξειδικεύοντας την ανάλυση σε επίπεδο τριμηνιαίων αποτελεσμάτων έτσι ώστε να αποφύγουμε αντισταθμίσεις μεταξύ των τριμήνων ενός και κάθε εξαμήνου και έτσι ώστε να αποκαλύψουμε και να περιγράψουμε την όποια εποχικότητα, στον Πίνακα 7 καταγράφεται ο τριμηνιαίος κύκλος εργασιών για τη χρονική περίοδο μεταξύ των ετών 2015-2020. Ομοίως, στον ίδιο Πίνακα καταγράφονται οι απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές στον τζίρο μεταξύ διαδοχικών τριμήνων (στήλες 3,4), όπως και οι απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές στα έσοδα ενός τριμήνου σε σχέση με αυτά του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους (στήλες 5, 6).

Η περίοδος αναφοράς καλύπτει τη χρονική περίοδο 23 συνεχόμενων τριμήνων, ήτοι από το Α` τρίμηνο του 2015 έως και Γ` τρίμηνο του 2020. Μεταξύ αυτών, τα μεγαλύτερα έσοδα για τον κλάδο κατεγράφησαν στο Γ` τρίμηνο του 2015 ανερχόμενα στα 567.338.537 ευρώ, το δεύτερο καλύτερο από πλευράς εσόδων τρίμηνο ήταν το Γ` τρίμηνο του 2017 με 545.130.487 ευρώ, ενώ το τρίτο κατά σειρά καλύτερο τρίμηνο ήταν το Γ` τρίμηνο του 2019 με 524.685.133 ευρώ. Έχει τη σημασία του να επισημάνουμε ότι και τα τρία υψηλότερα επίπεδα τριμηνιαίων εσόδων αφορούν τρίτα τρίμηνα ενώ ίσως επίσης έχει τη σημασία του να αναφέρουμε ότι οι εν λόγω μέγιστες τιμές εμφανίζονται με μία περιοδικότητα δύο ετών.

Σε κάθε περίπτωση οι τρεις υψηλότερες τιμές κυμαίνονται μεταξύ των 527 και των 567 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ η τρίτη εξ` αυτών αφορά το Γ` τρίμηνο του 2019 γεγονός το οποίο για μία ακόμα φορά επιβεβαιώνει ότι στο τέλος του 2019 η οικονομία συγκέντρωνε δυνάμεις για μία δυναμική πορεία ή ανάκαμψη εντός του 2019.

Αντιστοίχως, τα τρία χειρότερα τρίμηνα από πλευράς εσόδων μεταξύ των 23 τριμήνων της περιόδου αναφοράς είναι κατά αντίστροφή σειρά το Α` τρίμηνο του 2018 με μόλις 168.405.040 ευρώ έσοδα, το Α` τρίμηνο του 2017 με 154.288.927 ευρώ έσοδα και το Β` τρίμηνο του 2020, το χειρότερο μεταξύ όλων των τριμήνων της περιόδου αναφοράς με έσοδα της τάξης μόλις των 94.634.460 ευρώ. Το ύψος του τζίρου που πραγματοποιεί ο Κλάδος κατά το Β` τρίμηνο του 2020 είναι τόσο χαμηλός που συγκριτικά αντιστοιχεί μόλις στο 16% των εσόδων που πραγματοποιούνται κατά το καλύτερο από πλευράς εσόδων τρίμηνο (Γ` τρίμηνο του 2015) της περιόδου αναφοράς και μόλις το 61% των εσόδων του δεύτερου χειρότερου τριμήνου της περιόδου αναφοράς.

Να σημειωθεί βεβαίως ότι η συντριβή των εσόδων του Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης πραγματοποιείται αμέσως μετά τα μέτρα αντιμετώπισης της πανδημίας, ήτοι 13 Μαρτίου 2020 κλείσιμο της εστίασης και 23 Μαρτίου του 2020 απαγόρευση της κυκλοφορίας (1ο lockdown).

Όπως εκ των δεδομένων του Πίνακα 7 και του Διαγράμματος 13 εκπορεύεται "κατά κανόνα" τα πρώτα τρίμηνα των ετών της περιόδου αναφοράς, είναι αυτά με το χαμηλότερο τζίρο μεταξύ των τριμήνων ενός (και κάθε) έτους. Τα έσοδα των Δ` τριμήνων είναι επίσης πολύ χαμηλά, και όπως το προαναφερθέν Διάγραμμα αποκαλύπτει κατά κανόνα είναι λίγο υψηλότερα από τα έσοδα που πραγματοποιούνται κατά τα πρώτα τρίμηνα των ίδιων ετών.

Λόγω των καλοκαιρινών διακοπών και της εποχιακά διορθωμένης τουριστικής περιόδου, τα έσοδα του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης εκτινάσσονται πάντα κατά τη διάρκεια του Γ` Τριμήνου του κάθε έτους (Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβριος) και είναι σαφώς πολύ υψηλότερα ακόμα και από τα έσοδα των Β` τριμήνων, τα οποία με τη σειρά τους είναι τα δεύτερα καλύτερα τρίμηνα από πλευράς εσόδων κατά τη διάρκεια ενός (και κάθε) έτους.

Ειδικότερα, ίσως αξίζει να αναφέρουμε ότι τα έσοδα του Γ` τριμήνου του 2015 είναι κατά 93,18% υψηλότερα έναντι αυτών του Β` τριμήνου του ίδιου έτους, τα έσοδα του Γ` τριμήνου του 2016 είναι κατά 93,14% υψηλότερα έναντι αυτών του Β` τριμήνου του ίδιου έτους, ενώ, για παράδειγμα τα έσοδα του Γ` τριμήνου του 2017 είναι κατά 127,81% υψηλότερα έναντι αυτών του Β` τριμήνου του ίδιου έτους.

Ανάλογα ασφαλώς είναι και τα αποτελέσματα και για τα τρία υπόλοιπα έτη της περιόδου αναφοράς (2018, 2019, 2020).

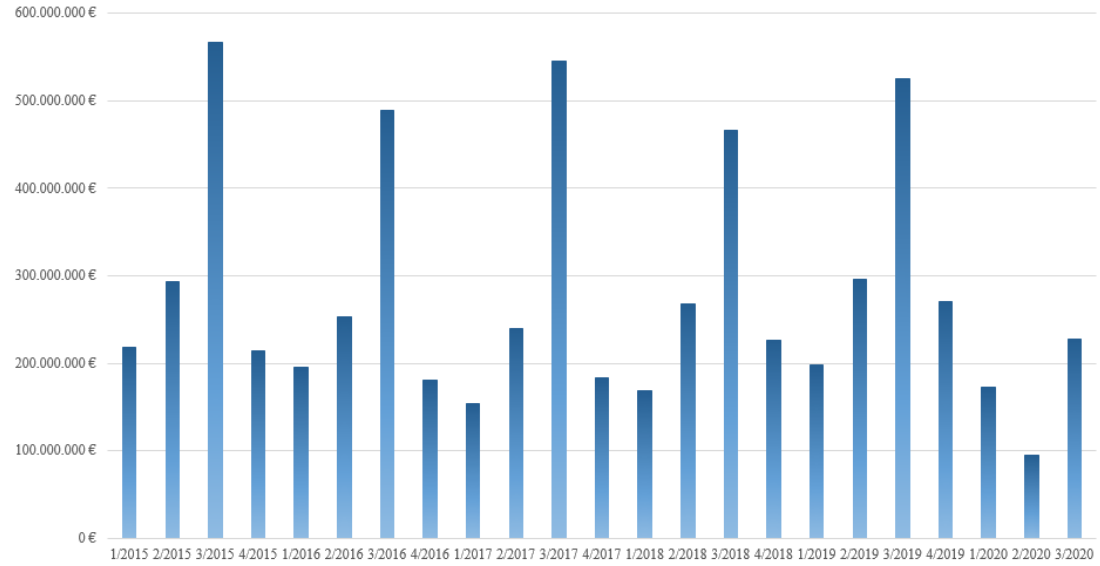
Συμπερασματικά και αν κάποιος εξαιρέσει τις επιδόσεις του κλάδου κατά το έτος 2020, όταν η καταναλωτική συμπεριφορά διαταράσσεται λόγω των επιβαλλόμενων μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας, το Γ` τρίμηνο ενός έτος αναμένεται ότι θα αποφέρει τα υψηλότερα έσοδα μεταξύ των τριμήνων ενός έτους, το Β` Τρίμηνο αναμένεται ότι θα έχει τις δεύτερες καλύτερες επιδόσεις, το Α` Τρίμηνο κατά κανόνα αποφέρει τα χαμηλότερα έσοδα κάθε έτους ενώ το Δ` τρίμηνο ενός έτους είναι σχεδόν πάντα λίγο καλύτερο από το Α` τρίμηνο του ίδιου έτους. Ήτοι,

Έσοδα Γ` τριμήνου > Έσοδα Β` τριμήνου > Έσοδα Δ` τριμήνου > Έσοδα Α` τριμήνου

Ο "κανόνας" αυτός ανατρέπεται μόνο κατά τη διάρκεια του Β` τριμήνου του 2020 όταν τα αντίστοιχα έσοδα καταρρέουν σε επίπεδα μικρότερα ακόμα και από αυτά του Α` τριμήνου.

ΑΠΟΛΥΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟΝ ΤΖΙΡΟ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΤΡΙΜΗΝΩΝ

Διάγραμμα 13. Τριμηνιαίος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

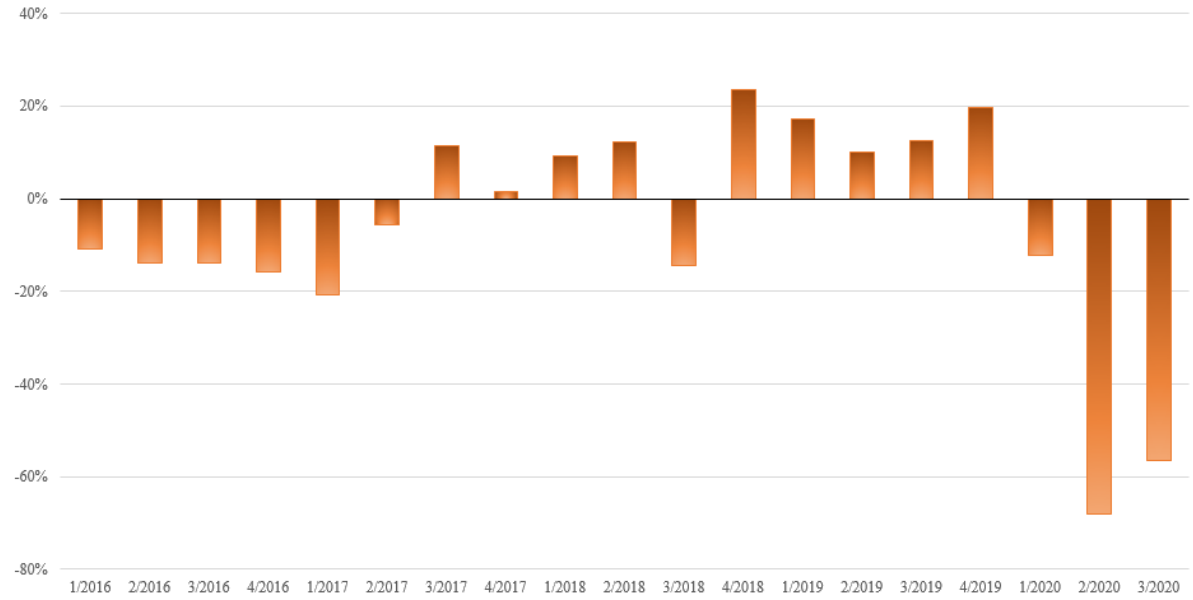
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στη συνέχεια θα αναλύσουμε τις απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές στον τζίρο ενός τριμήνου σε σχέση με τον τζίρο του προηγούμενου κάθε φορά τριμήνου. Τα δεδομένα αυτά καταγράφονται στις στήλες 4 και 5 του Πίνακα 7.

- *μεταξύ του Α` και του Β` τριμήνου του κάθε έτους* της περιόδου αναφοράς (με εξαίρεση των δεδομένων του έτους 2020) παρουσιάζεται σχεδόν πάντα μία *ποσοστιαία* αύξηση των εσόδων που κυμαίνεται μεταξύ του 30% και του 60%.

Ειδικότερα παρατηρούμε ότι:
Μεταξύ:
Α` και Β` τριμήνου του 2015 καταγράφεται αύξηση εσόδων 34,52%
Α` και Β` τριμήνου του 2016 καταγράφεται αύξηση εσόδων 30,01%
Α` και Β` τριμήνου του 2017 καταγράφεται αύξηση εσόδων 55,09%
Α` και Β` τριμήνου του 2018 καταγράφεται αύξηση εσόδων 59,33%
Α` και Β` τριμήνου του 2019 καταγράφεται αύξηση εσόδων 49.66%
Α` και Β` τριμήνου του 2020 καταγράφεται μείωση εσόδων -45,35%

Διάγραμμα 14. Ποσοστιαία μεταβολή τριμηνιαίου κύκλου εργασιών σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- *μεταξύ του Β` και του Γ` τριμήνου κάθε έτους* της περιόδου αναφοράς, παρουσιάζεται σχεδόν πάντα μία ποσοστιαία αύξηση εσόδων για τον κλάδο που κυμαίνεται μεταξύ του 73% και του 140,43%.

Ειδικότερα παρατηρούμε ότι:
Μεταξύ:
Β` και Γ` τριμήνου του 2015 εμφανίζεται αύξηση εσόδων 93,18%
Β` και Γ` τριμήνου του 2016 εμφανίζεται αύξηση εσόδων 93,14%
Β` και Γ` τριμήνου του 2017 εμφανίζεται αύξηση εσόδων 127,81%
Β` και Γ` τριμήνου του 2018 εμφανίζεται αύξηση εσόδων 73,64%
Β` και Γ` τριμήνου του 2019 εμφανίζεται αύξηση εσόδων 77,51%
Β` και Γ` τριμήνου του 2020 εμφανίζεται αύξηση εσόδων 140,43%

- *μεταξύ του Γ` και του Δ` τριμήνου του κάθε έτους* της περιόδου αναφοράς παρουσιάζεται μία ποσοστιαία μείωση των εσόδων του κλάδου που κυμαίνεται μεταξύ του -48,45% και του -66,37%.

Ειδικότερα παρατηρούμε ότι:
Μεταξύ:
Γ` και Δ` τριμήνου του 2015 καταγράφεται πτώση εσόδων -62,19%
Γ` και Δ` τριμήνου του 2016 καταγράφεται πτώση εσόδων -63,07%
Γ` και Δ` τριμήνου του 2017 καταγράφεται πτώση εσόδων -66,37%
Γ` και Δ` τριμήνου του 2018 καταγράφεται πτώση εσόδων -51,44%
Γ` και Δ` τριμήνου του 2019 καταγράφεται πτώση εσόδων -48,45%

- τέλος, μεταξύ του Δ` τριμήνου κάθε έτους και του Α` τριμήνου του επόμενου έτους, επίσης παρουσιάζεται μία ποσοστιαία μείωση μεταξύ του -8,14% και του -35,99%.

Ειδικότερα παρατηρούμε ότι:
Μεταξύ:
Δ` τριμήνου του 2015 και Α` τριμήνου του 2016 έχουμε πτώση εσόδων κατά -9.2%
Δ` τριμήνου του 2016 και Α` τριμήνου του 2017 έχουμε πτώση εσόδων κατά -14,59%
Δ` τριμήνου του 2017 και Α` τριμήνου του 2018 έχουμε πτώση εσόδων κατά -8,14%
Δ` τριμήνου του 2018 και Α` τριμήνου του 2019 έχουμε πτώση εσόδων κατά -12,7%
Δ` τριμήνου του 2019 και Α` τριμήνου του 2020 έχουμε πτώση εσόδων κατά -35,99%

Σύμφωνα με τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, ο τζίρος του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης παρουσιάζει μία περιοδικότητα σύμφωνα με την οποία τα έσοδα του κλάδου αυξάνονται μεταξύ του Α` και του Β` τριμήνου με ένα "αναμενόμενο" ρυθμό της τάξεως του 45,7% κατά προσέγγιση, ενώ τα έσοδα του κλάδου επίσης αυξάνονται μεταξύ του Β` και του Γ` τριμήνου με ένα "αναμενόμενο" ρυθμό της τάξεως του 100%.

Αντιθέτως ο τζίρος του κλάδου μειώνεται μεταξύ του Γ` και του Δ` τριμήνου του κάθε έτους με ένα ¨αναμενόμενο" ρυθμό της τάξεως του -58,29%, ενώ ομοίως πτώση στον τζίρο του κλάδου παρατηρείται κατά κανόνα και μεταξύ του Δ` τριμήνου κάθε έτους και του Α` τριμήνου του επόμενου έτους με ένα αναμενόμενο ποσοστό το οποίο αγγίζει το -16%.

Οι ποσοστιαίες μεταβολές στον τζίρο του κλάδου μεταξύ διαδοχικών τριμήνων που μόλις παρουσιάσαμε σαφώς και μας προσφέρουν χρήσιμη πληροφόρηση για την κατά κάποιο τρόπο συστηματική περιοδική μεταβολή των εισπράξεων μεταξύ των τριμήνων.

Χρήσιμο είναι όμως να δείξουμε και να σχολιάσουμε και τις απόλυτες μεταβολές του τζίρου μεταξύ των τριμήνων, ώστε να διαμορφωθεί μία πιο πλήρης εικόνα για τα μεγέθη των εισπράξεων αυτού του τόσο σημαντικού κλάδου για την οικονομία της ΠΚΜ, αλλά και ολόκληρης της χώρας γενικότερα.

Στο πλαίσιο αυτό, η τρίτη στήλη του Πίνακα 7 μας ενημερώνει ότι:

- *οι μεγαλύτερες θετικές απόλυτες μεταβολές των εσόδων του Κλάδου μεταξύ διαδοχικών τριμήνων* συνέβησαν:
  Το Γ` τρίμηνο του 2017 (μεταβολή από Β` τρίμηνο του 2017), ύψους 305.839.179 ευρώ.
  Το Γ` τρίμηνο του 2015 (μεταβολή από Β` τρίμηνο του 2015), ύψους 273.654.376 ευρώ.
  Το Γ` τρίμηνο του 2016 (μεταβολή από Β` τρίμηνο του 2016), ύψους 235.889.610 ευρώ.

- *οι μεγαλύτερες αρνητικές απόλυτες μεταβολές των εσόδων του κλάδου μεταξύ διαδοχικών τριμήνων* συνέβησαν:
  Το Δ` τρίμηνο του 2017 (μεταβολή από Γ` τρίμηνο του 2017), ύψους -361.803.162 ευρώ.
  Το Δ` τρίμηνο του 2015 (μεταβολή από Γ` τρίμηνο του 2015), ύψους -352.802.318 ευρώ.
  Το Δ` τρίμηνο του 2016 (μεταβολή από Γ` τρίμηνο του 2016), ύψους -308.499.626 ευρώ.

Η ανάλυση του τριμηνιαίου κύκλου εργασιών και ειδικότερα η επισκόπηση των ποσοστιαίων και απολύτων μεταβολών στον τζίρο μεταξύ διαδοχικών τριμήνων μας επιτρέπει να συμπεράνουμε τα ακόλουθα:

Οι τρεις μεγαλύτερες αρνητικές απόλυτες μεταβολές στα έσοδα του κλάδου μεταξύ διαδοχικών τριμήνων της περιόδου αναφοράς, δεν εμπίπτουν εντός του χρονικού διαστήματος των ετών 2019 και 2020. Ήτοι, βάση των διαθέσιμων δεδομένων πολύ μεγάλη πτώση του τζίρου σε απόλυτους αριθμούς μεταξύ διαδοχικών τριμήνων καταγράφεται και σε χρονικές περιόδους που δεν επηρεάσθηκαν από τα μέτρα κατά της πανδημίας.

Ομοίως, οι τρεις μεγαλύτερες θετικές απόλυτες μεταβολές στα έσοδα του κλάδου μεταξύ διαδοχικών τιμών καθόλη την περίοδο αναφοράς επίσης δεν εμπίπτουν εντός του χρονικού διαστήματος των δύο τελευταίων ετών της εν λόγω περιόδου 2019 και 2020. Ήτοι, βάση των δεδομένων πολύ μεγάλη άνοδος του τζίρου σε απόλυτους αριθμούς μεταξύ διαδοχικών τριμήνων καταγράφεται σε χρονικές περιόδους που δεν εμπίπτουν σε αυτές που επιβλήθηκαν οριζόντια μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας.

Παρόλα αυτά, μόνο κατά το έτος 2020 τα έσοδα του Β` τριμήνου υστερούν έναντι αυτών του Α` τριμήνου κατά -78.524.819 ευρώ ή κατά -45%, γεγονός το οποίο ασφαλώς οφείλεται στα αναγκαστικά οριζόντια μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας και μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου του Δ` τριμήνου του 2019, Α` τριμήνου του 2020 και Β` τριμήνου του 2020 καταγράφονται τρία διαδοχικά τρίμηνα με συνεχόμενη πτώση των εσόδων (ήτοι πτώση εσόδων κατά -254.185.926 ευρώ ή -48,45% κατά το Δ` τρίμηνο του 2019 πτώση εσόδων κατά -97,339.928 ευρώ ή -35,99%, κατά το Α` τρίμηνο του 2020 και επιπρόσθετη πτώση -78.524.819 ευρώ ή -45,35% κατά το Β` τρίμηνο του 2020).

Είναι ίσως στο σημείο αυτό απαραίτητο να αναφέρουμε ότι ο τζίρος του κλάδου των καταλυμάτων και της εστίασης από 524.685.133 ευρώ το Γ` τρίμηνο του 2019 έφτασε μόλις στα 94.634.460 ευρώ στο Β` τρίμηνο του 2020, παρουσιάζοντας πτώση της τάξεως των 430.050.673 ευρώ ή σε ποσοστό του -81,97%.

Αν και γνωστό σε όλους ότι μεταξύ του Δ` τριμήνου ενός έτους και του Α` τριμήνου του επόμενου έτους τα έσοδα κατά κανόνα παρουσιάζουν πτώση, η συγκυρία των τριών διαδοχικών τριμήνων με συνεχιζόμενη πτώση εσόδων είναι μοναδική στα χρονικά της περιόδου αναφοράς και σχεδόν καταστροφική για τον κλάδο.

Αυτό που επιβεβαιώνεται από τα δεδομένα που μόλις προαναφέραμε είναι ότι το έτος 2019 ήταν μια χρονιά κατά την οποία δύο τρίμηνα της και συγκεκριμένα το Γ` και το Δ`, κατέγραψαν ρεκόρ αύξησης των εσόδων καταλαμβάνοντας την πρώτη ή την τρίτη θέση αντίστοιχων τριμήνων της περιόδου αναφοράς. Αυτή όπως και πλήθος άλλες παρατηρήσεις που ήδη περιγράψαμε "αποκαλύπτει" για άλλη μια φορά ότι το έτος 2019 ήταν ένα έτος κατά το οποίο η οικονομία της χώρας συγκέντρωσε δυνάμεις, οι οποίες καλώς εχόντων των πραγμάτων θα οδηγούσαν σε υψηλά ποσοστά οικονομικής ανάπτυξης με ότι αυτό συνεπάγεται για τα περισσότερα από τα μακροοικονομικά μεγέθη της χώρας.

Να θυμίσουμε ότι η εξαιρετικά ελπιδοφόρα πορεία του κλάδου των Καταλυμάτων και της Εστίασης κατά το 2019 συνοδεύτηκε από ανάλογα αποτελέσματα του Κλάδου Λιανικού Εμπορίου τα οποία ήδη έχουμε επισημάνει.

- *Αξιοποιώντας τον Πίνακα 7 όπως και το Διάγραμμα 13 σε ότι ακολουθεί καταγράφουμε και τις μεγαλύτερες ποσοστιαίες μεταβολές (θετικές και αρνητικές) μεταξύ των εσόδων ενός και κάθε τριμήνου σε σχέση πάντα με τα έσοδα των αντίστοιχων τριμήνων στα προηγούμενα έτη.*

Πίνακας 8. Μέγιστες ποσοστιαίες μεταβολές στα έσοδα του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης

Μεγαλύτερες Θετικές Ποσοστιαίες μεταβολές εσόδων του Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων διαδοχικών ετών	1	+23,42%	Δ` Τρίμηνο 2018 σε σχέση με το Δ` Τρίμηνο του 2017
	2	+19,55%	Δ` Τρίμηνο 2019 σε σχέση με το Δ` Τρίμηνο του 2018
	3	+17,28	Β` Τρίμηνο 2019 σε σχέση με το Β` Τρίμηνο του 2018
Μεγαλύτερες Αρνητικές Ποσοστιαίες μεταβολές εσόδων του Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων διαδοχικών ετών	1	-67,98%	Β` Τρίμηνο 2020 σε σχέση με το Β` Τρίμηνο του 2019
	2	-56,64	Γ` Τρίμηνο 2020 σε σχέση με το Γ` Τρίμηνο του 2019
	3	-20,80	Α` Τρίμηνο 2017 σε σχέση με το Α` Τρίμηνο του 2016

ΑΠΟΛΥΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΑ ΕΣΟΔΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ & ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΝ ΤΡΙΜΗΝΩΝ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΕΤΩΝ ΣΤΗ ΠΚΜ

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η ανάλυση του κλάδου των Καταλυμάτων και της Εστίασης και έτσι ώστε να αντληθεί το σύνολο των πληροφοριών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη διαμόρφωση χρήσιμων συμπερασμάτων για τις επιπτώσεις των "οριζόντιων" μέτρων αντιμετώπισης της πανδημίας στη χώρα μας (και ειδικότερα στην ΠΚΜ) σε ότι ακολουθεί θα επεξεργαστούμε δεδομένα που αφορούν τις απόλυτες και ποσοστιαίες μεταβολές στα τριμηνιαία έσοδα του κλάδου μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων δύο διαδοχικών ετών.

Τα δεδομένα αυτά παρουσιάζονται στις στήλες 5 και 6 του Πίνακα 7 και στο Διάγραμμα 14. Όπως σε όλες τις περιπτώσεις ανάλυσης κλάδων που προηγήθηκαν, τα δεδομένα προέρχονται από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛΣΤΑΤ) η οποία ευγενικά τα παραχώρησε στο ΟΕΕ/Παράρτημα Κεντρικής Μακεδονίας.

Η σύγκριση των εσόδων του κλάδου σε επίπεδο αντίστοιχων τριμήνων διαδοχικών ετών είναι μία εξαιρετικά χρήσιμη προσέγγιση και σύγκριση οικονομικών μεγεθών, επειδή κατά κάποιο τρόπο επιτρέπει τη σύγκριση "ομοειδών τριμήνων" (π.χ. Γ` τρίμηνο έτους t με Γ` τρίμηνο έτους t-1), δηλαδή τριμήνων επί των οποίων η εποχικότητα έχει τις ίδιες επιπτώσεις και άρα δεν ευθύνεται για τις όποιες διαφορές στη τιμή μίας μεταβλητής μεταξύ των συγκρινόμενων κάθε φορά τριμήνων.

Αντιθέτως, ο υπολογισμός απόλυτων και ποσοστιαίων μεταβολών στην τιμή μιας μεταβλητής μεταξύ διαδοχικών τριμήνων ναι μεν μπορεί να εμπεριέχει χρήσιμη πληροφόρηση, αλλά σε κάθε περίπτωση, οι μεταβολές αυτές εμπεριέχουν τις επιπτώσεις της εποχικότητας και άρα δεν επιτρέπουν να διακρίνουμε το μέρος της μεταβολής που οφείλεται σε κάποιο εξωτερικό παράγοντα (π.χ. οριζόντια μέτρα προστασίας της δημόσιας υγείας) από το μέρος της μεταβολής που οφείλεται καθαρά σε επιπτώσεις της εποχικότητας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 7:

- *Οι μεγαλύτερες αρνητικές απόλυτες μεταβολές του κλάδου των Καταλυμάτων και της Εστίασης μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων διαδοχικών ετών συνέβησαν:*

  - το Γ` τρίμηνο του 2020 (μεταβολή από το Γ` τρίμηνο του 2019) ύψους -297.156.956 ευρώ
  - το Β` τρίμηνο του 2020 (μεταβολή από το Β` τρίμηνο του 2019) ύψους -200.948.786 ευρώ

  και

  - το Γ` τρίμηνο του 2018 (μεταβολή από το Γ` τρίμηνο του 2017) ύψους -79.211.475 ευρώ

Σύμφωνα με τα παραπάνω, το Β` τρίμηνο του 2020 και αμέσως μετά τα περιοριστικά μέτρα του Μαρτίου (13 Μαρτίου κλείσιμο Εστίασης, 18 Μαρτίου κλείσιμο Λιανικού Εμπορίου και 23 Μαρτίου 1ο lockdown), ο κλάδος καταγράφει απώλειες εσόδων της τάξεως των 200.948.786 ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους (2019).

Τα 200.948.786 ευρώ είναι η δεύτερη μεγαλύτερη απώλεια εσόδων μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων της περιόδου αναφοράς ενώ τα 297.948.786 ευρώ είναι η μεγαλύτερη απώλεια εσόδων μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων που καταγράφεται κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

Αν στα ποσά αυτά προσθέσουμε και την πτώση των εσόδων κατά το Α` τρίμηνο του 2020 σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019, η οποία ανήλθε στα 24.337.859 ευρώ τότε οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2020 ο κλάδος Καταλυμάτων και της Εστίασης απώλεσε (σε σχέση με αυτά των αντίστοιχων τριμήνων του 2019) έσοδα που συνολικά υπερβαίνουν το μισό δισεκατομμύριο Ευρώ ήτοι 522.443.601 ευρώ.

- *Οι μεγαλύτερες θετικές απόλυτες μεταβολές στα έσοδα του κλάδου των καταλυμάτων και της Εστίασης μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων διαδοχικών ετών συνέβησαν:*

  - το Γ` τρίμηνο του 2019 (μεταβολή από Γ` τρίμηνο του 2019) ύψους 58.766.121 ευρώ
  - το Γ` τρίμηνο του 2017 (μεταβολή από Γ` τρίμηνο του 2016) ύψους 55.978.781 ευρώ

  και

  - το Δ` τρίμηνο του 2019 (μεταβολή από Δ` τρίμηνο του 2018) ύψους 44.241.410 ευρώ

Όπως ξεκάθαρα φαίνεται τόσο στον Πίνακα 8 όσο και στο Διάγραμμα 14, οι δύο μεγαλύτερες αρνητικές ποσοστιαίες μεταβολές στον τζίρο του Κλάδου συνέβησαν εντός του 2020 και συγκεκριμένα στο Β` τρίμηνο του 2020 όπου η ποσοστιαία μείωση των εσόδων του κλάδου ανήλθε στο 67,98% και στο Γ` τρίμηνο του ίδιου έτους όταν καταγράφηκε μείωση εσόδων κατά 56,64%. Αυτό ασφαλώς σημαίνει ότι τελικά εντός του 2020 παρατηρήθηκαν οι δύο υψηλότερες μειώσεις στα έσοδα του κλάδου κατά την περίοδο αναφοράς, τόσο σε επίπεδο απόλυτων μεταβλητών όσο και σε επίπεδο ποσοστιαίων μεταβολών.

Αντιθέτως, δύο από τις τρεις υψηλότερες θετικές ποσοστιαίες μεταβολές καταγράφονται εντός του 2019. Ειδικότερα, κατά το Δ` τρίμηνο του 2019 παρατηρείται θετική ποσοστιαία μεταβολή της τάξεως του 19,55%, ενώ κατά το Α` τρίμηνο του ίδιου έτους η θετική ποσοστιαία μεταβολή στα έσοδα αγγίζει το 17,28%.

- Συγκρίνοντας τις ποσοστιαίες μεταβολές στα έσοδα του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης μεταξύ διαδοχικών Α` τριμήνων της περιόδου αναφοράς, δεν διαπιστώνεται η ύπαρξη κάποιας συστηματικής συμπεριφοράς.

Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Α` τρίμηνο του 2016 --- Α` τρίμηνο του 2015 ------ -10,78%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Α` τρίμηνο του 2017 --- Α` τρίμηνο του 2016 ------ -20,80%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Α` τρίμηνο του 2018 --- Α` τρίμηνο του 2017 ------ 9,15%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Α` τρίμηνο του 2019 --- Α` τρίμηνο του 2018 ------ 17,28%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Α` τρίμηνο του 2020 --- Α` τρίμηνο του 2019 ------ -12,32%

Ήτοι, τα πρόσημα των μεταβολών είναι μεικτά και οι ποσοστιαίες μεταβολές κυμαίνονται μεταξύ -20,8% και +17,28%. Το καλύτερο Α` τρίμηνο του κλάδου ήταν, αυτό του έτους 2019 ενώ το χειρότερο Α` τρίμηνο του κλάδου ήταν αυτό του 2017.

- Ομοίως, από τη σύγκριση των ποσοστιαίων μεταβολών στα έσοδα του κλάδου των Καταλυμάτων και Εστίασης μεταξύ διαδοχικών Β` τριμήνων της περιόδου αναφοράς, επίσης δεν διαπιστώνεται κάποια συστηματική συμπεριφορά (π.χ. μόνο θετικές ή μόνο αρνητικές μεταβολές και αύξουσες/φθίνουσες θετικές/αρνητικές μεταβολές).

Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Β` τρίμηνο του 2016 --- Β` τρίμηνο του 2015 ------ -13,76%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Β` τρίμηνο του 2017 --- Β` τρίμηνο του 2016 ------ -5,52%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Β` τρίμηνο του 2018 --- Β` τρίμηνο του 2017 ------ 12,13%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Β` τρίμηνο του 2019 --- Β` τρίμηνο του 2018 ------ 10,16%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Β` τρίμηνο του 2020 --- Β` τρίμηνο του 2019 ------ -67,98%

Συγκεκριμένα τα πρόσημα των μεταβολών πάλι είναι μεικτά, ενώ οι ποσοστιαίες μεταβολές εξαιρουμένου του 2020 κυμαίνονται μεταξύ του -13,76% και του 12,13%. Το καλύτερο Β` τρίμηνο του κλάδου είναι αυτό του έτους 2017 (+12,13%), ενώ το χειρότερο Β` τρίμηνο του κλάδου είναι αυτό του έτους 2020, όπου παρατηρείται πτώση εσόδων κατά -67,98%.

- Κατ` αναλογία, η σύγκριση των ποσοστιαίων μεταβολών στα έσοδα του κλάδου των Καταλυμάτων και Εστίασης μεταξύ διαδοχικών Γ` τριμήνων της περιόδου αναφοράς, για μια ακόμα φορά δεν διαπιστώνει κάποια συστηματική συμπεριφορά.

Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Γ` τρίμηνο του 2016 --- Γ` τρίμηνο του 2015 ------ -13,76%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Γ` τρίμηνο του 2017 --- Γ` τρίμηνο του 2016 ------ 11,44%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Γ` τρίμηνο του 2018 --- Γ` τρίμηνο του 2017 ------ -14,53%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Γ` τρίμηνο του 2019 --- Γ` τρίμηνο του 2018 ------ 12,61%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Γ` τρίμηνο του 2020 --- Γ` τρίμηνο του 2019 ------ -56,64%

Όπως τα στοιχεία μας αποκαλύπτουν, τα πρόσημα των μεταβολών και πάλι είναι μεικτά, ενώ οι ποσοστιαίες μεταβολές (με εξαίρεση το έτος 2020) κυμαίνονται μεταξύ του -14,53% και του 12,61%. Το καλύτερο Γ` τρίμηνο της περιόδου αναφοράς είναι αυτό του έτους 2019, ενώ το χειρότερο Γ` τρίμηνο είναι αυτό του έτους 2020 όπου η μείωση των εσόδων αγγίζει το -57%.

- Τέλος, η σύγκριση των ποσοστιαίων μεταβολών στα έσοδα του κλάδου των Καταλυμάτων και Εστίασης μεταξύ διαδοχικών Δ` τριμήνων της περιόδου αναφοράς, επίσης δεν καταγράφει κάποια συστηματική συμπεριφορά.

Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Δ` τρίμηνο του 2016 --- Δ` τρίμηνο του 2015 ------ -15,79%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Δ` τρίμηνο του 2017 --- Δ` τρίμηνο του 2016 ------ 1,48%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Δ` τρίμηνο του 2018 --- Δ` τρίμηνο του 2017 ------ 23,42%
Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ Δ` τρίμηνο του 2019 --- Δ` τρίμηνο του 2018 ------ 19,55%

Ειδικότερα, για μια ακόμη φορά τα πρόσημα των μεταβολών είναι μεικτά, οι ποσοστιαίες μεταβολές κυμαίνονται εντός ενός εύλογου διαστήματος, ήτοι μεταξύ του -15,79% και του 23,42%, ενώ το καλύτερο Δ` τρίμηνο της περιόδου αναφοράς είναι αυτό του έτους 2018 με θετική ποσοστιαία μεταβολή το άνω όριο του διαστήματος των τιμών που παρατηρήθηκαν.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο κλάδος Καταλυμάτων και Εστίασης επηρεάστηκε σφόδρα από την πανδημία του Covid-19, καθώς τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας κατέστησαν ανέφικτη τη λειτουργία των επιχειρήσεων του κλάδου για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Τα έσοδα του κλάδου κατέγραψαν μία δραματική πτώση το 2020, αντιστοιχώντας σε λιγότερο από τα μισά των εσόδων του προηγούμενου έτους. Με αφετηρία το 2016, οι ετήσιες πωλήσεις του κλάδου παρουσίασαν μία αυξητική τάση, γεγονός που, εύλογα, δημιούργησε θετικές προσδοκίες για τον εν λόγω κλάδο.

Εντούτοις, η έλευση της πανδημίας ανέκοψε απότομα την θετική τάση και το ευοίωνο κλίμα που είχε δημιουργηθεί όχι μόνο στον κλάδο Καταλυμάτων και Εστίασης αλλά στο σύνολο της Ελληνικής οικονομίας. Σε εξαμηνιαία βάση, τα έσοδα του κλάδου στο Α΄ και Β΄ εξάμηνο του 2020 είναι τα χαμηλότερα που καταγράφονται συγκριτικά με τα έσοδα των αντίστοιχων εξαμήνων σε όλη την περίοδο αναφοράς.

Αξίζει επιπλέον να σημειωθεί πως το Α΄ εξάμηνο του 2020 καταγράφηκε η μεγαλύτερη πτώση μεταξύ δύο διαδοχικών εξαμήνων, ενώ το Β΄ εξάμηνο του ίδιου έτους καταγράφηκε η μεγαλύτερη πτώση μεταξύ αντίστοιχων εξαμήνων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα τριμηνιαία έσοδα του κλάδου, παρατηρείται για πρώτη φορά πτώση του τζίρου σε τρία διαδοχικά τρίμηνα, βάσει του προηγούμενου τριμήνου, με αφετηρία το Δ΄ τρίμηνο του 2019, ενώ ο τζίρος του Β΄ τριμήνου του 2020 είναι ο χαμηλότερος της περιόδου αναφοράς. Επίσης, στο Β΄ και Γ΄ τρίμηνο του 2020 καταγράφηκε η πρώτη και δεύτερη, αντίστοιχα, μεγαλύτερη πτώση του τζίρου σε ετήσια βάση.

Η ανάλυση των πωλήσεων του κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης σε τριμηνιαία βάση φανερώνει ξεκάθαρα τις δραματικές συνέπειες των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν τον Μάρτιο του 2020 με σκοπό την αναχαίτιση της πανδημίας του Covid-19.

ΜΕΡΟΣ Γ
ΚΛΑΔΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Η πανδημία έχει επιταχύνει τη μετάβαση από την παγκόσμια σε περισσότερες τοπικές οικονομίες - μια τάση που βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη χάρη στις διεθνείς εμπορικές συγκρούσεις και άλλους παράγοντες. Ως μέρος αυτού του μετασχηματισμού, οι βιομηχανίες προσπαθούν να φέρουν τις αλυσίδες εφοδιασμού πιο κοντά στα σημεία διανομής.

Αυτό σημαίνει ότι οι κατασκευαστές και οι βιομηχανίες που εξυπηρετούν χτίζουν νέα εργοστάσια ή αναβιώνουν παλιά εργοστάσια που έμειναν αδρανή κατά τη διάρκεια των ετών της επεκτεινόμενης παγκοσμιοποίησης. Αυτά τα νέα εργοστάσια είναι πιθανό να είναι μικρότερα και πιο αυτοματοποιημένα, με τεχνολογία που τους επιτρέπει να αλλάζουν τις σειρές προϊόντων πιο γρήγορα καθώς αλλάζει η ζήτηση.

Αυτό, με τη σειρά του, σημαίνει ευκαιρίες για άλλους κατασκευαστές όπως εκείνους που παράγουν εξαρτήματα αυτοματισμού. Και με τη νέα ζήτηση για προϊόντα προσωπικής τεχνολογίας και απομακρυσμένης συνδεσιμότητας, οι κατασκευαστές που εξυπηρετούν τον κλάδο με εξαρτήματα για τεχνολογικό υλικό, κέντρα δεδομένων και κινητή συνδεσιμότητα έχουν επωφεληθεί από την αύξηση των επενδύσεων.

Ο όγκος και η δομή της ζήτησης έχουν αλλάξει και ο προγραμματισμός της αλυσίδας εφοδιασμού για τη μεταποιητική βιομηχανία έχει διαταραχθεί. Η εφοδιαστική έχει καταστεί το αδύναμο σημείο για τον κλάδο της Βιομηχανίας.

Επίσης, η ζήτηση θαλάσσιων μεταφορών μειώθηκε απότομα, δεδομένου ότι πολλές διεθνείς εμπορικές συμβάσεις ακυρώθηκαν ή οι νέες δεν μπορούσαν να υπογραφούν εγκαίρως.

Το μακροπρόθεσμο lockdown αναμένεται να επηρεάσει τη λειτουργία κυρίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και να προκαλέσει σε πολλές από αυτές οικονομική δυσχέρεια σε τέτοιο βαθμό που να απειλεί τη βιωσιμότητά τους.

Πίνακας 9. Ετήσιος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε ετήσια βάση για τον κλάδο Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Έτος	Κύκλος Εργασιών	Μεταβολή (€)	Μεταβολή (%)
2015	3,632,066,787 €		
2016	3,614,824,006 €	-17,242,782 €	-0.47%
2017	3,894,711,225 €	279,887,219 €	7.74%
2018	4,156,786,669 €	262,075,444 €	6.73%
2019	4,271,006,953 €	114,220,284 €	2.75%
2020	*4,191,481,853 €*	*-79,525,100 €*	*-1.86%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Ο Πίνακας 9 περιλαμβάνει δεδομένα που αφορούν τις πωλήσεις (τζίρος) του κλάδου Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) κατά τη χρονική περίοδο 2015-2020. Τα εν λόγω δεδομένα έχουν ως έτος βάσης το 2015 και όπως αυτονόητα εκπορεύεται εκφράζονται σε τιμές του 2015.

Στην πρώτη στήλη του Πίνακα εμφανίζεται το έτος αναφοράς των συνολικών εσόδων, στη δεύτερη στήλη καταγράφεται ο ετήσιος τζίρος σε ευρώ, στην τρίτη στήλη έχει μετρηθεί η ποσοστιαία μεταβολή του τζίρου μίας χρονιάς σε σχέση με αυτόν του προηγούμενου έτους ενώ στην τέταρτη ή τελευταία στήλη αποτυπώνεται σε απόλυτα ποσά η μεταβολή του τζίρου μιας χρονιάς σε σχέση με αυτόν της προηγούμενης χρονιάς.

Όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε στον Πίνακα 9 η μέγιστη τιμή του κύκλου εργασιών σημειώθηκε κατά το έτος 2019, ενώ αντίστοιχα η μικρότερη τιμή σημειώθηκε το 2016. Η διάμεση τιμή του συνολικού τζίρου για τα 6 έτη αναφοράς υπολογίζεται σε 4,025 δις ευρώ. Παράλληλα, η μεγαλύτερη απόλυτη μεταβολή παρατηρήθηκε ανάμεσα στα έτη 2016-2017 με την αντίστοιχη ποσοστιαία μεταβολή να ανέρχεται στα 7,74%.

Επίσης, κατά τα έτη 2016-2019 ο κύκλος εργασιών του κλάδου Βιομηχανίας αυξήθηκε με φθίνοντα ρυθμό. Τέλος, κατά το 2020, το έτος κατά το οποίο ξέσπασε η πανδημία του Covid-19, ο βιομηχανικός κλάδος κινήθηκε ελαφρώς πτωτικά (-1,86% σε σχέση με το 2019). Η μικρή ποσοστιαία μείωση του κύκλου εργασιών στον κλάδο μπορεί να αποδοθεί στο ότι οι επιχειρήσεις που εντάσσονται στην βιομηχανία διατήρησαν σε σημαντικό βαθμό την κανονική λειτουργία τους, παρά τις μεταβολές στον εργασιακό τομέα που επέβαλλε η εξάπλωση της πανδημίας στην ελληνική επικράτεια.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 9 μπορούμε να υπογραμμίσουμε τα ακόλουθα:

1. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, ο τζίρος του κλάδου Βιομηχανίας στην ΠΚΜ κυμαίνεται από 3,6 δις ευρώ έως 4,2 δις ευρώ, με το έτος του Covid-19 να παρατηρείται συρρίκνωση της τάξεως του -1,86%.

2. Μεταξύ των ετών 2016 και 2019, ο τζίρος του κλάδου Βιομηχανίας είχε αυξητική τάση με φθίνοντα ρυθμό.

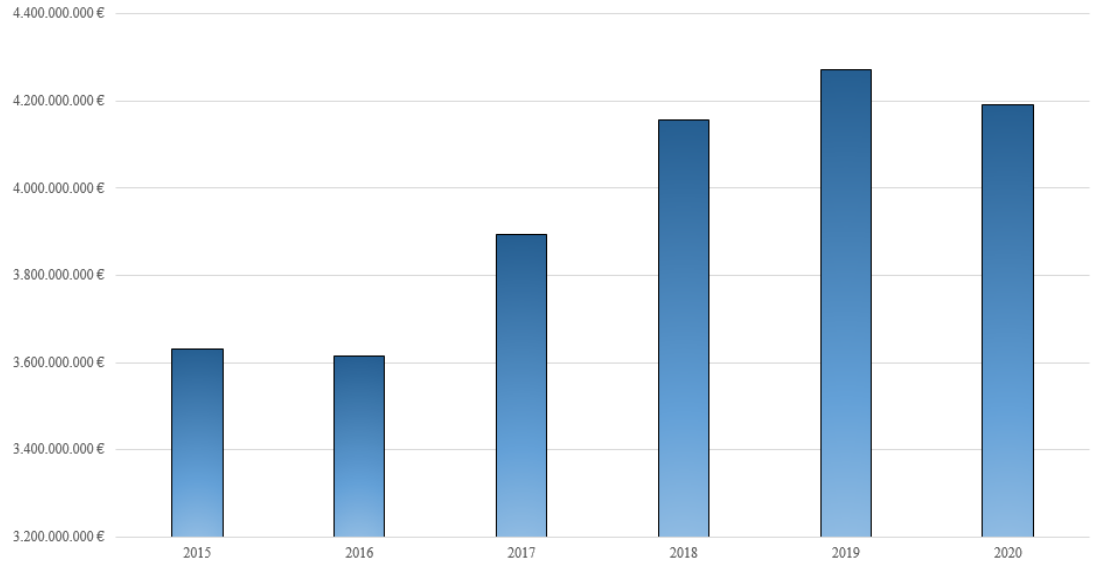
3. Κατά την εξεταζόμενη περίοδο 2015-2020, τα χαμηλότερα έσοδα καταγράφονται το έτος 2016 ανερχόμενα στα 3,614 δις ευρώ, ενώ τα υψηλότερα έσοδα αφορούν το έτος 2019 πριν το έτος του Covid-19 ανερχόμενα σε 4,271 δις ευρώ.

4. Το 2019 ο κλάδος Βιομηχανίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, καταγράφει τα υψηλότερα έσοδα της περιόδου, γεγονός που δικαιολογείται από τη συνέχιση της αύξησης των εξαγωγών, αλλά και την αύξηση της εγχώριας κατανάλωσης εκείνης της περιόδου. Ειδικότερα, η ζήτηση του κατασκευαστικού κλάδου είναι σημαντική λόγω και των έργων που πραγματοποιούνται εκείνη την περίοδο.

5. Κατά τη χρονική περίοδο που λόγω του Covid-19 επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα, η μείωση των πωλήσεων που αφορούν τον κλάδο Βιομηχανίας είναι περιορισμένη και ανέρχεται στο -1,86%.

6. Αναφορικά με τις ποσοστιαίες μεταβολές στα έσοδα του κλάδου Βιομηχανίας στην ΠΚΜ παρατηρούμε ότι μεταξύ των ετών 2016-2020 έχουμε μία ποσοστιαία αύξηση του τζίρου με φθίνοντα ρυθμό της τάξεως του 7,74%, 6,73% και 2,75%, αντιστοίχως.

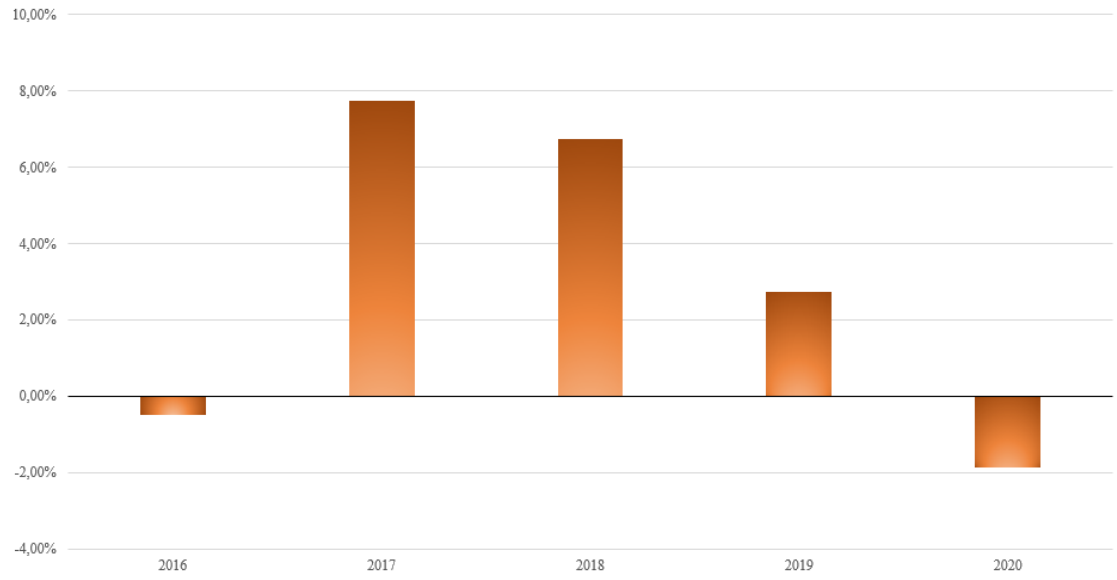
Διάγραμμα 15. Ετήσιος κύκλος εργασιών για τον κλάδο Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Τα δεδομένα του Πίνακα 9 απεικονίζονται στο Διάγραμμα 15 όπου και επιβεβαιώνεται ότι, κατά την εξεταζόμενη περίοδο, τα υψηλότερα έσοδα πραγματοποιήθηκαν το έτος 2019 και σημειώνουν μείωση το 2020, ωστόσο παραμένουν σε μεγαλύτερο επίπεδο σε σχέση με το 2018. Κατά τα άλλα, το Διάγραμμα 15 επίσης επιβεβαιώνει ότι μεταξύ των ετών 2016 έως και 2019 ο τζίρος αυξάνεται επίσης με φθίνοντα ρυθμό. Η διόρθωση του έτους 2016 αντικατοπτρίζει από την άλλη πλευρά την πολιτική και οικονομική αβεβαιότητα της χώρας για εκείνο το έτος η οποία όμως εξαλείφεται τα επόμενα έτη με αποκορύφωμα την υψηλή άνοδο του 2019.

Διάγραμμα 16. Ποσοστιαία μεταβολή ετήσιου κύκλου εργασιών για τον κλάδο Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 10. Εξαμηνιαίος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο εξάμηνο και το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Εξάμηνο	Κύκλος Εργασιών	Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(προηγούμενο εξάμηνο)*		Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(αντίστοιχο εξάμηνο προηγούμενου έτους)*	
A/2015	1,784,390,453 €				
B/2015	1,847,676,334 €	63,285,881 €	3.55%		
A/2016	1,774,377,013 €	-73,299,321 €	-3.97%	-10,013,440 €	-0.56%
B/2016	1,840,446,992 €	66,069,979 €	3.72%	-7,229,342 €	-0.39%
A/2017	1,920,923,357 €	80,476,365 €	4.37%	146,546,344 €	8.26%
B/2017	1,973,787,868 €	52,864,510 €	2.75%	133,340,875 €	7.25%
A/2018	2,091,336,565 €	117,548,697 €	5.96%	170,413,207 €	8.87%
B/2018	2,065,450,104 €	-25,886,460 €	-1.24%	91,662,237 €	4.64%
A/2019	2,154,002,398 €	88,552,293 €	4.29%	62,665,833 €	3.00%
B/2019	2,117,004,556 €	-36,997,842 €	-1.72%	51,554,452 €	2.50%
A/2020	*2,063,367,438 €*	*-53,637,118 €*	*-2.53%*	*-90,634,959 €*	*-4.21%*
B/2020	*2,128,114,415 €*	*64,746,977 €*	*3.14%*	*11,109,859 €*	*0.52%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στην *πρώτη* στήλη του Πίνακα 10 αναφέρεται το εξάμηνο Α` ή Β` κάθε έτους της περιόδου αναφοράς, στη *δεύτερη* στήλη καταγράφεται ο κύκλος εργασιών σε ευρώ, στην *τρίτη* στήλη υπολογίζεται η απόλυτη θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός εξαμήνου του προηγούμενου έτους, ενώ στην *τέταρτη* ή τελευταία στήλη εμφανίζεται η ποσοστιαία θετική ή αρνητική μεταβολή στις πωλήσεις ενός εξαμήνου σε σχέση με τις πωλήσεις του αντίστοιχου εξαμήνου του προηγούμενου έτους.

Τα δεδομένα του Πίνακα εμπεριέχουν σημαντική πληροφόρηση η οποία ενισχύει την αρχική εικόνα των συμπερασμάτων.

Συγκεκριμένα ανάμεσα στο Α` εξάμηνο του 2015 και του 2016, υπήρξε μικρή πτώση της τάξεως του -0,56%. Ανάμεσα στο Β` εξάμηνο του 2015 και του 2016 υπήρξε αμελητέα πτώση της τάξης του -0,39%. Έπειτα, ανάμεσα στο Α` εξάμηνο του 2016 και του 2017 καταγράφηκε σημαντική αύξηση της τάξης του 8,26% ενώ το συγκεκριμένο μοτίβο παρουσιάζεται και ανάμεσα στα Β` εξάμηνα των ίδιων ετών με την αύξηση στον κύκλο εργασιών να ανέρχεται στο 7,25% ή σε 52,86 εκ. ευρώ. Επιπρόσθετα, ανάμεσα στο Α` εξάμηνο του 2017 και του 2018 σημειώθηκε ισχυρή αύξηση της τάξης του 8,87% με την αντίστοιχη αύξηση ανάμεσα στα Β` εξάμηνα των ίδιων ετών να ανέρχεται στο 4,64%. Για τα έτη του 2018 και 2019 πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η αύξηση συνεχίστηκε, αλλά με φθίνοντα ρυθμό τόσο στο Α` εξάμηνο (αύξηση 3%), όσο και στο Β` εξάμηνο (αύξηση 2,5%), αποτυπώνοντας έτσι και σε εξαμηνιαία βάση το φθίνοντα ρυθμό ανάπτυξης του βιομηχανικού κλάδου, όπως αυτός παρατηρήθηκε βάση των ετήσιων στοιχείων του κλάδου.

Τέλος, ανάμεσα στα Α` εξάμηνα των ετών 2019 και 2020 παρατηρήθηκε πτώση του τζίρου της τάξης των 53,63 εκ. ευρώ ή -4,21%, γεγονός που αποδίδεται στην εξάπλωση της πανδημίας του Covid-19 στην ελληνική επικράτεια και των συνεπακόλουθων μέτρων που εφαρμόστηκαν για την αποτροπή της περαιτέρω διάδοσης της νόσου στην ελληνική κοινωνία. Πρέπει να υπογραμμιστεί επιπροσθέτως, πως ο βιομηχανικός κλάδος έδειξε σημεία σημαντικής ανάκαμψης κατά το Β` εξάμηνο του 2020 με αποτέλεσμα τη σχεδόν μηδενική διαφοροποίηση του τζίρου σε σχέση με το Β` εξάμηνο του 2019. Το Β` εξάμηνο του 2020 έκλεισε με αύξηση 0,52% σε σχέση με το αντίστοιχο του 2019 και με αύξηση 3,14% σε σχέση με το Α` εξάμηνο του 2020.

Ειδικότερα, πρέπει να επισημάνουμε τα κάτωθι:

Ο κλάδος Βιομηχανίας επιδεικνύει ανθεκτικότητα από την επιβολή των μέτρων περιορισμού που ανακοινώθηκαν στις 13 Μαρτίου (lockdown και κλείσιμο της εστίασης), καθώς το Α` εξάμηνο του 2020 παρουσίασε μικρή σχετικά πτώση της τάξεως του -4,21% σε σχέση με το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους.

Η παρατήρηση αυτή και τα δεδομένα από τα οποία αυτή εκπορεύεται αποτελούν μια ισχυρή απόδειξη ότι τελικά, τα μέτρα κατά του Covid-19 επηρέασαν αρνητικά, αλλά όχι σημαντικά, τα έσοδα του κλάδου Βιομηχανίας.

Επίσης, το Β` εξάμηνο του έτους της πανδημίας παρουσιάζει μία μικρή αύξηση τζίρου της τάξης του 0,52% σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του προηγούμενου έτους.

Πίνακας 11. Τριμηνιαίος κύκλος εργασιών, απόλυτες (€) και ποσοστιαίες (%) μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους για τον κλάδο Βιομηχανίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Τρίμηνο	Κύκλος Εργασιών	Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(προηγούμενο τρίμηνο)*		Απόλυτες (€) & Ποσοστιαίες (%) μεταβολές *(αντίστοιχο τρίμηνο προηγούμενου έτους)*	
1/2015	815,436,451 €				
2/2015	968,954,002 €	153,517,551 €	18.83%		
3/2015	908,144,677 €	-60,809,326 €	-6.28%		
4/2015	939,531,658 €	31,386,981 €	3.46%		
1/2016	828,455,325 €	-111,076,332 €	-11.82%	13,018,874 €	1.60%
2/2016	945,921,688 €	117,466,363 €	14.18%	-23,032,314 €	-2.38%
3/2016	928,173,795 €	-17,747,893 €	-1.88%	20,029,118 €	2.21%
4/2016	912,273,198 €	-15,900,597 €	-1.71%	-27,258,460 €	-2.90%
1/2017	914,322,306 €	2,049,108 €	0.22%	85,866,980 €	10.36%
2/2017	1,006,601,052 €	92,278,746 €	10.09%	60,679,364 €	6.41%
3/2017	987,838,688 €	-18,762,364 €	-1.86%	59,664,893 €	6.43%
4/2017	985,949,180 €	-1,889,508 €	-0.19%	73,675,982 €	8.08%
1/2018	997,156,656 €	11,207,476 €	1.14%	82,834,350 €	9.06%
2/2018	1,094,179,909 €	97,023,253 €	9.73%	87,578,857 €	8.70%
3/2018	1,034,267,861 €	-59,912,048 €	-5.48%	46,429,173 €	4.70%
4/2018	1,031,182,243 €	-3,085,618 €	-0.30%	45,233,063 €	4.59%
1/2019	1,018,047,804 €	-13,134,439 €	-1.27%	20,891,148 €	2.10%
2/2019	1,135,954,593 €	117,906,789 €	11.58%	41,774,684 €	3.82%
3/2019	1,060,195,535 €	-75,759,059 €	-6.67%	25,927,673 €	2.51%
4/2019	1,056,809,021 €	-3,386,513 €	-0.32%	25,626,778 €	2.49%
1/2020	*1,062,434,809 €*	*5,625,787 €*	*0.53%*	*44,387,004 €*	*4.36%*
2/2020	*1,000,932,630 €*	*-61,502,179 €*	*-5.79%*	*-135,021,964 €*	*-11.89%*
3/2020	*1,054,753,988 €*	*53,821,359 €*	*5.38%*	*-5,441,547 €*	*-0.51%*
4/2020	*1,073,360,427 €*	*18,606,439 €*	*1.76%*	*16,551,405 €*	*1.57%*

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στον Πίνακα 11 καταγράφεται ο κύκλος εργασιών (τζίρος) του κλάδου Βιομηχανίας στην ΠΚΜ ανά τρίμηνο. Στην *πρώτη* στήλη του Πίνακα εμφανίζονται διαδοχικά τα τρίμηνα των ετών της περιόδου αναφοράς, στη *δεύτερη* στήλη καταγράφεται ο κύκλος εργασιών κάθε τριμήνου σε ευρώ, στην *τρίτη* στήλη εμφανίζονται σε απόλυτους αριθμούς οι μεταβολές στον τζίρο μεταξύ των αντίστοιχων τριμήνων των διαδοχικών ετών (π.χ. μεταβολή στον τζίρο του πρώτου τριμήνου του έτους t σε σχέση με τον τζίρο του πρώτου τριμήνου του έτους t-1), ενώ στην *τέταρτη* στήλη καταγράφεται η ποσοστιαία θετική ή αρνητική μεταβολή στον τζίρο μεταξύ αντίστοιχων τριμήνων δύο διαδοχικών ετών (πχ ποσοστιαία θετική ή αρνητική μεταβολή στον τζίρο του πρώτου τριμήνου του έτους t σε σχέση με τον τζίρο του πρώτου τριμήνου του έτους t-1).

Σχολιασμός έτους 2015 ανά τρίμηνο:
Το Β΄ τρίμηνο του 2015 σημειώθηκε ανάπτυξη της τάξης του 18,83% σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο ή αύξηση 155,52 εκ ευρώ σε απόλυτες τιμές. Στο Γ΄ τρίμηνο του 2015 υπήρξε μείωση της τάξης του 6,28% έναντι του δευτέρου τριμήνου. Κατά το τελευταίο τρίμηνο του έτους, ο κύκλος εργασιών του κλάδου παρουσίασε άνοδο της τάξης του 3,46%. Για το 2015, η μεγαλύτερη τιμή του κύκλου εργασιών σημειώθηκε κατά το Β΄ τρίμηνο ενώ η μικρότερη τιμή σημειώθηκε στο Α΄ τρίμηνο.

Σχολιασμό έτους 2016 ανά τρίμηνο:
Το Α΄ τρίμηνο του 2016 σημειώθηκε άνοδος 1,6% σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο του 2015, και παράλληλα πτώση 11,82% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2015. Στο Β΄ τρίμηνο του 2016 σημειώθηκε άνοδος της τάξης του 14,18% σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο του 2016, ενώ παράλληλα αποτυπώνεται πτώση 2,9% σε σχέση με το Β΄ τρίμηνο του 2015. Στο Γ΄ τρίμηνο του έτους έχουμε πτώση 1,88% έναντι του Β` τριμήνου του ίδιου έτους και άνοδος 2.21% σε σχέση με το αντίστοιχο Γ΄ τρίμηνο του 2015. Το έτος ολοκληρώνεται με τον κύκλο εργασιών του βιομηχανικού κλάδου να παρουσιάζει μείωση στο Δ΄ τρίμηνο μεγέθους -1,71% σε σχέση με το Γ΄ τρίμηνο του ίδιου έτους και πτώση 2,9% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Σχολιασμός για το έτος 2017 ανά τρίμηνο:
Στο Α΄ τρίμηνο του 2017 σημειώθηκε ανεμική αύξηση μεγέθους 0,22% σε σχέση με το Δ΄ τρίμηνο του 2016 και παράλληλα αύξηση 10,36% σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Κατά το Β΄ τρίμηνο του 2016 υπήρξε άνοδος 10,1% σε σχέση με το Α΄ του ίδιου έτους ενώ παράλληλα καταγράφηκε αύξηση 6,41% σε σχέση με το Β΄ του 2016. Στην συνέχεια στο Γ΄ τρίμηνο του έτους, ο κύκλος εργασιών του βιομηχανικού κλάδου της ΠΚΜ κινήθηκε πτωτικά καταγράφοντας μικρή πτώση μεγέθους -1,86% ή μείωση κατά 18,72 εκ. ευρώ σε σχέση με το Β΄ τρίμηνο του ίδιου έτους. Το Γ΄ τρίμηνο του 2017 υπήρξε ανοδική κίνηση σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2016 με αύξηση μεγέθους 6,43%. Τέλος, το Δ΄ τρίμηνο του 2017 έκλεισε με ανεμικές απώλειες της τάξης του 0,19%, ενώ η αύξηση σε σχέση με το Δ` τρίμηνο του 2016 ανήλθε σε 8,08% ή αύξηση κατά 73,68 εκ. ευρώ.

Σχολιασμός για το έτος 2018 ανά τρίμηνο:
Στο Α΄ τρίμηνο του 2018 σημειώθηκε σημαντική άνοδος μεγέθους 9,06%, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017 και μικρή άνοδος 1,14% σε σχέση με το Δ΄ τρίμηνο του 2017. Η άνοδος του κύκλου εργασιών συνεχίστηκε και στο Β΄ τρίμηνο του 2018 με τη μεταβολή να ανέρχεται σε +9,73% σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο του ίδιου έτους και σε +8,7% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του προηγούμενου έτους. Στο Γ΄ τρίμηνο του 2018 καταγράφηκε πτώση 5,48% σε σχέση με το Β΄ τρίμηνο και αύξηση 4.70 % σε σχέση με το Γ` τρίμηνο του 2017. Τέλος στο Δ΄ τρίμηνο του έτους καταγράφηκε άνοδος της τάξης του 4.59% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2017 και αμελητέα πτώση -0.3% σε σχέση με το Γ΄ τρίμηνο του έτους.

Σχολιασμός για το έτος 2019 ανά τρίμηνο:

Στο Α΄ τρίμηνο του 2019 παρουσιάστηκε περαιτέρω πτώση -1,27% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του προηγούμενου έτους, ενώ η αύξηση σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο του 2018 ανήλθε σε 2,1% επαληθεύοντας τη φθίνουσα αύξηση του κύκλου εργασιών του βιομηχανικού κλάδου, όπως αυτός ερευνάται παραπάνω σε ετήσια και εξαμηνιαία βάση. Κατά το Β΄ τρίμηνο του έτους σημειώθηκε ανάπτυξη 11,58% έναντι του Α΄ τριμήνου, ενώ η μεταβολή σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018 ήταν +3,82%. Στο Β΄ τρίμηνο του 2018 παρατηρήθηκε η συνολική μέγιστη τιμή για το κύκλο εργασιών, ο οποίος ανήλθε σε 1,135 δις ευρώ. Στο Γ΄ τρίμηνο του έτους σημειώθηκε πτώση της τάξης του -6,67% σε σχέση με το Β` τρίμηνο και αύξηση της τάξης του 2,51% σε σχέση με το Γ΄ τρίμηνο του 2018. Το έτος ολοκληρώνεται με την καταγραφή μείωσης -0.32% σε σχέση με το Γ΄ τρίμηνο του ίδιου έτους και με αύξηση 2,49% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του προηγούμενου έτους.

Σχολιασμός για το έτος 2020 ανά τρίμηνο:

Στο Α΄ τρίμηνο του 2020 παρατηρήθηκε μικρή άνοδος 0,53% σε σχέση με το Δ΄ τρίμηνο του 2019 και αύξηση 4,36% στον κύκλο εργασιών σε σχέση με το αντίστοιχο Α΄ τρίμηνο του 2019. Στο Α΄ τρίμηνο πρέπει να θεωρήσουμε ότι δεν υπήρξε καμία επίπτωση από την έλευση της πανδημίας στην ελληνική επικράτεια. Στο Β΄ όμως τρίμηνο του 2020 σημειώνονται καθαρά οι επιπτώσεις της πανδημίας και των μέτρων περιορισμού της εξάπλωσης του ιού, καθώς η πτώση στον κύκλο εργασιών του βιομηχανικού κλάδου ανήλθε σε -5,79% σε σχέση με το Α΄ τρίμηνο του 2020 και σε -11,89% σε σχέση με το Β΄ τρίμηνο του προηγούμενου έτους, αναδεικνύοντας με ξεκάθαρο τρόπο την επιβράδυνση της λειτουργίας του βιομηχανικού κλάδου στην ΠΚΜ. Κατά το Γ΄ τρίμηνο του έτους παρουσιάζεται άνοδος της τάξης του 5,38% που έρχεται να τοποθετηθεί χρονικά ανάμεσα στο πρώτο και δεύτερο κύμα της πανδημίας. Η βιομηχανική δραστηριότητα φαίνεται πως καταφέρνει να ισορροπήσει σε σχεδόν ίδια επίπεδα με το Γ΄ τρίμηνο του 2019 σημειώνοντας αμελητέα μείωση -0,51%. Τέλος, στο Δ΄ τρίμηνο του 2020 με την περιφέρεια να βρίσκεται σε καθεστώς εκ νέου lockdown, (περιορισμός μετακινήσεων), η βιομηχανία σημείωσε άνοδο 1,76% σε σχέση με το Γ΄ τρίμηνο του έτους και άνοδο 1,57% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019.

ΣΥΝΟΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Για να βοηθήσουν τις υγιείς επιχειρήσεις να επιβιώσουν από την τρέχουσα κρίση και να προστατεύσουν τις αντίστοιχες θέσεις εργασίας, οι κυβερνήσεις πρέπει να βοηθήσουν τον κλάδο του Λιανικού Εμπορίου να αντέξει τα τρία ταυτόχρονα σοκ που αντιμετωπίζει: ένα σοκ στη ζήτηση, ένα σοκ στην προσφορά και ένα σοκ στην παραγωγικότητα.

Βραχυπρόθεσμα, είναι απαραίτητο να υποστηριχτούν οι επιχειρήσεις του Λιανικού Εμπορίου όπως και άλλες επιχειρήσεις στην οικονομία. Ωστόσο, οι ιδιαιτερότητες του λιανικού κλάδου απαιτούν προσαρμοσμένες πολιτικές απαντήσεις.

Πρώτον, οι κυβερνήσεις πρέπει να παρέχουν ρευστότητα γρήγορα και εύκολα στη διάθεση των λιανοπωλητών, προκειμένου να επιβιώσουν στην τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Καθώς οι μη βασικές δραστηριότητες λιανικής αντιμετωπίζουν άνευ προηγουμένου πτώσεις στη ζήτηση λόγω των περιοριστικών μέτρων, η βοήθεια ρευστότητας θα βοηθήσει στην αποφυγή του «θανάτου κατά λάθος». Οι κυβερνήσεις έχουν ήδη προσφέρει σημαντική υποστήριξη έκτακτης ανάγκης. Πρέπει να διασφαλίσουν ότι υπάρχει προσβάσιμη χρηματοδότηση σε όλες τις επιχειρήσεις λιανικής, είτε πρόκειται για μικρά ανεξάρτητα καταστήματα ή μεγάλες αλυσίδες.

Πέρα από την κατάσταση έκτακτης ανάγκης, τα μέτρα στήριξης της ρευστότητας πρέπει να διατίθενται μόνο σε βιώσιμες εταιρείες, προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις στην επιχειρηματικότητα.

Δεύτερον, οι κυβερνήσεις πρέπει να βοηθήσουν τους βασικούς λιανοπωλητές να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις της προσφοράς εργασίας. Οι βασικές επιχειρήσεις λιανικής βιώνουν τόσο αύξηση της ζήτησης προϊόντων όσο και μείωση της προσφοράς εργασίας λόγω των μέτρων περιορισμού.

Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, η Nielsen αναφέρει ότι οι πωλήσεις παντοπωλείων σταθερών στο ράφι (δηλ. Τρόφιμα που μπορούν να αποθηκευτούν με ασφάλεια σε θερμοκρασία δωματίου) υπερδιπλασιάστηκαν κατά τη διάρκεια του lockdown οδηγώντας στο κλείσιμο σε επίπεδα συγκρινόμενα με την ίδια εβδομάδα του 2019, ενώ το Ινστιτούτο της Grocery Distribution αναφέρει ποσοστά απουσίας προσωπικού 20% ή περισσότερο κατά την αρχική φάση του lockdown.

Οι κυβερνήσεις έχουν λάβει τέσσερα είδη μέτρων για να διασφαλίσουν ότι τα νοικοκυριά έχουν πρόσβαση σε βασικά αγαθά: 1) αύξηση των οικονομικών κινήτρων για τους λιανεμπόρους. 2) προσωρινή διευκόλυνση της αγοράς εργασίας ή των κανονισμών λιανικής για βασικές δραστηριότητες 3) εξομάλυνση της αντιστοίχισης ζήτησης-προσφοράς για εργασίες λιανικής 4) παροχή καθοδήγησης για την υγεία και την ασφάλεια στα καταστήματα λιανικής για την αντιμετώπιση των ανησυχιών των εργαζομένων.

Αυτά τα μέτρα πρέπει να ακολουθούν αναγνωρισμένα πρότυπα υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς για την αποφυγή επιβλαβών συνεπειών στην ευημερία των εργαζομένων. Η αποτελεσματικότητα αυτών των μέτρων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ των εργοδοτών και του προσωπικού τους.

Τρίτον, οι κυβερνήσεις πρέπει να υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις λιανικής με την εφαρμογή μέτρων κοινωνικής απόστασης που αποσκοπούν στη διατήρηση της ασφάλειας του προσωπικού και των πελατών. Τα μέτρα περιλαμβάνουν ευέλικτες ώρες λειτουργίας ή σαφή και συγκεκριμένη καθοδήγηση σχετικά με τα πρότυπα υγείας και ασφάλειας για πώληση και παράδοση .

Ωστόσο, η κοινωνική αποστασιοποίηση επηρεάζει έντονα την παραγωγικότητα του λιανοπωλητή (π.χ. λόγω του επιπλέον κόστους για εξοπλισμό ατομικής προστασίας και τη μειωμένη ένταση της δραστηριότητας των αγορών).

Η κυβερνητική δράση μπορεί να βοηθήσει στην εξομάλυνση αυτού του σοκ στην παραγωγικότητα, μειώνοντας τα εμπόδια πληροφοριών και την κανονιστική αβεβαιότητα, εξασφαλίζοντας σταθερή προμήθεια προστατευτικού εξοπλισμού και υποστηρίζοντας την επικοινωνία με τους πελάτες.

Επιπλέον, οι κυβερνήσεις πρέπει να επανεκτιμήσουν τον κανονισμό των πωλήσεων με έκπτωση σε φυσικά καταστήματα. Σε αρκετές χώρες, οι υφιστάμενοι κανόνες επιτρέπουν μόνο ορισμένες μειώσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα, γεγονός που θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τις προσπάθειες κοινωνικής απόστασης και να περιορίσει την ικανότητα των λιανοπωλητών να εφαρμόσουν επιχειρηματικές στρατηγικές που μπορούν να τους βοηθήσουν να αντισταθμίσουν το σοκ των εσόδων COVID-19.

Τέταρτον, οι κυβερνήσεις πρέπει να διασφαλίσουν ότι ο ανταγωνισμός θα παραμείνει επαρκής στον τομέα της λιανικής μετά την κρίση. Παρά τις καλύτερες προσπάθειες των κυβερνήσεων, η κρίση της πανδημίας COVID-19 μπορεί να οδηγήσει στη χρεοκοπία πολλών εμπόρων λιανικής.

Αυτός ο αντίκτυπος είναι πιθανό να είναι ασύμμετρος, καθώς η κρίση επηρεάζει δυσανάλογα μεγάλες και μικρές εταιρείες, ενώ οι διαδικτυακές και μεγάλες επιχειρήσεις είναι πιο πιθανό να επιβιώσουν. Επομένως, η κρίση θα μπορούσε να μειώσει περαιτέρω το τοπικό αποτύπωμα λιανικής και να ενισχύσει τη συνεχιζόμενη ενοποίηση στον τομέα.

Επιπλέον, στις εξαιρετικές περιστάσεις της κρίσης COVID-19 υπάρχουν περιπτώσεις όπου η συνεργασία μεταξύ ανταγωνιστών είναι νόμιμη προκειμένου να ξεπεραστούν οι διαταραχές, ειδικά σε βασικές αλυσίδες εφοδιασμού λιανικής. Σε αυτό το πλαίσιο, οι κυβερνήσεις πρέπει να διασφαλίσουν ότι ο ανταγωνισμός παραμένει επαρκής για την αποφυγή αρνητικών επιπτώσεων στους καταναλωτές.

Επιπλέον, οι κυβερνήσεις σε αρκετές χώρες του ΟΟΣΑ εξακολουθούν να έχουν το περιθώριο να μειώσουν το κόστος εισόδου και να διευκολύνουν την εμφάνιση νέων επιχειρήσεων λιανικής διευκολύνοντας τις απαιτήσεις εγγραφής και αδειοδότησης.

Η μείωση αυτής της χρονικής υστέρησης ανάμεσα στην άρση του lockdown και της επιστροφής των καταναλωτών στον κλάδο αποτελεί μία από τις προτεραιότητες για την ενίσχυσή του. Ένα κλίμα αβεβαιότητας όσον αφορά τις ημερομηνίες επαναφοράς της οικονομικής δραστηριότητας περαιτέρω επιβαρύνει το οικονομικό κλίμα στον κλάδο.

Ορατές προσπάθειες απολύμανσης (όπως απολυμαντικά χεριών κατά την είσοδο, προσωπικό που φορά μάσκες και γάντια), εφαρμογή κοινωνικής αποστασιοποίησης, περιορισμός του αριθμού των πελατών που εξυπηρετούνται, αυστηρότερος και συχνός καθαρισμός επιφανειών σε κοινόχρηστους χώρους και εκπαίδευση των εργαζομένων για την υγεία και τα πρωτόκολλα ασφαλείας είναι οι πιο σημαντικές προφυλάξεις ασφαλείας που περιμένουν οι πελάτες από ένα εστιατόριο και ένα ξενοδοχείο.

Τα ευρήματα δείχνουν επίσης ότι περίπου το ένα τρίτο των πελατών εστιατορίων και περίπου το 40% των πελατών ξενοδοχείων είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερα για αυξημένες προφυλάξεις ασφαλείας. Ενώ οι πελάτες αναμένουν από τις επιχειρήσεις φιλοξενίας να εφαρμόσουν αυστηρότερες διαδικασίες ασφάλειας / καθαρισμού, ένα μέρος από αυτούς είναι πρόθυμοι να πληρώσουν για αυτά τα πρόσθετα μέτρα ασφαλείας.

Επιπρόσθετα, ένα μεγάλο ποσοστό πελατών εστιατορίων (64,71%) και η πλειονότητα των πελατών ξενοδοχείων (70,42%) πιστεύουν ότι η χρήση διαφόρων τεχνολογιών στην παροχή υπηρεσιών θα είναι απαραίτητη στο περιβάλλον COVID-19 προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η ανθρώπινη επαφή (παραδείγματα: ρομπότ εξυπηρέτησης, ανέπαφη πληρωμή όπως Εφαρμογή πληρωμών ή τραπεζικές κάρτες χωρίς επαφή, ψηφιακά μενού που μπορούν να προβληθούν σε προσωπικές κινητές συσκευές μέσω κωδικών QR, ανέπαφες ψηφιακές πληρωμές, είσοδος χωρίς κλειδί, ανελκυστήρες χωρίς επαφή κ.λπ.)

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ οι τουριστικές επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι επωφελούνται από πακέτα τόνωσης σε όλη την οικονομία, με πολλές κυβερνήσεις να εισάγουν επίσης ειδικά μέτρα για τον τουρισμό.

Οι κυβερνήσεις και ο κλάδος εστιάζουν τις προσπάθειές τους σε:

(α) Άρση των ταξιδιωτικών περιορισμών και συνεργασία με επιχειρήσεις για πρόσβαση σε υποστήριξη ρευστότητας, εφαρμογή νέων πρωτοκόλλων υγείας για ασφαλή ταξίδια και βοήθεια στη διαφοροποίηση των αγορών τους.

(β) Αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των ταξιδιωτών και τόνωση της ζήτησης με νέες ασφαλείς και καθαρές ετικέτες για τον κλάδο, εφαρμογές πληροφοριών για επισκέπτες και εκστρατείες προώθησης εγχώριου τουρισμού.

(γ) Προετοιμασία ολοκληρωμένων σχεδίων ανάκαμψης του τουρισμού, ανοικοδόμηση προορισμών, ενθάρρυνση της καινοτομίας και των επενδύσεων και επανεξέταση του τουριστικού τομέα.

Αυτές οι ενέργειες είναι απαραίτητες, αλλά για να ανοίξει ξανά η τουριστική οικονομία και να τεθούν σε λειτουργία οι επιχειρήσεις, πρέπει να γίνουν περισσότερα με συντονισμένο τρόπο, καθώς οι τουριστικές υπηρεσίες είναι πολύ αλληλένδετες.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΚΜ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΔΙΕΞΟΔΟΣ"

Ενίσχυση ΜΜΕ του Κλάδου Καταλυμάτων και Εστίασης

Οι επιπτώσεις της κρίσης θα είναι δυσανάλογες ανάλογα με το μέγεθος των εταιριών του Κλάδου.

Απαιτείται η ενίσχυση με Κεφάλαιο Κίνησης και κάλυψης των παγίων αναγκών των εταιριών με κυβερνητικές πρωτοβουλίες.

Η ΠΚΜ με το Πρόγραμμα *Ενίσχυση μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που επλήγησαν από τον Covid-19 στην Κεντρική Μακεδονία* στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κεντρική Μακεδονία 2014-2020» ύψους 200 εκατομμυρίων Ευρώ ενίσχυσε 2,205 επιχειρήσεις του Κλάδου ή συνολικά το 33% των εγκεκριμένων προτάσεων. Η συνεισφορά του προγράμματος στο ΑΕΠ της Περιφέρειας είναι σημαντική για την κάλυψη πάγιων δαπανών και την επανέναρξη της οικονομικής δραστηριότητας.

Η ενίσχυση του κλάδου για την κάλυψη Παγίων αναγκών είναι σημαντική προκειμένου να ξανά ανοίξουν οι επιχειρήσεις, οι οποίες μετά τα γυμναστήρια είναι αυτές που έχουν παραμείνει κλειστές για το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Σε αυτό το πλαίσιο οι δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων από πρωτοβουλίες της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι σημαντικές καθώς η τοπική αυτοδιοίκηση γνωρίζει τα ειδικότερα χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες των Κλάδων οικονομικής δραστηριότητας στην περιφέρεια. Για παράδειγμα, κάθε περιφέρεια γνωρίζει την εποχικότητα των κλάδων ανάλογα με τους τουριστικούς προορισμούς της.

Πριν από την Πανδημία του COVID-19, οι περισσότερες αρχές επικεντρώθηκαν στο μάρκετινγκ προορισμών και στην προώθηση του Κλάδου. Εντούτοις, το μάρκετινγκ προορισμού θα πρέπει να παραμείνει στην προτεραιότητα των κρατικών αρχών προκειμένου η ανάπτυξη του τουριστικού τομέα να είναι βιώσιμη.

Για την ενίσχυση του Κλάδου της Βιομηχανίας έχουν προταθεί τα ακόλουθα μέτρα:

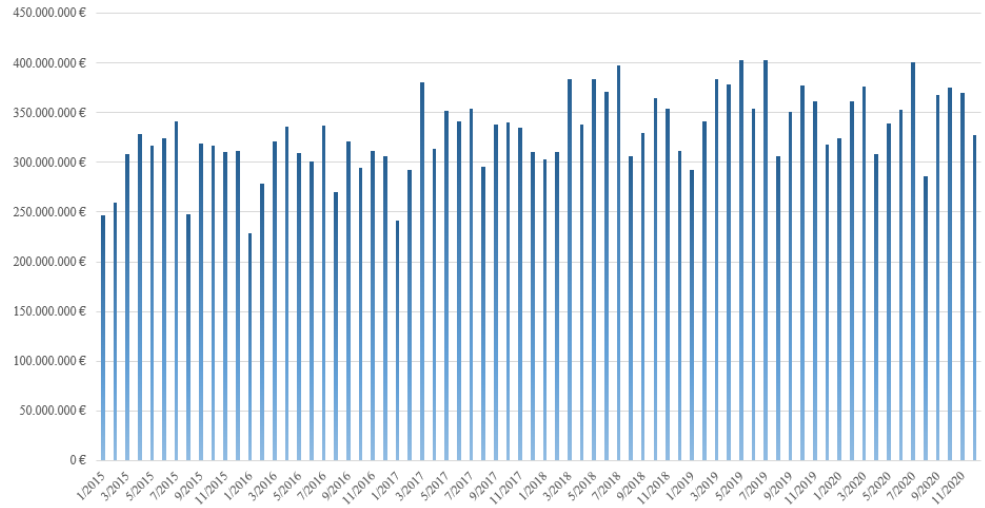
(α) Διακριτική υποστήριξη: μέτρα που στοχεύουν στις δαπάνες (π.χ. στήριξη εισοδήματος και απασχόλησης, επιδοτήσεις επιτοκίου, προβλέψεις για απώλειες πιστώσεων, έκτακτες δαπάνες για υγειονομική περίθαλψη και έρευνα) και έσοδα (π.χ. απαλλαγές από πληρωμές φόρων και περικοπές φορολογικών συντελεστών) ·

(β) Χρηματοπιστωτικά μέσα: μέτρα που στοχεύουν στη στήριξη των ταμειακών ροών ή της φερεγγυότητας των επιχειρήσεων, μέσω διοχέτευσης ρευστότητας μέσω δανείων ή εισφορών κεφαλαίων

(γ) Εγγυήσεις: μέτρα που στοχεύουν στη στήριξη της ρευστότητας των επιχειρήσεων μέσω εγγυημένων χρεών που χορηγούνται από χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που αναλαμβάνουν κυβερνήσεις · και

(δ) Πληρωμές φόρων: μέτρα που αποσκοπούν στην προσωρινή αύξηση της θέσης ρευστότητας των επιχειρήσεων μέσω αναβολής φόρων ή πληρωμών κοινωνικών εισφορών

ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Οι περισσότερες βιομηχανίες που βασίζονται στη μεταποίηση άρχισαν να ανακάμπτουν σχετικά γρήγορα το τρίτο τρίμηνο του 2020, καθώς τα μέτρα περιορισμού άρχισαν να αίρονται και ως αποτέλεσμα διαφόρων μέτρων (π.χ. η αναγνώριση των «βασικών» τομέων και των εργαζομένων τους και των πράσινων γραμμών για τη διασφάλιση της λειτουργίας των διασυνοριακών μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας) .

Ωστόσο, υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές στην απόδοση μεταξύ αλλά και εντός τομέων. Μεγάλα τμήματα της ψηφιακής βιομηχανίας έχουν αποδώσει καλά, όπως και η βιομηχανία υγειονομικής περίθαλψης. Η ενεργοποίηση βιομηχανιών όπως τα χημικά προϊόντα, οι κατασκευές και ο τομέας τροφίμων και ποτών είναι πιθανό να βιώσουν ανάκαμψη σε σχήμα V.

2021

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ

